

Årsredovisning

Folksam ömsesidig sakförsäkring

2018

Folksam

Tre skäl att välja Folksamgruppen

1 Vi finns till för våra kunder

Folksamgruppen består av de två kundägda sak- och livkoncernerna med dotterbolag. I Folksamgruppen ingår huvudvarumärket Folksam och de två kompletterande varumärkena KPA Pension och Folksam LO Pension. I de två kundägda koncernerna går vinsten tillbaka till våra ägare, kunderna, i form av återbäring, premiesänkningar eller ännu bättre service, tjänster och erbjudanden.

2 Vi tar ansvar

Vår verksamhet, ömsesidighet och storlek medför ett ansvar. Som stor aktör och investerare har vi möjlighet att påverka, vara långsiktiga och bidra till en hållbar utveckling. Därför gör vi affärer som ökar tryggheten för våra kunder samtidigt som vi värnar om människa och miljö.

3 Vi är ekonomiskt starka

Vår ekonomiska styrka ger oss goda förutsättningar att utveckla attraktiva erbjudanden för våra kunder. Det har även bidragit till en god avkastning på våra kunders pensionssparande – bland de högsta i branschen.

Innehåll	Sid
Det här är Folksamgruppen	4
Våra affärsområden	6
Folksamgruppen 2018 i korthet	8
Finansiell utveckling 2018	9
Ett urval av våra investeringar 2018.....	10
Förvaltningsberättelse	12
Hållbarhet.....	22
Bolagsstyrningsrapport	25
Finansiella rapporter.....	39
Noter.....	49
Årsredovisningens undertecknande	147
Revisionsberättelse.....	148
Definitioner och begrepp.....	153
Bolagsbenämningar	155

Det här är Folksamgruppen

Vårt jobb är att ge trygghet i livets alla skeden. Hos oss kan kunden försäkra sig själv, sina nära och kära, sina ägodelar och spara till pensionen. Nästan varannan svensk är försäkrad hos Folksamgruppen. Över tre miljoner människor sparar långsiktigt till sin pension hos oss. Det gör Folksamgruppen till en ledande aktör inom försäkring och pensionssparande i Sverige.

Vår vision

Våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

Vårt övergripande mål

Vi ska ha försäkrings- och pensionssparandebansrens mest nöjda kunder.

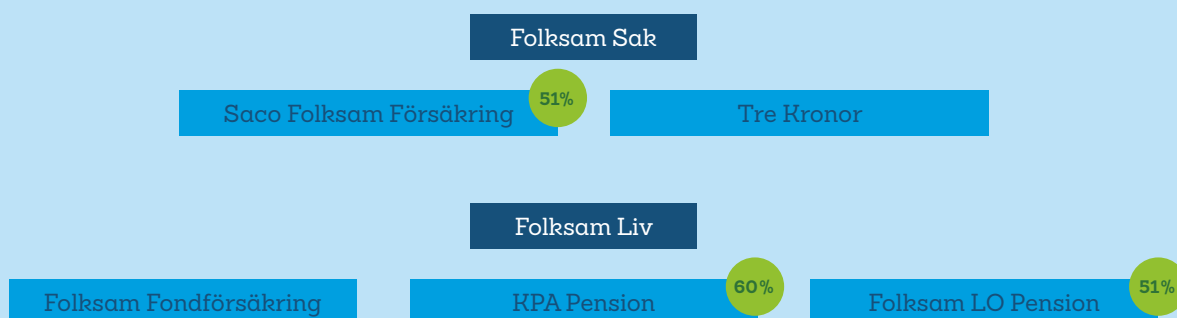
Vårt hållbarhetsarbete

Våra erbjudanden ska vara ledande inom hållbarhet.

Två koncerner, tre strategiska varumärken och åtta försäkringsbolag.

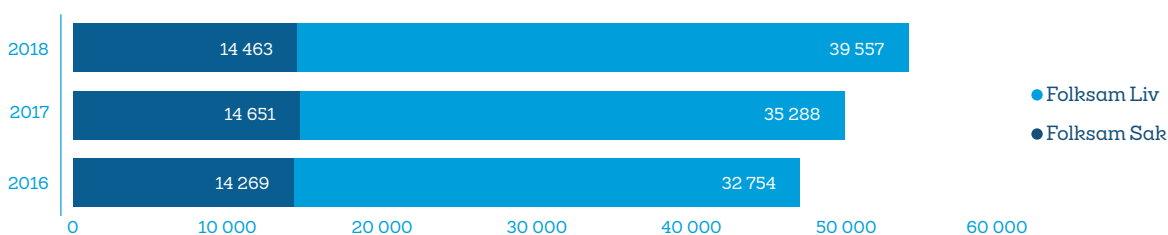
Folksamgruppen är idag Sveriges största aktör inom livförsäkring och tredje störst inom sakförsäkring. Det gör oss till en av de tio största institutionella investerarna på den svenska marknaden.

Folksamgruppens verksamhet bedrivs under de tre strategiska varumärkena Folksam, KPA Pension och Folksam LO Pension. Verksamheten omfattar de två moderföretagen Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) och Folksam ömsesidig sakförsäkring (Folksam Sak) med dotterföretag. Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar det helägda dotterföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag, det till 60 procent ägda

varumärket KPA Pension med dotterbolag samt Folksam LO Fondförsäkring under varumärket Folksam LO Pension, som ägs till 51 procent. KPA Pension omfattar KPA AB, KPA Livförsäkring AB, KPA Pensionsförsäkring AB och KPA Pensionservice AB. Folksam Sak är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar försäkringsverksamhet i det helägda dotterföretaget Tre Kronor Försäkring AB (Tre Kronor), och 51 procent i Saco Folksam Försäkrings AB (Saco Folksam).

Premier, mkr

Översikt över vårt kunderbjudande

	Traditionell livförsäkring	Fondförsäkring	Personriskförsäkring	Sakförsäkring
Folksam Sak			●	●
Folksam Liv	●	●	●	
KPA Pension	●	●	●	
KPA Livförsäkring			●	
Folksam LO Pension		●		
Folksam Fondförsäkring*		●		
Tre Kronor**			●	●
Saco Folksam				●

* Utvärderas för eventuell införlivning med Folksam Liv

** Tillhandahåller försäkringar som säljs under annat varumärke

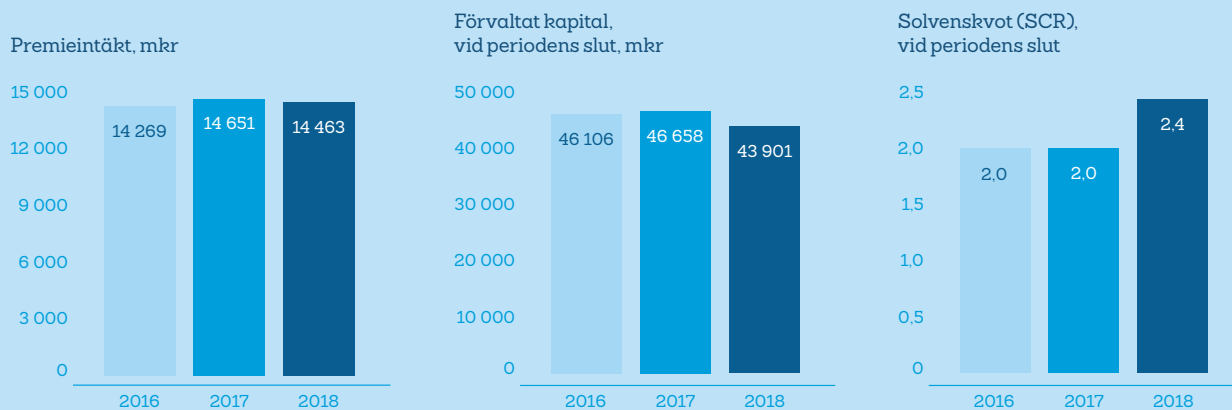
Våra affärsområden

Sak

Affärsområde Sak bedriver skadeförsäkringsverksamhet med huvudsaklig inriktning på den svenska hushållsmarknaden. Ao Sak erbjuder ett fullsortiment av försäkringar till hushåll och privatpersoner med bil- och boendeförsäkringar som bas, samt företagsförsäkringar inom särskilt utvalda områden. Verksamheten bedrivs under det strategiska varumärket Folksam.

Folksam

Folksam erbjuder ett fullsortiment av skadeförsäkringar till svenska hushåll och privatpersoner med bil- och boendeförsäkringar som bas.

	Personriskförsäkring	Sakförsäkring
Folksam Sak	•	•

Liv

Affärsområde Liv bedriver livförsäkringsverksamhet och erbjuder tjänstepensioner och långsiktigt sparande till privatpensioner direkt, eller via samarbeten, samt grupplivförsäkringar och andra typer av riskförsäkringar. Verksamheten bedrivs under tre strategiska varumärken, Folksam, KPA Pension och Folksam LO Pension.

Folksam

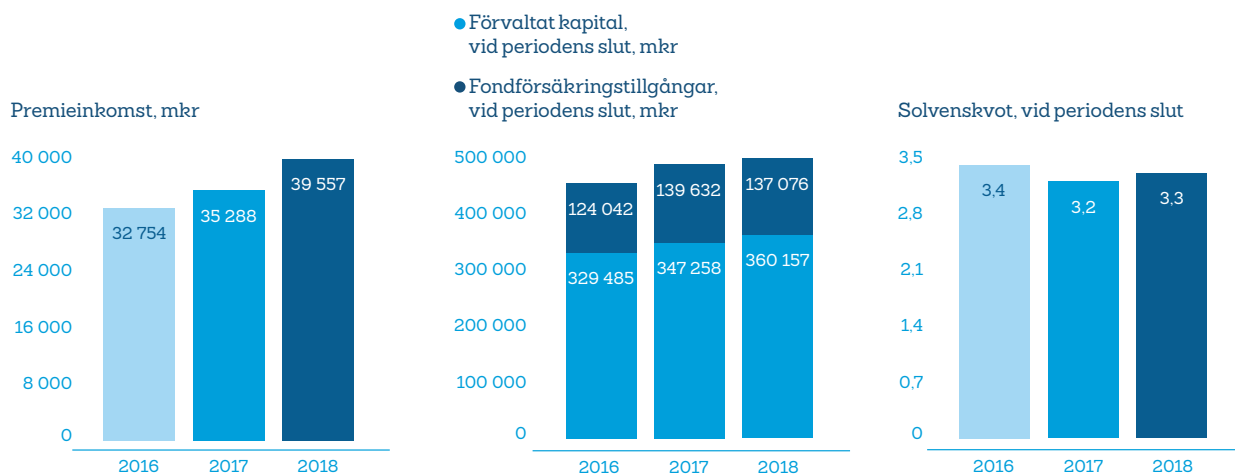
Folksam erbjuder tjänstepensioner och långsiktigt sparande till privatpensioner direkt, eller via samarbeten, samt grupplivförsäkringar och andra typer av riskförsäkringar.

KPA Pension är pensionsbolaget i kommunsektorn och förvaltar tjänstepensioner för anställda i kommun, regioner samt kommunala och kooperativa företag.

Folksam LO Pension erbjuder fondförsäkring för kollektivavtalade tjänstepensioner i huvudsak till anställda inom SAF-LO-området. Bolaget samäggs av Folksam och LO.

	Traditionell livförsäkring	Fondförsäkring	Personriskförsäkring
Folksam Liv	●	●	●
KPA Pension	●	●	●
Folksam LO Pension		●	

Folksamgruppen 2018 i korthet

404
miljarder kronor

Så mycket förvaltade Folksamgruppen
åt sina kunder vid utgången av 2018.

25 gröna miljarder

I oktober nådde vi målet att äga minst
25 miljarder kronor i gröna obligationer och
befäste positionen som en globalt ledande aktör.
Gröna obligationer utgör sex procent av det
totala kapitalet som vi förvaltar.

17%

minskad klimatpåverkan från
resor med flyg och tåg, i enlighet
med målsättningen om att ha
netto-noll utsläpp 2030.

55%

av den högsta ledningen
är kvinnor.

270
miljoner kronor

Så mycket har sparats genom
att kundernas skadade bilar
repareras med begagnade
originaldelar och återanvänds.

Premiär för "Hitta vårdgivare utomlands"

Folksam lanserade den nya digitala tjänsten "Hitta vårdgivare utomlands" för att hjälpa våra kunder
att hitta kvalitetssäkrade läkarmottagningar samtidigt som kostnaderna för reseskador minskas.

Bidrag till de
globala målen

Folksamgruppen investerade cirka 2,8 miljarder
kronor i en obligation från Världsbanken som stödjer
utvecklingsprojekt i linje med FN:s globala mål.

Hållbara varumärken

KPA Pension toppade för sjunde året i rad listan
över pensionsbranschens mest hållbara varumärken
och Folksam placerar sig på en andraplats
i försäkringsbranschen i Sustainable
Brand Index stora undersökning.

Ny
sparandeprodukt

Folksam lanserade den nya produkten Privatpension.
Det är en traditionell försäkring som främst riktar sig mot
Folksam s drygt en miljon kunder i åldrarna 25 till 55 år
som idag saknar sparande.

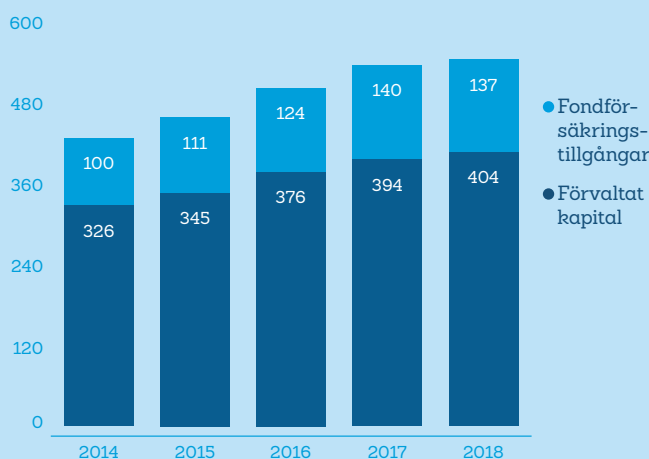
91%

av Folksam LO Pensions
kunder och potentiella kunder
tycker det är viktigt att
hållbarhet är en naturlig del
av investeringsprocessen.

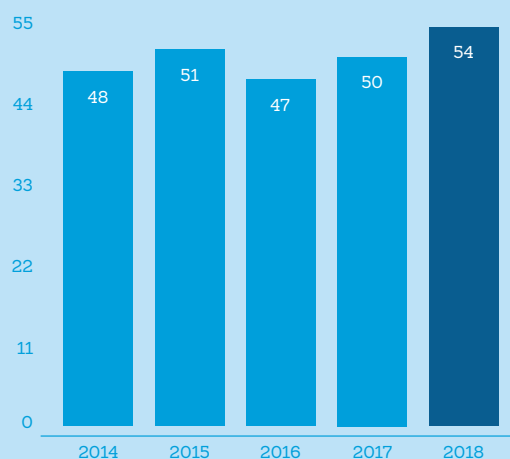
Finansiell utveckling 2018

Folksamgruppen expanderade premievolymer med åtta procent under 2018 främst drivet av tillväxten inom kollektivavtalade tjänstepensioner. Inom sakförsäkring var intäkterna i nivå med föregående år. Marknadsandelarna var överlag stabila liksom kundnöjdhetsindex jämfört med föregående år.

Totalt förvaltad kapital och fondförsäkringstillgångar, mdkr

Total premievolymer, mdkr

Nyckeltal

Folksamgruppen	2018	2017	2016
Folksam kundindex (FKI) %	75 ¹	78	79
Premier, mkr ²	54 020	49 939	47 023
Förvaltad kapital, mkr ^{3,4}	404 059	394 125	375 794
Fondförsäkringstillgångar, mkr ^{3,4,5}	137 076	139 632	124 042
Antal heltidstjänster ⁶	3 771	3 716	3 731

¹ Ny mätmetod som medför lägre numerärt värde. Utfallet för 2018 är likvärdigt med utfallet för 2017. I det nya FKI-mätetalet ingår inte partner och företag, utan bara privat- och individmarknad.

² Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar från sparare i fondförsäkring i de försäkringsbolag som ingår i Folksamgruppen.

³ Avser vid periodens slut.

⁴ Tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterföretag.

⁵ Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken.

⁶ Baseras på betald tid under perioden.

A photograph of two women in a professional office environment. The woman on the left, with long dark hair, is smiling broadly and shaking hands with the woman on the right, whose back is to the camera. They are seated at a round wooden table with a laptop open on it. Large windows in the background let in bright, natural light, creating a warm and positive atmosphere.

Ett urval av våra investeringar under 2018

Vår förvaltning av kundernas pengar ska främja långsiktig trygghet utifrån avkastning och hållbar utveckling. För att nå god risk-spridning fördelar vi våra investeringar på olika tillgångslag och marknader.

12 februari

Folksamgruppen köpte obligationer från Världsbanken för motsvarande 2,8 miljarder kronor

Genom förvärvet vill Folksamgruppen lyfta fram FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling och särskilt rikta fokus mot fyra av dessa, Hälsa och välbefinnande (mål nr 3), Jämställdhet (mål nr 5), Hållbar konsumtion och produktion (mål nr 12) samt Bekämpa klimatförändringen (mål nr 13). Investeringen är Folksamgruppens tredje i samma storlek med ett Världsbanksorgan som låntagare.

2 maj

Folksamgruppen och Aberdeen Standard Investment lanserade ny fastighetsfond

Folksamgruppen och Aberdeen Standard Investments lanserade AIPP Folksam Europe II, en fond-i-fond som investerar i fastigheter och som bara är öppen för bolag inom Folksamgruppen. Avsikten är att investera 300 miljoner Euro på den europeiska fastighetsmarknaden under de kommande tre till fyra åren, med ett initialt belopp om 100 miljoner Euro. Affären bidrar till både ökad riskspridning och högre förväntad avkastning i investeringsportföljerna.

4 oktober

KPA Pension och Folksam köpte obligation från Stockholms stad för två miljarder kronor

KPA Pension och Folksam, investerade två miljarder kronor i en obligation för att bidra till byggandet av ett hållbart Stockholm. Genom förvärvet vill Folksamgruppen uppmärksamma betydelsen av att planera och bygga städer och samhällen som är inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Samtidigt bidrar affären till målsättningen att ge kunderna en god riskjusterad avkastning.

26 oktober

Folksamgruppen förvärvade två Stockholmsfastigheter och avyttrade KF-huset

Folksamgruppen förvärvade två kontorsfastigheter i Stockholms innerstad och sålde samtidigt KF-huset vid Slussen i Stockholm. Transaktionen innebar därmed en nettoinvestering om 645 miljoner kronor. Affären innebar minskad projektrisk i fastighetsportföljen samtidigt som exponeringen mot attraktiva förvaltningsfastigheter i fina lägen i Stockholms innerstad ökar.

19 april

Folksamgruppen gjorde sitt största köp av gröna obligationer – investerade 3 miljarder kronor i Europeiska investeringsbanken

Folksamgruppen köpte gröna obligationer som Europeiska investeringsbanken gav ut. Det var Folksamgruppens enskilt största förvärv i gröna obligationer.

3 juli

Folksamgruppen investerade i infrastrukturfond

Folksamgruppen beslutade att investera motsvarande drygt 1,2 miljarder kronor i infrastrukturfonden, Macquarie Super Core Infrastructure Fund (MSCIF). Macquarie är världens ledande privata aktör inom infrastrukturinvesteringar. Genom Macquarie får Folksamgruppen tillgång till världsledande kompetens på infrastrukturområdet. Investeringen präglas av låg risk och goda kassaflöden.

21 december

Folksam och KPA Pension investerade ytterligare 750 miljoner kronor i Volvo Cars

Folksamgruppen förvärvade ytterligare preferensaktier i Volvo Cars till ett nominellt belopp om 750 miljoner kronor. Därmed har Folksamgruppen investerat totalt 1 750 miljoner kronor i preferensaktier utgivna av Volvo Cars. Investeringen ger våra sparkunder en bra riskjusterad avkastning i ett bolag med stark anknytning till Sverige. Volvo Cars är lönsamt, har en tydlig tillväxtplan och höga ambitioner när det gäller elektrifieringsstrategier och självkörande bilar.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören (vd) för Folksam ömsesidig sakförsäkring (Folksam Sak) med organisationsnummer 502006-1619 avger härmed årsredovisning för 2018, företagets 111:e verksamhetsår. Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Folksam Sak är moderföretag i Folksam Sak-koncernen. Koncernen omfattar de helägda och delägda försäkringsdotterföretagen Tre Kronor Försäkring AB, Saco Folksam Försäkrings AB, Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ) och dotterföretag som bedriver fastighetsverksamhet.

Innehav i företag som är verksamma i andra branscher såsom fastigheter och energi framgår av not 16, 17 och 18. Saco Folksam Försäkrings AB redovisas i koncernen som ett intresseföretag.

Förenade Liv Gruppörsäkring AB (Förenade Liv) har per den 1 juni 2018 överlåtit samtliga försäkringsbestånd, varav vissa delar av beståndet överläts till moderföretaget Folksam ömsesidig sakförsäkring och övriga delar till Folksam ömsesidig livförsäkring. Den 14 december 2018 beslutade en extra bolagsstämma att Förenade Liv ska träda i likvidation per den 1 januari 2019.

Folksam Sak sålde under november 2018 sitt innehav om 75 procent i det finska dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring Ab till det finska ömsesidiga försäkringsbolaget Fennia. Se mer under Ekonomisk översikt.

Folksam Sak är ett ömsesidigt företag och därmed kundägt. Istället för att dela ut vinsten till aktieägare går den tillbaka till kunderna. Det överskott som inte behövs för att förbättra kunderbjudandet eller att sänka premierna går alltid tillbaka till kunderna i form av återbäring. Återbäringens storlek är beroende på Folksam Saks ekonomiska ställning och på hur stor vinsten har varit under året.

Samverkan med dotterföretag sker inom bland annat distribution, administration och kapitalförvaltning för att nå stordriftsfördelar till nytta för kunderna. Detaljerad redovisning av samtliga dotterföretag och intresseföretag finns i noterna 16–18. Not 50, "Upplysningar om närstående", redovisar även företagen och deras relationer.

Verksamhet

Folksam Sak bedriver skadeförsäkringsverksamhet med inriktning på den svenska hushållsmarknaden. Företaget erbjuder ett fullsortiment av försäkringar till hushåll och privatpersoner med bil- och boendeförsäkringar som bas kompletterat med företagsförsäkringar inom utvalda områden.

Konsoliderade dotterföretag utgörs av Tre Kronor Försäkring AB, försäkringsgivare för sak-, person- och företagsförsäkring som säljs av Swedbank och Sparbankerna. Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ). Företaget bedriver inte längre försäkringsrörelse. Delägda Saco Folksam Försäkrings AB som erbjuder inkomstförsäkringar, dels individuella som tecknas av medlemmar i Saco-förbunden, dels gemensamma som tecknas av förbund och som omfattar alla medlemmar.

Koncernens verksamhet har under året bedrivits i Sverige och Finland med inriktning på såväl privat- som partnermarknad under eget varumärke eller partnervarumärke. Sedan november 2018 bedrivs verksamhet endast i Sverige med anledning av avyttringen av Folksam Skadeförsäkring Ab.

Väsentliga händelser under året

Organisation och koncernstruktur

Företagsaffären avslutade den omstrukturering som präglat verksamheten de senaste åren och som inneburit att verksamheten koncentrerats till vissa marknader och företag.

En förändring av de båda affärsområdena Privat respektive Kollektivavtal och partner genomfördes den 1 april 2018. De nya affärsområdena omfattar liv- respektive sakaffär och benämns Affärsområde Folksam Liv respektive Affärsområde Folksam Sak. Anna-Karin Laurell utsågs till chef för Affärsområde Liv och Elisabeth Sasse till chef för Affärsområde Sak. Affärsområdescheferna får även ägaransvar för de dotterföretag som tillhör Folksam Liv respektive Folksam Sak.

I augusti 2018 offentliggjorde regeringen att de utsett Folksam:s tidigare produktdirektör Daniel Barr till ny generaldirektör för Pensionsmyndigheten. Daniel Barr lämnade sin befattning i mitten på oktober 2018. I samband med detta beslutades även att integrera Produktorganisationen fullt ut i Folksam:s affärsorganisation, det vill säga affärsområde Liv och Sak samt Ekonomi och Finans. Den nya organisationen gäller sedan den 1 oktober 2018.

Finansinspektionen gav sitt tillstånd att verkställa avtal om överlåtelse av försäkringsbestånd från Förenade Liv Grupp-försäkring AB till Folksam Sak och Folksam Liv. Överlåtelsen verkställdes per den 1 juni 2018. Den 3 december 2018 återkallades Förenade Livs tillstånd att bedriva försäkringsrörelse.

Dotterföretaget SalusAnsvar AB har per den 20 december 2018 likviderats.

Folksam Sak sålde i november sitt innehav om 75 procent i det finska dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring Ab till det finska Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia. För ytterligare information om försäljningen hänvisas till Ekonomisk översikt.

Kapitalförvaltning

Folksam Sak investerade tillsammans med Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring i obligationer som Världsbanken (IBRD) gav ut till ett värde av 350 miljoner amerikanska dollar eller cirka 2 700 miljoner kronor. Investeringen gjordes i februari 2018 och Folksam Saks investering uppgick till cirka 400 miljoner kronor.

Folksam Sak investerade tillsammans med Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring drygt tre miljarder kronor (400 miljoner amerikanska dollar) genom köp av gröna obligationer som Europeiska investeringsbanken gav ut. Folksam Saks andel i investeringen var 433 miljoner kronor.

Genom en ytterligare investering på 600 miljoner kronor, ovanpå en tidigare investering om 2 500 miljoner kronor, i en grön obligation, som Världsbanken gav ut, uppnådde Folksamgruppen målet att före utgången av 2018 äga mer än 25 miljarder kronor i gröna obligationer. Transaktionen genomfördes i oktober 2018 och Folksam Saks andel uppgick till drygt 100 miljoner kronor, ovanpå en tidigare investering om drygt 300 miljoner kronor.

Tillsammans med Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring investerade Folksamgruppen 2 miljarder kronor i en obligation för att bidra till byggandet av ett hållbart Stockholm. Folksam Saks andel uppgick till 100 miljoner kronor.

Folksam Sak, Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring investerade i slutet på året ytterligare i Volvo Cars genom förvärv av preferensaktier till ett nominellt belopp om 750 miljoner kronor. Förvärvet skedde i samband med att Första AP-fonden sålde sitt innehav. Därmed har Folksamgruppen investerat cirka 1 760 miljoner kronor i preferensaktier utgivna av Volvo Cars. Folksam-gruppens investering fördelade sig enligt följande: Folksam Liv 375 miljoner kronor, Folksam Sak 75 miljoner kronor och KPA Pensionsförsäkring 300 miljoner kronor.

Regelverk

EU:s dataskyddsförordning (GDPR) ersatte den 25 maj 2018 Personuppgiftslagen (PUL). GDPR ökar fokus på varje individs rättigheter och ägarskap över sina personuppgifter. Folksamgruppen har ställt om verksamheter som hanterar personuppgifter.

Lagen om försäkringsdistribution, IDD, trädde i kraft den 1 oktober 2018. Lagen innehåller åtgärder för att öka skyddet för kunder och skapa mer likartade konkurrensvillkor på marknaden. De svenska reglerna går på vissa områden längre än EU-reglernas minimikrav. Affärsmodeller, avtal, dokumentations- och informationsmaterial, utbildning samt ersättningar till anställda påverkas. De ytterligare bestämmelserna i lagen som avser distribution av tjänstepensionsförsäkringar som är exponerade mot marknadsvolatilitet börjar tillämpas den 1 oktober 2019.

Ekonomisk översikt

Folksam Sak var fortsatt tredje största sakförsäkringsbolaget i Sverige enligt branschstatistiken som publicerades av Svensk försäkring efter fjärde kvartalet 2018. Nästan vartannat hushåll i Sverige har sin hemförsäkring i Folksam. Med Folksam avses, enligt Svensk försäkrings statistik, Folksam Sak moderföretag, Tre Kronor Försäkrings AB och SACO Folksam Försäkrings AB.

Koncernen

Folksam Sak sålde i november sitt innehav om 75 procent i det finska dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring Ab till det finska Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia. Affären gynnade Folksam Saks kunder genom en stärkt kapitalbas och en högre solvensgrad. En effekt av försäljningen är att resultatet för koncernen endast innefattar resultatet för Folksam Skadeförsäkring Ab för perioden januari-november 2018.

Resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, hänförligt till företag som konsolideras, uppgick till 1 158 (833) miljoner kronor. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till -36 (74) miljoner kronor. Det är framförallt utvecklingen i

Folksam Sak som förklarar utvecklingen under året, se mer under moderföretaget. I koncernen ingår även det tidigare icke-konsoliderade företaget Förenade Liv med ett resultat före bokslutsdispositioner och skatt som uppgick till -99 (-24) miljoner kronor. Försäljningen av Folksam Skadeförsäkring Ab medförde en reavinst i koncernen om 282 miljoner kronor.

Premieintäkt

Premieintäkterna i koncernen uppgick till 14 086 (13 391) miljoner kronor vilket gav en ökning med 5,2 procent jämfört med föregående år. Av premieökningen om 695 miljoner kronor kan 708 miljoner kronor hänföras till moderföretaget. Det starka erbjudandet och den ökade försäkringsviljan hos kunderna fortsatte att driva efterfrågan och utvecklingen mot försäkringar med mer innehåll i kombination med vissa premiejusteringar bidrog även detta till premietillväxten. Beståndsöverlåtelsen från Förenade Liv bidrog också till ökningen.

Försäkringsersättningar och driftskostnader

Försäkringsersättningarna i koncernen uppgick till -11 138 (-10 912) miljoner kronor vilket gav en ökning med 2,1 procent. Skadeprocenten uppgick till 79,1 (81,5) procent och minskningen berodde på ett förbättrat skadeutfall i kombination med ett högre positivt avvecklingsresultat i moderföretaget i perioden jämfört med föregående år.

Driftskostnaderna uppgick till -2 806 (-2 279) miljoner kronor vilket var en ökning med 527 miljoner kronor. Driftskostnadsprocenten för året uppgick till 19,9 (17,0) procent. Ökningen förklaras primärt av en ändrad metod för aktivering av anskaffningskostnader i kombination med en pensionsåterbetalning föregående år i moderföretaget och med ökade utvecklingskostnader under året.

Totalkostnadsprocenten för koncernen uppgick till 99,0 (98,5) procent vilket var 0,5 procentenheter högre jämfört med föregående år.

Resultat 2018-12-31				
Mkr	Folksam Sak	Tre Kronor	Folksam Skadeförsäkring ¹⁾	Folksam Sak Koncernen
Premieintäkt	12 379	1 040	667	14 086
Försäkringsersättningar	-9 831	-783	-523	-11 138
Driftskostnader	-2 289	-209	-183	-2 806
Försäkringstekniskt resultat	81	48	-40	-36
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	1 349	45	-48	1 158
Totalkostnadsprocent	97,9	95,4	106,0	99,0
varav skadeprocent	79,4	75,3	78,5	79,1
varav driftskostnadsprocent	18,5	20,1	27,5	19,9
Totalavkastning, procent	4,1	0,2	-0,6	3,5
Solvenskvot (SCR)	2,4	2,0	-	2,4

¹⁾ Resultatet för Folksam Skadeförsäkring avser perioden januari-november då företaget såldes.

Moderföretaget

Resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till 1 349 (913) miljoner kronor. Resultatförbättringen var driven av en ökad kapitalavkastning delvis driven av reavinsten som uppstod vid försäljningen av det finska dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring Ab till det finska Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till 81 (108) miljoner kronor.

Premieintäkt

Premieintäkten efter avgiven återförsäkring ökade i moderföretaget med 6 procent till 12 379 (11 671) miljoner kronor. Det starka erbjudandet och den ökade försäkringsviljan hos kunderna fortsatte att driva efterfrågan och utvecklingen mot försäkringar med mer innehåll i kombination med vissa premiejusteringar bidrog även detta till premietillväxten. Beståndsöverlåtelsen från Förenade Liv bidrog också till ökningen. De största premieökningarna var inom Hem & Villa, Sjuk- och olycksfall och Motor & Trafik.

Försäkringsersättningar och driftskostnader

Försäkringsersättningarna efter avgiven återförsäkring ökade i moderföretaget med 1,9 procent och uppgick till -9 831 (-9 646) miljoner kronor. Givet att försäkringsersättningarna ökade mindre än premieintäkter gav detta att skadekostnadsprocenten minskade till 79,4 (82,7) procent. Minskningen var driven av en större avvecklingsvinst jämfört med föregående år i kombination med ett i övrigt förbättrat skadeutfall.

Driftskostnaderna i moderföretaget ökade under året till -2 289 (-1 778) miljoner kronor. Även driftskostnadsprocenten ökade för året och uppgick till 18,5 (15,2) procent. Ökningen i driftskostnader berodde främst på en ändrad metod för aktivering av anskaffningskostnader, vilket medfört att vi under perioden endast haft avskrivningar om 166 miljoner kronor av tidigare aktiverade anskaffningskostnader men ingen ny aktivering har gjorts under perioden. Engångseffekten på driftskostnadsprocenten av denna metodförändring gav en ökning med 1,3 procentenheter av driftskostnadsprocenten. En återbetalning av pensionspremier föregående år i kombination med högre kostnader för utvecklingsåtgärder under perioden bidrog också till ökningen av driftskostnadsprocenten.

Totalkostnadsprocenten i moderföretaget var oförändrad jämfört med föregående år och uppgick till 97,9 (97,9) procent.

Totalavkastningen i moderföretaget ökade till 4,1 (3,4) procent. Ökningen berodde huvudsakligen på en högre avkastning på räntebärande värdepapper och aktier. Försäljningen av Folksam Skadeförsäkring bidrog med en reavinst om 424 miljoner kronor till den ökade avkastningen. Se mer under avsnitt Kapitalförvaltning och -avkastning nedan.

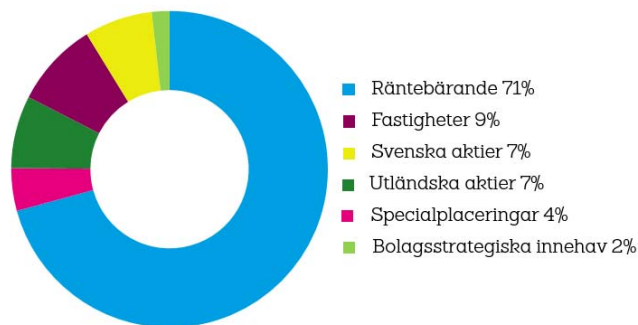
Kapitalförvaltning och avkastning

Folksam Saks investeringar sprids på flera olika tillgångsslag och marknader i syfte att uppnå en god riskspridning och en bra avkastning. Investeringar görs i räntebärande värdepapper, aktier, fastigheter och specialplaceringar (onoterade tillgångar). Dessutom finns bolagsstrategiska innehav, främst dotterföretag. Alla tillgångar förvaltas utifrån ett ansvarsfullt perspektiv med såväl etisk som miljömässig hänsyn, utan att göra avkall på avkastningskrav och lämplig risknivå.

Året inleddes med fortsatt positiva konjunktursignaler och förväntningar om fortsatt svagt stigande inflation, både i Sverige, Europa och USA, vilket ledde till stigande räntor. Senare under vintern noterades fortsatt stark utveckling i USA, men i Europa och Sverige ville inflationen inte riktigt ta fart upp mot ECBs och Riksbankens mål och de svenska räntorna inledde en längre period av sjunkande räntor, som

höll i sig året ut. Annars har året dominerats av rubriker om handelskonflikten mellan Kina och USA, budgetproblem i Italien och på höstkanten uppgifter om att den långa svenska konjunkturuppgången var på väg att toppa. Därtill kom problemen kring den svenska regeringsbildningen - och inte minst Brexit. Årets börsutveckling kan i sin helhet betecknas som volatil. Efter börsuppgångar fram till och med sommaren förbyttes detta under hösten till relativt kraftiga nedgångar. Detta resulterade i att världens börser generellt slutade på lägre nivåer än vid årets ingång. Den svenska kommersiella fastighetsmarknaden var stark under år 2018. Detta var främst drivet av låga räntor, en stark efterfrågan på fastigheter, en god tillgång på finansiering och stigande kontors- och butikshyror.

Företagets förvaltrade kapital uppgick vid utgången av 2018 till 42 762 (40 887) miljoner kronor. Av detta utgjorde cirka 71 (67) procent räntebärande värdepapper utgivna av stater, kommuner och bostadsinstitut, eller motsvarande. Totalt uppgick räntebärande värdepapper till 30 256 (27 389) miljoner kronor vid utgången av året och durationen i den räntebärande portföljen har under året varit cirka 3 (3) år. Aktieportföljen stod för 14 (14) procent av det förvaltrade kapitalet och uppgick till 6 146 (5 864) miljoner kronor vid utgången av året. Folksam Sak äger också en större post aktier i Swedbank. Värdet på Swedbank-innehavet var vid årsskiftet cirka 3,0 (2,9) miljarder kronor. Fastigheter stod för 9 (9) procent av kapitalet och uppgick till 3 727 (3 615) miljoner kronor. Värdet på specialplaceringarna, bland annat onoterade aktier, var vid årsskiftet 1 863 (2 468) miljoner kronor vilket motsvarade 4 (6) procent. Skälet till minskningen är främst försäljningen av företagets innehav av i det danska försäkringsbolaget ALKA Forsikring A/S. Bolagsstrategiska innehav består av dotter- och intresseföretag. Innehavet uppgick till 770 (1 551) miljoner kronor vilket utgjorde 2 (4) procent. Skälet till minskningen är främst försäljningen av det finska dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring Ab. Valutaexponeringen har under huvuddelen året varit cirka 13 procent, men minskades under slutet av året till cirka 11 procent.

Totalavkastningen för år 2018 på företagets tillgångar blev 4,1 (3,4) procent, motsvarande 1 737 (1 333) miljoner kronor. Det som normalt i huvudsak förklarar totalavkastningen är företagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och företagets risk-tolerans. Årets avkastning förklaras främst dels av en god avkastning för fastigheter, dels av en mycket god avkastning på specialplaceringar och bolagsstrategiska innehav i samband med de ovannämnda försäljningarna av ALKA Försikring A/S och Folksam Skadeförsäkring Ab.

Ett positivt resultat för aktier och något sjunkande räntor gör att avkastningen på aktier och räntebärande tillgångar är svagt positiv. Avkastningen på räntebärande tillgångar 1,1 (-0,2) procent, för aktier 4,6 (1,8) procent, för fastigheter 12,0 (12,6) procent och för specialplaceringar och bolagsstrategiska innehav 20,4 (50,0) respektive 17,4 (5,6) procent.

Totalavkastningstabell, moderföretaget

	Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total- avkastning	Total- avkastning 2018	Total- avkastning 2017	Total- avkastning 2016	Total- avkastning 2015	Total- avkastning 2014
Mkr	2018-01-01	2018-12-31	2018	%	%	%	%	%
Räntebärande värdepapper	27 389	30 256	300	1,1	-0,2	3,2	0,9	5,3
Aktier	5 864	6 146	263	4,6	1,8	23,6	3,1	19,5
Specialplaceringar	2 468	1 863	467	20,4	50,0	6,5	0,2	8,6
Fastigheter	3 615	3 727	430	12,0	12,6	14,3	8,4	7,9
Bolagsstrategiska innehav	1 551	770	279	17,4	5,6	3,6	2,2	-1,0
Summa	40 887	42 762	1 737	4,1	3,4	6,6	2,4	8,1

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 52 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Egen risk- och solvensbedömning

Moderföretaget och försäkringsföretagen i Folksam Sak-gruppen har under 2018 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2019 till 2021. Det övergripande syftet med denna risk- och solvensbedömning är att bedöma det egna solvensbehovet samt att säkerställa att Folksam Sak-gruppen och de däri ingående försäkringsföretagen kan hantera riskerna och möta det regulatoriska kapitalkravet. Bedömningen av moderföretagets eget solvensbehov har för affärsplaneringsperioden gjorts i termer av såväl absoluta belopp som i relation till kapitalbasen (ICR-kvot). I tillägg till detta utvärderas SCR-kvoten.

Moderföretaget har en något minskande men fortfarande hög SCR-kvot under affärsplaneringsperioden. Den fallande trenden beror på samma faktorer som föregående år, bland annat tillämpningen av övergångsreglerna för aktiestress, utbetalning av återbäring, en generellt växande affär samt låg förväntad kapitalavkastning. Dessa faktorer driver kapitalkrav för såväl finansiella risker som försäkringsrisker och bidrar till en minskande kvot.

Då moderföretaget är ömsesidigt och därmed har begränsade möjligheter att förstärka kapitaliseringen med externa medel är det av yttersta vikt att moderföretaget har en mycket god finansiell ställning samt undviker att hamna i situationer där det tvingas begränsa risktagandet. Den egna risk- och solvensbedömningen visar att moderföretaget och alla i gruppen ingående försäkringsföretag är tillräckligt kapitaliserade för att genomföra sina affärsplaner.

Medarbetare

Inom Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att medarbetarna är anställda i flera företag inom gruppen. Folksam har cirka 4 000 medarbetare på flera orter i Sverige. Folksam har en gemensam HR-funktion som ger stöd i kompetensförsörjningen för samtliga företag inom Folksam. Folksam ska vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. Rekryteringstakten är fortsatt hög och under 2018 externrekruterades 673 (540) personer. 2018 års medarbetarundersökning visade generellt goda resultat. Totalindex slutade på 76 (74) procent positiva svar i genomsnitt och 83 (81) procent svarade att de gärna eller mycket gärna vill arbeta kvar i Folksam framöver.

Folksam ska ha miljöer med processer, informationsstöd och teknik som stödjer effektivitet samt legala krav och som dessutom främjar god hälsa och motivation. Som ett led i detta införde Folksam under 2018 nytt arbetssätt och digitalt stöd för en sammanhållen och effektiv kompetensförsörjning, Folksam Talent management.

Under året har Folksam förstärkt stödet till chefer för att göra tydligare riskbedömningar av arbetsmiljörisker samt skapat tydligare rutiner och stöd för dokumentation av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom infördes att samtliga medarbetare ska ha mål och aktiviteter i sin individuella målplan som särskilt ska stödja minskade sjuktal och ökat välmående. Folksam s sjuktal för helåret 2018 uppgick till 5,3 procent, vilket är i nivå med föregående års utfall på 5,4 procent (rullande 12 månader).

Kompetensutveckling

Under 2018 trädde lagen om försäkringsdistribution (IDD) i kraft. Lagen ställer bland annat krav på kunskap, kompetens och god vandel hos försäkringsdistributörer. Folksam välkomnar regleringar som stärker konsumentskyddet. Folksam arbetar löpande med kompetensutveckling för att säkerställa regulatoriska kunskaps- och kompetenskrav. För att leva upp till det nya regelverket har Folksam fortsatt att utveckla de interna produktutbildningarna inom försäkringar för Båt, Hund och Katt, Häst, Ågarlägenhet samt Småföretagare. Medarbetare och chefer som berörs av IDD har genomgått såväl externa certifieringar som interna utbildningar med kunskapstester för att säkerställa gällande krav. Dataskyddsförordningen (GDPR) trädde i kraft under 2018 och samtliga medarbetare har genomfört utbildning på relevant nivå utifrån yrkesroll och ansvarsområde.

För att ha försäkrings- och pensionssparandebansens mest nöjda kunder behöver Folksam chefer och ledare som, genom ett strategiskt och coachande förhållningssätt, tar ansvar för kompetensförsörjning och rätt prestation. Folksam s medarbetare ska bidra till en kultur där gemensamt ansvar tas för kontinuerlig utveckling, samarbete och lärande. Folksam arbetar löpande med kompetensutveckling för att säkerställa regulatoriska kunskaps- och kompetenskrav. Under 2018 har bland annat ledarutvecklingserbjudandet kompletteras med ett program för nya ledare i Folksam.

Löner, ersättningar och övriga villkor

Folksam är genom medlemskapet i arbetsgivarförbundet KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Enligt Folksam s lönepolitik ska lönerna vara individuella och differentierade, motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med kundernas förväntningar. Folksam har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande, därför huvuddelen av ersättningarna utgörs av fast grundlön. Rörliga ersättningar får endast utgöra en liten del av den totala ersättningen.

Vad gäller jämställda löner inom Folksam låg skillnaden i medellön mellan kvinnliga och manliga medarbetare på 6 (8) procent för 2018. Vid en nedbrytning på likvärdiga arbeten låg löneskillnaden på 0 (1) procent.

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetare som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Belöningsprogrammet omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom koncernledningen, vd och vice vd i dotterföretagen samt chefen för internrevision Folksam Sak respektive Folksam Liv. Utfall från belöningsprogrammet betalas inte ut som kontant ersättning utan avsätts i en pensionsförsäkring. Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor upp till maximalt 20 000 kronor per medarbetare, beroende på grad av målpåfyllelse.

Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas i not 51.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Resultatutvecklingen påverkas i hög grad av börs- och valutakursers utveckling liksom av förändringar i det allmänna ränteläget. Dessa påverkas i sin tur av förändringar av makroekonomiska faktorer såsom tillväxt, inflation och arbetslöshet. Under senare år har förändringar i klimatet och ökade variationer i väderleken medfört att skadefrekvensen och skadekostnaderna har ökat. Klimatförändringar skapar en ökad osäkerhet i bedömningen av riskerna i ett skadeförsäkringsföretag. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar företagets ekonomiska ställning och förmåga att nå dess mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande av risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Därför är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av Folksam Sak samlade risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 2.

Framtida utveckling

Förändringar i den finansiella marknaden, digitalisering, hållbarhet och genomgripande regelverksförändringar påverkar Folksam Sak med dotterföretag. Omvärlden förändras i allt snabbare takt och med den förändras även Folksam Sak.

Kapitalmarknaden

En rädsla för att den globala konjunkturuppgången är över för den här gången i kombination med minskad penningpolitisk stimulans från centralbankerna samt en större geopolitisk oro i världen har fått de globala börserna att vända ner under året. Den höga volatiliteten på finansmarknaderna ser ut att hålla i sig även en bit in i nästa år i väntan på att en tydligare bild av marknadssituationen framträder. Även om tillväxtutsikterna har justerats ner under året ser den globala tillväxten ut att kunna bli relativt stark under kommande år även om samma goda avkastning som varit under de senaste åren sannolikt inte kommer nås. För att bibehålla Folksam Saks goda förutsättningar att leverera på sina åtaganden till kunderna fortsätter strategin att diversifiera portföljens sammansättning av tillgångar.

Digitalisering

Digitalisering och automatisering påverkar försäkrings- och pensionssparande på många sätt. Behov av nya sätt att kommunicera med kunderna, nya försäkringsbehov och affärsmodeller samt hantering av konkurrenter är några exempel. På sakförsäkringsmarknaden, blir det allt tydligare att kampen om kunden och kundgränssnittet hårdnar. Därför fortsätter kunderbudandet att vässas, liksom förmågan att möta kunderna. Satsningen på en ny standardiserad riskplattform är en investering i att även i framtiden vara en konkurrenskraftig försäkringsverksamhet och möjliggör bland annat ökad effektivitet i kundarbetet.

Hållbarhet

Att Folksam Sak lyckas med ett långsiktigt hållbarhetsarbete är avgörande för företagets framtida utveckling då kraven på mätbarhet, transparens och standardiserad redovisning och rapportering ökar. Framtida klimatpåverkan blir en allt tydligare fråga för försäkringsbolagen när det gäller att förebygga skador på grund av högre vattennivåer på lång sikt. Det ställs också högre krav på finansiella aktörer att redovisa vilka resultat företagen uppnår i sitt hållbarhetsarbete. Därför genomförs återkommande utbildningsinsatser och andra aktiviteter i syfte att stärka kunskapen inom hållbarhetsområdet för styrelser och medarbetare.

Kommande regelverksförändringar

Inom regelverksområdet pågår ett antal större förändringar vilka väsentligt kommer att präglats av Folksam Saks verksamhet. Kommande regelverksförändringar kan komma att påverka företagets risker och riskhantering. Folksam Sak bevakar löpande utvecklingen och analyserar eventuella konsekvenser av förändrade regelverk.

IASB har i maj 2017 publicerat standarden IFRS 17 Insurance contracts som ska tillämpas från den 1 januari 2022. Standarden är ännu inte antagen i EU. IFRS 17 innebär stora förändringar i värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. I vilken utsträckning standarden blir tillämplig på onoterade försäkringsföretag i Sverige är oklart och Finansinspektionen utreder för närvarande hur implementationen ska ske i Sverige. Inom Folksam Sak pågår ett projekt för att analysera effekterna av standarden.

IFRS 9 Finansiella instrument omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, standarden ersätter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 trädde i kraft den 1 januari 2018 men Folksam kommer att använda möjligheten att samordna tillämpning med IFRS 17 Försäkringsavtal, det möjliggörs av ett tillägg till nuvarande tillämpad standard IFRS 4 Försäkringsavtal, som medger tillfälligt undantag från IFRS 9 för perioden 2018–2021. IASB har under hösten 2018 beslutat om en förlängd tillämpningsperiod för detta tillägg till den 1 januari 2022. Folksam fortsätter att tillämpa IAS 39 vilket innebär att under övergångsperioden får IFRS 9 ingen påverkan på resultat, balansräkningar och solvens däremot påverkas upplysningar om kreditkvalitet och klassificeringar. Analys pågår för att bedöma effekterna av IFRS 9.

Femårsöversikt

Koncernen, Mkr	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	14 086	13 391	12 997	12 224	11 630
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	13 921	13 017	13 234	12 605	11 949
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	135	208	242	336	463
Försäkringsersättningar (efter angiven återförsäkring)	-11 138	-10 912	-10 708	-9 403	-9 426
Återbäring och rabatter (efter angiven återförsäkring)	-341	-321	-366	-498	-492
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-36	74	-161	358	-59
Årets resultat	1 229	605	1 258	605	1 981
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	41 345	41 471	41 019	38 311	37 851
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	28 896	28 690	28 421	27 673	27 361
Konsolideringskapital ²⁾	19 944	18 878	18 505	16 856	16 145
varav uppskjuten skatt	2 975	3 601	3 690	3 340	3 338
Solvens I					
Kapitalbas	-	-	-	16 605	15 902
Erforderlig solvensmarginal	-	-	-	2 589	2 486
Solvens II					
Kapitalbas	19 775	18 177	17 338	-	-
Solvenskapalkrav	8 260	8 920	8 852	-	-
Ekonomisk ställning, procent					
Skadeförsäkringsrörelsen					
Konsolideringsgrad	143	144	139	133	132
Nyckeltal, procent ¹⁾					
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	79,1	81,5	82,4	76,9	81,0
Driftskostnadsprocent	19,9	17,0	17,6	18,7	19,1
Totalkostnadsprocent	99,0	98,5	100,0	95,6	100,1
Kapitalförvaltning					
Direktavkastning	1,5	1,7	1,9	2,3	2,4
Totalavkastning	3,5	3,1	6,6	2,2	8,6

¹⁾ Beräkning av nyckeltalen framgår i Definitioner och begrepp

²⁾ Från och med 2018 har beräkningen avseende konsolideringskapitalet ändrats. Även jämförelsetalen har räknats om.

Femårsöversikt

Moderföretaget, Mkr	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	12 379	11 671	11 298	10 592	10 096
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	12 171	11 289	11 520	10 933	10 371
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	131	192	227	309	433
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-9 831	-9 646	-9 489	-8 247	-8 312
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)	-341	-321	-366	-498	-491
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	81	108	-250	148	64
Årets resultat	141	360	1 353	41	1 266
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	40 826	40 327	39 656	36 972	37 602
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	27 537	26 147	26 050	25 439	25 229
Konsolideringskapital	21 565	18 996	18 092	16 293	15 898
varav övervärden i placeringar i koncern- och intresseföretag	1 313	721	494	296	180
varav uppskjuten skatt	934	1 225	1 365	1 048	1 275
Solvens I					
Kapitalbas	-	-	-	16 114	15 694
Erforderlig solvensmarginal	-	-	-	2 020	1881
Solvens II					
Kapitalbas	19 778	17 237	16 378	-	-
varav primärkapital	19 778	17 237	16 378	-	-
varav tilläggskapital	-	-	-	-	-
Minimikapitalkrav	2 871	2 668	2 716	-	-
Solvenskapitalkrav	8 119	7 746	7 595	-	-
Ekonomisk ställning, procent					
Skadeförsäkringsrörelsen					
Konsolideringsgrad	177	168	157	149	153
Nyckeltal, procent ¹⁾					
Skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	79,4	82,7	84,0	77,9	82,3
Driftskostnadsprocent	18,5	15,2	16,8	18,9	16,4
Totalkostnadsprocent	97,9	97,9	100,8	96,8	98,7
Kapitalförvaltning					
Direktavkastning	1,1	1,4	1,7	2,1	2,1
Totalavkastning	4,1	3,4	6,6	2,4	8,1

¹⁾Beräkning av nyckeltalen framgår i Definitioner och begrepp

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och vd föreslår att vinstmedlen **8 208 929 001,24** kronor balanseras i ny räkning.

Till stämmans förfogande står:

Balanserad vinst	8 068 206 354,68
Årets vinst	140 722 646,56
Summa	8 208 929 001,24

Hållbarhet

Trygghet i en hållbar värld

Företagets hållbarhetsarbete sker inom ramen för Folksam verksamhet. Folksams ansvarstagande utgår från visionen att kunderna ska känna trygghet i en hållbar värld, att företaget ägs av kunderna och att hållbarhet är en god affär. Som ett stort företag inom försäkring och pensionsparande är möjligheterna goda att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Folksam Sak skapar trygghet för kunderna med lösningar inom sak- och personförsäkring samt långsiktigt sparande. Utöver att kärnverksamheten ger kunderna trygghet i olika faser av livet, är miljöhänsyn, ansvarsfull kapitalförvaltning och skadeförebyggande insatser exempel på självklara områden Folksam tar ansvar för. Företagets hållbarhetspolicy slår fast vad hållbarhet betyder för Folksam. Hållbarhetsarbetet är integrerat i verksamheten och kontinuerligt arbete görs:

I mötet med kund och omvärld

Folksam ska möta kundernas förväntningar i varje kontakt, oavsett om det handlar om försäljning, rådgivning eller annat. En naturlig del i leveransen till kunderna är allt hållbarhetsarbete. Folksam främjar också en hållbar utveckling genom samarbeten av engångskaraktär till djupare partnerskap. Här ingår sponsring, liksom olika aktiviteter inom nationella och internationella organisationer.

I försäkrings- och pensionsaffären

Affären, att fördela risk mellan individer och över tid, är ett viktigt hållbarhetsarbete i sig. Kunderbjudandet har ett innehåll som styr mot hållbarhet och investeringar av kundernas pengar fokuserar på lönsamhet, hållbarhet och ansvar för ägandet. Folksamgruppen arbetar med skadeförebyggande arbete, det är hållbart både för samhället och kunderna. Vid skadereglering agerar Folksam långsiktigt, hållbart och effektivt.

I kapitalförvaltningen

Hela det förvaltade kapitalet omfattas av kriterier för miljö, mänskliga rättigheter och antikorrupcion. Folksam vill i allt större utsträckning styra investeringarna mot hållbara val och arbetar med att påverka innehaven till att bedriva en mer hållbar verksamhet.

I egen verksamhet

Folksam ska leva som man lär. Det betyder att Folksam främjar hållbar utveckling i allt från mångfalds- och miljöarbete till hur medarbetare agerar och att arbetsmiljöer tydligt återspeglar ambitionen att verka för en omställning mot hållbarhet.

Styrande regelverk

Till grund för allt arbete finns Folksams värderingar personliga, ansvarstagande och engagerade samt de etiska reglerna. De omfattar hela verksamheten och anger vilka rättigheter och skyldigheter medarbetarna har att förhålla sig till i olika situationer, inte minst i samspel med företagets omvärld. Här är frågor om mänskliga rättigheter, antikorrupcion och vilka krav Folksam ställer på leverantörer och i de investeringar som görs inom ramen för kapitalförvaltningen särskilt viktiga. De etiska reglerna tillhör Folksams viktigaste regelverk. De handlar om att Folksam ska uppfattas och vara ett företag som engagerar sig i det kunderna bryr sig om. Folksam ser kontinuerligt över företagets etiska regler och håller samtalet om dessa levande bland medarbetarna, inte minst genom regelbundna utbildningar.

Internationella överenskommelser och ramverk Folksam har anslutit sig till:

- FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI
- FN:s Global Compact
- Global Reporting Initiative, GRI
- The Montreal Carbon Pledge
- Task Force on Climate-related Financial Disclosures, TCFD

Som ett kundägt företag är nöjda kunder det främsta målet med verksamheten, vilket vägleder i verksamheten. Folksam har policyer, riktlinjer och instruktioner relaterade till koncernens hållbarhetsarbete utifrån väsentliga områden, gällande exempelvis:

- Etiska regler
- Inköpsriktlinjer
- Uppförandekod för leverantörer (med krav bl.a. gällande mänskliga rättigheter)
- Hantering av risk för mutor
- Visselblåsning
- Resor och möten
- Arbetsmiljö
- Diskriminering och trakasserier

Risker och riskhantering

Folksam verksamhet handlar i grunden om att bedöma, hantera och minimera risker. Försäkringar hjälper till att sprida risker mellan en grupp individer för att täcka kostnader som en enskild individ inte klarar av. Det kan handla om allt från skydd av egendom till liv och hälsa. Även pensionsförsäkringar är viktiga för att skapa ekonomisk trygghet under ålderdomen, inte minst med tanke på att människor lever allt längre.

Utifrån bedömningar av risker som Folksam exponeras mot sätts premier som kunderna får betala för att kunna försäkra sig. Det är en rad faktorer som ligger bakom dessa riskbedömningar. Förutom risker som till exempel uppstår till följd av osäkerhet i skadefrekvens, skadebelopp, kostnadsutveckling eller dödlighets- och sjuklighetsrisk påverkar även de ökade klimatmässiga och socioekonomiska utmaningarna som världen står inför. Nya risker uppstår i spåren av den globala uppvärmningen och ökande sociala klyftor som i förlängningen berör alla, och gör att det blir dyrare att försäkra sig. Folksam ser till exempel hur allt mer häftiga väderomslag påverkar samhällen, inte minst kustnära bebyggelse, som direkt påverkar företaget och kunderna. Därför ser Folksam klimatförändringarna som ett hot mot den grundläggande principen om försäkringsbarhet och möjligheten för kunderna att leva i en trygg och hållbar värld.

Folksam arbetar förebyggande inom olika områden för att minska risker av olika slag. Till exempel ges kunderna möjligheter att få sänkta premier genom att förändra sina riskbeteenden eller vidta förebyggande åtgärder. På samma sätt förebygger Folksam koldioxidutsläpp genom att avyttra innehav i koldioxidtunga företag, att utöva aktivt ägandeskap i företagets investeringar och att styra investeringar mot hållbara val. Folksamgruppen följer därutöver Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), som ger ett ramverk med rekommendationer om hur bolag kan arbeta med klimatrelaterade risker och möjligheter. Slutligen arbetar Folksam med att vara en attraktiv arbetsplats så att medarbetarna har förmågan att framgångsrikt bära upp verksamheten, att Folksam tar ansvar som aktör i samhället och att Folksam har en ekonomiskt stabil verksamhet att verka från. De hållbarhetsfrågor Folksam har identifierat som väsentliga har därför ett naturligt riskminimeringsperspektiv i sig.

Väsentliga frågor och målområden

Med utgångspunkt i verksamheternas påverkan kopplat till affären och nyttan för kunderna har Folksamgruppen identifierat följande målområden för hållbarhetsarbetet:

Hälsa: Folksam gynnar god hälsa och motverkar skada

Folksam ska vara en attraktiv arbetsplats som erbjuder en arbetsmiljö som främjar god hälsa, motivation och produktivitet. Folksam genomför årligen en medarbetarundersökning och följer genom den exempelvis engagemang, arbetsmiljö, hälsa, medarbetarskap och mångfald. Folksam arbetar hälsofrämjande och skadeförebyggande genom att hjälpa kunderna att välja rätt, tänka efter före och förhindra att en skada eller olycka inträffar. Folksams forskningsavdelning bedriver forskning inom framförallt trafiksäkerhet och idrottsskador, men omfattar även miljö- och hälsoaspekter, framförallt inom vägtransportområdet.

Jämställdhet och mångfald: Folksam motverkar diskriminering och främjar lika rättigheter och möjligheter

Folksam har bedrivit ett aktivt arbete med jämställdhet och mångfald i många år, som ägare genom bolagsstämmor och dialog med företagen men också i den egna verksamheten. Folksam arbetar för en jämn könsfördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer och i alla yrkesgrupper. Folksam vet att vinsten av mångfald där olikheter bejakas är mer innovativa arbetsgrupper som kan utveckla bättre produkter och service – till nytta för kunderna.

Effektiv resursanvändning: Folksam driver på utvecklingen av cirkulär ekonomi och minimerar resursanvändning

Folksam är främst ett tjänsteföretag men de bolag där investering görs kan ha verksamheter med väldigt stor miljöpåverkan. Därför är det viktigt att Folksam utför påverkansarbete men också har uteslutandekriterier i investeringarna. Folksam investerar i gröna obligationer kopplade till effektiv resursanvändning och Folksam screenar även innehav efter miljö och klimatkriterier. I skaderegleringen arbetar Folksam cirkulärt, återvunnet material används och Folksam reparerar och återanvänder kundernas skadade gods. Detta är en av anledningarna till att Folksam som enda stora försäkringsbolag kan erbjuda Bra Miljövals certifierade försäkringar.

Klimat: Folksam arbetar för ett fossilfritt samhälle

Inom Folksam ses klimatförändringarna som ett hot mot den grundläggande principen om försäkringsbarhet och möjligheten för kunderna att leva i en trygg och hållbar värld. I Folksams försäkringsaffär arbetas det med att minimera klimatavtrycket genom den egna skaderegleringen.

Därutöver rådgives kunden i svåra val för att minimera individens klimatavtryck, väcker debatt kring kommunernas beredskap inför klimatpåverkan och hjälper kunden att förebygga skador orsakade av till exempel höga vattenflöden (klimatanpassning). Genom att investera kapital både för att minimera avtryck och för att skapa ett mer klimatsmart samhälle driver Folksam på finansbranschens omställning till fossilfrihet. Slutligen kan Folksam minska påverkan på miljö och klimat den egna verksamheten genom att effektivisera resurserna inom kontor och förbrukningsmaterial samt minska antalet tjänsteresor.

Folksamgruppens bidrag till FN:s globala mål

FN:s Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling är en ambitiös agenda som världens länder antagit i syfte att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och lösa klimatkrisen. För att nå målen krävs det att regeringar, civilsamhälle och näringslivet samarbetar. Folksamgruppen bidrar till FN:s globala mål för hållbar utveckling genom det integrerade hållbarhetsarbetet. Folksams fyra målområden är direkt kopplade till fyra av de globala målen: Hälsa (mål 3), Jämställdhet (mål 5), Hållbar konsumtion och produktion (mål 12) samt Bekämpa klimatförändringarna (mål 13) och Folksams kärnverksamhet är även väl kopplad till målet om Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8). För kapitalförvaltningen är samtliga mål relevanta och en stor del av arbetet stödjer redan idag FN:s globala mål för hållbar utveckling på olika sätt.

Under 2018 förvärvade Folksamgruppen en "SDG"-obligation utgiven av Världsbanken för cirka 2,8 miljarder kronor. Där valde Folksam att särskilt fokusera på mål nr 3, 5, 12 och 13. Inriktningen på obligationen var ny i sitt slag och har fått mycket uppmärksamhet.

Arbete under 2018

Under 2018 har fokus varit på, utöver de pågående hållbarhetsfrämjande aktiviteterna, att ytterligare stärka den interna hållbarhetsstyrningen och integrering av hållbarhet i verksamheten. En ny hållbarhetspolicy har antagits av samtliga bolagsstyrelser i Folksamgruppen. För att förstärka hållbarhetsarbetet i verksamheten samlades alla avdelningar som driver det strategiska arbetet med hållbarhetsfrågor inom Kapitalförvaltningens organisation. Nedan återges ett urval av de främsta insatserna organisationen gjort under året inom de väsentliga områdena:

Hälsa

Folksams forskningsavdelning har under året bedrivit forskning inom framförallt trafiksäkerhet och idrottsskador, som även omfattar hälsoaspekter. Under 2018 har fokus bland annat varit att ta fram ny kunskap kring hur Folksam bäst skyddar cyklister och fotgängare. Vidare har Folksam förstärkt stödet till chefer för att göra tydligare riskbedömningar av arbetsmiljörisiker samt skapat tydligare rutiner och stöd för dokumentation av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom infördes rutinen att samtliga medarbetare ska ha mål och aktiviteter i sin individuella målplan som särskilt ska stödja minskade sjuktal och ökat välmående.

Jämställdhet och mångfald

Under 2018 har Folksam genomfört workshops, från koncernledning ner på lokal nivå inom organisationen, som behandlar diskriminering i allmänhet och sexuella trakasserier i synnerhet. Ett av Folksams mål är att ha en jämn könsfördelning mellan kvinnor och män på alla nivåer och i alla yrkesgrupper (50/50 ± 5 procent). I Folksam totalt var könsfördelningen 53 procent kvinnor och 47 procent män. Bland cheferna var fördelningen 49 procent kvinnor och 51 procent män.

Effektiv resursanvändning

Folksamgruppen uppnådde målet att investera 25 miljarder kronor i gröna obligationer, där kapitalet viks åt olika slags miljöprojekt. I den egna verksamheten samt i Folksams fastigheter är så kallade Gröna hyresavtal en central del. De innebär bland annat att drift av till exempel kyla och värme optimeras för att minimera miljöpåverkan.

Klimat

Folksamgruppens arbete med att nå noll-nettoutsläpp från egen verksamhet år 2030 har fortsatt. Bland annat minskade koldioxidutsläppen från tjänsteresor med flyg och tåg med 17 procent. Därutöver satte Folksamgruppen igång arbetet med Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), som påverkar både Folksamgruppen internt och kapitalförvaltningen.

För en mer heltäckande beskrivning av arbetet med hållbarhet och aktiviteter under 2018, läs gärna mer i Folksamgruppens Års- och hållbarhetsrapport 2018 (<http://ir.folksam.se>).

Bolagsstyrningsrapport

Folksam Sak är ett kundägt företag. Att det är kundägt innebär att det inte finns några aktieägare, det är istället försäkringstagarna som är företagets ägare. Alla försäkringars grundidé är att dela risker. I Folksam delas också vinsten. Överskottet går tillbaka till Folksam Saks kunder, dels via återinvestering i affären, dels via återbäring.

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att företag sköts hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Förtroendet hos lagstiftare och i samhället för att företag agerar ansvarsfullt är avgörande för företagets frihet att förverkliga sina strategier för att skapa värde. En övergripande målsättning med Folksam företagsstyrning är att den ska överensstämma med företagets vision och etiska principer.

Förutom att verka för en god intern bolagsstyrning agerar företagen inom Folksamgruppen aktivt genom extern bolagsstyrning. Folksam påverkar andra företag genom sina placeringar för att tillvarata kundernas gemensamma intressen i ägarfrågor. En aktiv bolagsstyrning, såväl internt som externt, ger en ökad avkastning och bidrar till en långsiktigt god utveckling.

Styrelsen ansvarar ytterst för Folksam Saks organisation och för förvaltningen av dess angelägenheter. Det är styrelsen som ansvarar för företagets interna styrning och kontroll och som ansvarar för att det finns en policy och en organisation för det operativa arbetet kring detta.

Styrande regelverk

Styrelsen är ytterst ansvarig för regelefterlevnaden i Folksam Sak medan vd har det operativa ansvaret.

Externa regler

Bolagsstyrningen i Folksam Sak utgår från lagstiftning (främst försäkringsrörelselagen), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt olika rekommendationer såsom Svensk kod för bolagsstyrning (koden).

Koden, senast reviderad den 1 december 2016, vänder sig i första hand till företag noterade på en reglerad marknad i Sverige. Koden är i första hand skriven för aktiebolag, men är också relevant för företag som Folksam med ett spritt ägar- och allmänintresse. Koden bygger på principen "följ eller förklara". Företag som tillämpar koden kan avvika från enskilda regler, men ska då lämna förklaringar till avvikelserna. Folksam tillämpar koden från och med 2007 med en mindre avvikelse. Företagets revisorer granskar inte Folksam halvårs- eller niomånadersrapport. Avvikelse från kodens bestämmelser sker med hänsyn till att företaget inte är ett aktiemarknadsföretag och med syftet att begränsa kostnaderna för försäkringstagarna.

Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsföretag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. Reglerna trädde i kraft 2016.

"Vi har en styrelse med bred och djup kompetens, vilket skapar en gedigen grund när vi beslutar kring strategiska frågor. Folksam Sak har under året fattat beslut om att framtidssäkra verksamheten genom att investera i en ny riskplattform. Engagemanget är stort och fokus riktas mot våra kunders trygghet. Som styrelseordförande känner jag mig också trygg med att vi har en väl fungerande arbetsordning och robusta rutiner för styrning och uppföljning av verksamheten."

Karl-Petter Thorwaldsson
Styrelseordförande
Folksam Sak

Interna regelverk

Utöver de externa regelverken finns interna styrande regelverk som fastställts av stämman, styrelse eller vd. Styrande regelverk utgörs främst av policyer och riktlinjer. Företagsstyrningssystemet formaliseras främst genom företagsstyrningspolicyn och företagsstyrningsriktlinjerna. Därtill tillkommer ett antal andra interna styrdokument i form av strategidokument (planerande dokument) respektive andra interna regelverk. Exempel på planerande dokument är affärsplanen och planen för riskkontroll.

De interna styrande regelverken genomgår en årlig översyn och uppdateras löpande vid behov. Alla styrande regelverk har en utsedd regelverksägare och minst en regelverksspecialist. Compliancefunktionen ansvarar för att den årliga regelverksgenombången genomförs.

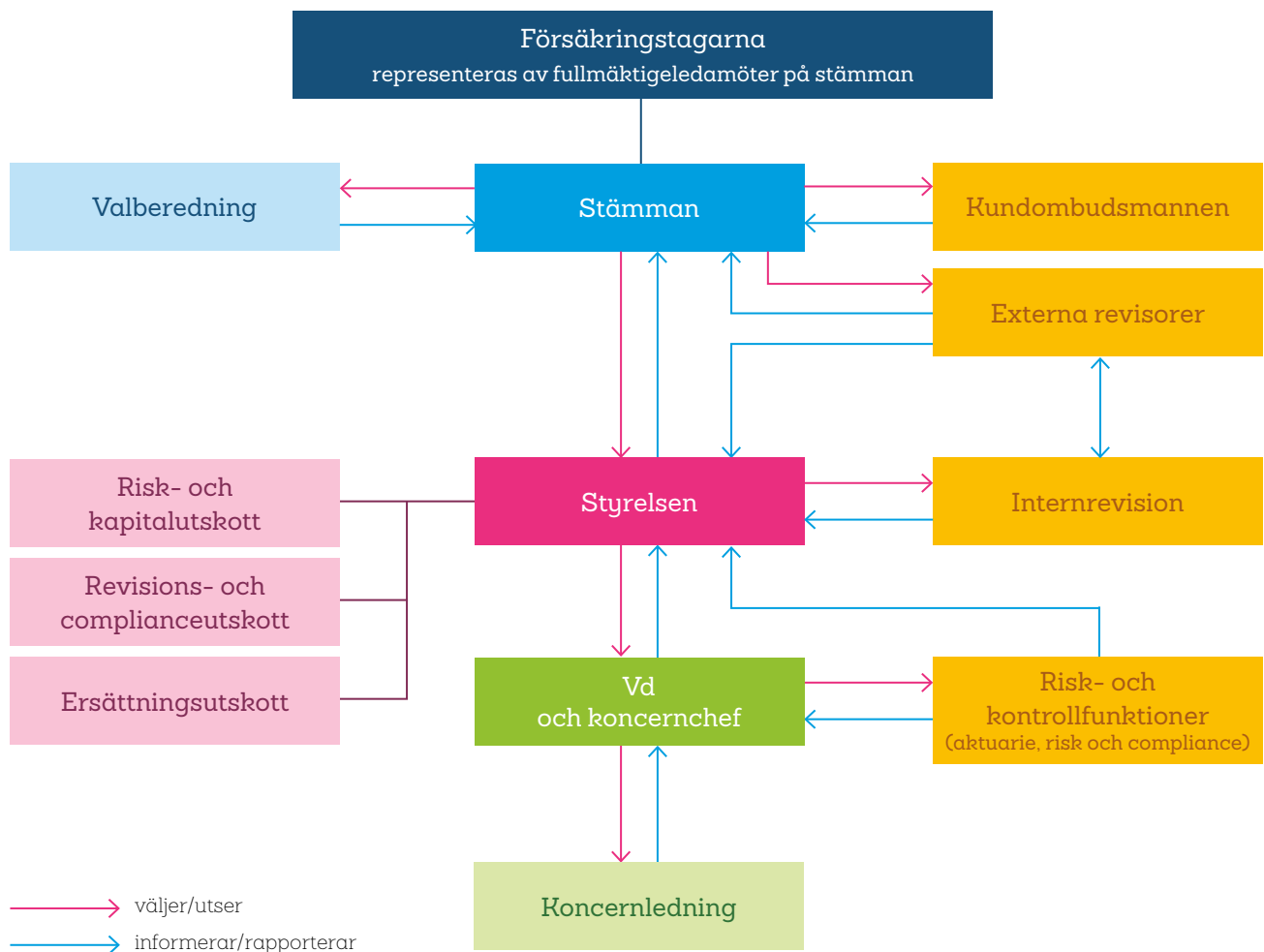
Exempel på interna regelverk

Bolagsordningen anger, tillsammans med lagstiftningen, verksamhetens ramar och ger en beskrivning av företaget och hur det ska styras. Stämmans sammansättning samt ansvar framgår av bolagsordningen. Beslut om ändring av bolagsordningen sker på stämman. Ett beslut att ändra bolagsordningen är, i enlighet med försäkringsrörelselagen, giltigt om två tredjedelar av samtliga röstande förenat sig om det.

I arbetsordningen för styrelsen tydliggörs styrelsens och styrelseordförandens ansvar. Här finns även regler för styrelsens utskott, deras sammanträden och deras sammansättning. Styrelsen beslutar även om instruktion för vd. Styrelsen fastställer företagsstyrningspolicyn som omfattar områden som företagsstyrningssystem, strategi- och affärsplanering, riskhanteringssystem, internkontrollsystem, intressekonflikter, externrapportering, kontinuitet och säkerhet etc. Bland övergripande regelverk som fastställs av styrelsen ingår även etiska regler, konkurrenspolicy, försäkringspolicy, kapitalhanteringspolicy, ersättningspolicy med flera.

Struktur bolagsstyrning

Bilden nedan visar strukturen för de övergripande styrande organen i Folksam Sak; stämman, styrelse och vd (tillika koncernchef). Eftersom Folksam Sak är ett kundägt företag finns det inte några aktieägare. På stämman företräds kunderna av fullmäktigeledamöter. Folksam Sak tillämpar därför kodens bestämmelser om aktieägare på fullmäktigeledamöterna.

Stämman

Folksam Saks högsta beslutande organ är stämman. Enligt bolagsordningen är försäkringstagarna i Folksam Sak delägare. Försäkringstagarnas inflytande i form av rösträtt, yttranderätt och förslagsrätt utövas på stämman genom särskilt valda fullmäktigeledamöter. Ledamöterna utses dels av de organisationer som företräder försäkringstagarna och dels genom direktval av försäkringstagarna (där valet genomförs av särskilt utsedd valanordnare). Folksam Sak har totalt 80 fullmäktigeledamöter och mandatfördelningen baseras på antal försäkringstagare, premievolyum och strategisk betydelse för respektive kundgrupp och finns reglerad i bolagsordningen.

Enligt bolagsordningen ska ordinarie stämman hållas årligen under andra kalenderkvartalet. Under 2018 hölls stämman den 19 april i Stockholm. Stämman fastställer resultat- och balansräkningar, tar beslut om disposition av resultat samt beviljar styrelseledamöterna och vd ansvarsfrihet för verksamhetsårets förvaltning.

Stämman beslutar om val av styrelseledamöter, styrelseordförande samt revisorer. Stämman fastställer även arvoden för dessa. Principer för ersättning och anställningsvillkor för vd och övriga ledamöter i Folksam Saks ledningsgrupp fastställs också av stämman. Mer information om stämman finns på www.folksam.se

Mandatfördelning Folksam ömsesidig sakförsäkrings stämman

Valberedning

Valberedningen är stämmans organ med uppgift att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor i enlighet med bolagsordningen. Valberedningen ska bestå av fyra ledamöter som utses av ordinarie stämman för en mandatperiod på ett år. Valberedningens sammansättning och den process som ska tillämpas för arbetet regleras i en instruktion för valberedningen.

Valberedningens huvudsakliga uppgift är att utarbeta förslag till val av stämмоordförande, styrelseledamöter och styrelseordförande. Förslag ska även lämnas på val av valanordnare (med ansvar för direktval till stämman) revisorer, lekmannarevisorer och kundombudsman. Vidare ska förslag lämnas på ersättningar till stämмоordförande, fullmäktigeledamöter, styrelsens ordförande och vice ordförande, styrelseledamöter, ledamöter i styrelsens utskott, valanordnare, revisorer/revisionsbyrå och lekmannarevisorer.

Fullmäktigeledamöter och de organisationer som utser dessa får nominera styrelseledamöter till valberedningen. Information om detta finns på www.folksam.se. Valberedning vald fram till och

med 2019 års stämman; Ella Niia (ordförande), Torbjörn Bredin, Tommy Ohlström och Robert Söderhjelm.

Styrelse

Stämman utser styrelsen som ansvarar för företagets övergripande organisation och förvaltningen av företagets angelägenheter inom de ramar som stämman och externa regelverk ger. I ett kundägt företag som Folksam Sak företräder styrelseledamöterna försäkringstagarna både som ägare och kunder. Folksam Saks styrelse har tolv ledamöter inklusive styrelseordförande. Härutöver utses arbetstagarrepresentanter. Information om styrelseledamöter valda av stämman 2018 framgår i avsnittet "Uppgifter om styrelsens ledamöter valda vid stämman 2018".

I valberedningens arbete med förslag till styrelseledamöter beaktas den samlade kompetens och erfarenhet som svarar upp mot företagets totala behov. För Folksam Sak ska styrelsen exempelvis ha kompetens inom områden som: försäkrings- och finansmarknad, affärsstrategier och affärsmodeller, företagsstyrning, finansiell analys, aktuariell analys, regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten samt kundkännedom. Valberedningen ska utöver kravet på mångsidighet och bredd i styrelsen eftersträva en jämn könsfördelning. Vid stämman 2018 valdes fem kvinnor samt sju män till Folksam Saks styrelse. Enligt koden ska majoriteten av de stämموvalda styrelseledamöterna vara oberoende i förhållande till företaget och företagsledningen. Enligt valberedningen uppfyller samtliga ledamöter förutsättningar för sådant oberoende.

Styrelsen fastställer årligen dels en arbetsordning, dels en så kallad strategisk dagordning. Syftet med dessa handlingar är att skapa ett effektivt styrelsearbete genom att bland annat bestämma när under året olika ämnesområden ska behandlas.

Styrelsens övergripande uppgift är att för kundernas räkning förvalta företagets angelägenheter. Styrelsen ska bland annat se till att Folksam Saks organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och företagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Vidare ska styrelsen fortlöpande kontrollera företagets ekonomiska situation vilken regelbundet ska rapporteras till styrelsen. Det är styrelsen som utser företagets vd samt vice vd.

Styrelsens arbete

Under året hölls nio styrelsemöten. Styrelsens utskott; risk- och kapitalutskottet hade under året sju sammanträden, revisions- och complianceutskottet nio sammanträden och ersättningsutskottet fem sammanträden. Inför varje ordinarie sammanträde har styrelsen fått en skriftlig rapport av vd, vilken behandlat viktiga händelser i Folksam, men också i branschen i övrigt.

I enlighet med en strategisk dagordning har styrelsen under året bland annat behandlat följande: kontinuerligt följt upp förverkligandet av ett antal strategiska mål, egen risk- och solvensbedömning (ORSA), finansiella rapporter, kvartalsrapporter, affärsplan, budget och prognosrapporter, Solvens II-rapportering,

genomgång av dotterföretagens verksamheter och ekonomi, omvärlds- och konkurrentanalyser, intressekonflikter, aktuarierapporter, compliancerapporter, riskrapporter, internrevisionsrapporter, fastställt ett återförsäkringsprogram, genomfört en årlig regelverksgenomgång av samtliga av styrelsen fastställda regelverk, fastställt ett belöningsprogram samt sammanträffat med den externa revisorn.

På samtliga ordinarie styrelsemöten finns tid avsatt för fördjupning. Det kan dels utgöras av de fasta temaområden som styrelsen fastställt, dels av ad hoc anmälda fördjupningsfrågor under året. För att få tillfälle att diskutera strategiska och framåtblickande frågor mer ingående genomför styrelsen under året även ett tvådagarsseminarium. Fokus på seminariet 2018 var kundmötet. Styrelsen gjorde platsbesök på kontaktcenter i Kramfors där de genom medlyssning på kundsamtal fick uppleva detta i praktiken. Stående punkter på seminariet är finansmarknaden, Folksamns övergripande strategi samt omvärlds- och nulägesanalys – detta år med fördjupning i ämnena digitalisering i försäkringsbranschen samt regelverk. I oktober hölls en gemensam styrelseutbildning för nyvalda styrelseledamöter i moderföretagen samt i försäkringsdotterföretagen inom Folksamgruppen. Utbildningen behandlade bland annat Folksamns verksamhet, organisation och styrning samt betydelsefulla lagregler och det styrelseansvar som följer av dessa regler.

Under året hölls två möten för samtliga styrelseordföranden inom Folksam Sak-gruppen för att åstadkomma en bättre samverkan med dotterföretagen vad gäller egen risk och solvensbedömning där föreslagna scenarier och efterföljande resultat diskuterades. Genomgång skedde även av de kapitalkvoter som under året rapporterats till Finansinspektionen. Samtliga ordföranden i risk- och kapitalutskott, för de företag som har detta, deltog också.

Enligt koden ska styrelsen årligen utvärdera styrelsearbetet med syfte att utveckla dess arbetsformer och effektivitet. En sådan utvärdering har under november genomförts i form av en webbenkät. Utvärderingen omfattar områdena "kunskap och kompetens" (dels avseende styrelsen som helhet, dels avseende de enskilda ledamöterna), "styrelsearbete och möten" samt "roller och samarbeten". Resultatet rapporterades och diskuterades på styrelsemötet i december. Rapporten delgavs därefter även valberedningen.

Styrelsens arbetsfördelning

Enligt Svensk kod för bolagsstyrning ska en bolagsstyrningsrapport innehålla uppgifter om det finns, alternativt saknas, en särskild arbetsfördelning i styrelsen. Styrelsen kan inte delegera sitt ansvar men den kan utse utskott som bereder frågor inom ett visst område. Utskottens sammansättning, ansvar och befogenheter med mera regleras i styrelsens arbetsordning.

Risk- och kapitalutskott

Utskottet bistår styrelsen i dess arbete med riskhantering, solvenskrav och kapitalbehov och bidrar därigenom till att utveckla Folksam Sak och Sak-gruppens samlade hantering av nämnda områden.

Utskottet bedömer löpande företagens och gruppens samlade riskbild samt utfallet av risktagandet och inför styrelsens beslut:

- Lämnar rekommendationer och åtgärdsförslag för företagens och gruppens risk- och kapitalstyrning.
- Bedömer och lämnar förslag på processer, metoder och modeller gällande risk- och kapitalfrågor.
- Utvärderar företagens och gruppens egen risk- och solvensbedömning.
- Utvärderar alternativa scenarier relaterade till företagens och gruppens egna risk- och solvensbedömning.
- Bedömer förslag till återförsäkringsprogram.
- Bereder styrande regelverk; placeringspolicy, försäkringspolicy samt relevanta delar av företagsstyrningspolicy.

Utskottet består av tre styrelseledamöter och utses för en period om ett år. Ledamöter är: Eva Nordmark (ordförande), Pia Carlsson Thörnqvist och Björn Eriksson. Vid mötena närvarar även vd, chefen för Ekonomi och Finans tillika CFO, chefen för Riskfunktionen, chefen för Kapitalförvaltning, chefen för Aktuariefunktionen, chefen för Återförsäkring samt ansvarig för Affärs- och kapitalplanering.

Revisions- och complianceutskott

Utskottets huvudsyfte är att bistå styrelsen i att fullgöra dess skyldigheter och ansvar för den finansiella rapporteringen samt den interna styrningen och kontrollen i moderföretaget och i dotterföretagen.

På uppdrag av styrelsen har utskottet följande uppgifter, att:

- Säkerställa den finansiella rapporteringen.
- Bedöma den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhanteringen.
- Bedöma regelefterlevnaden.
- Utvärdera kvaliteten på extern- samt internrevision.

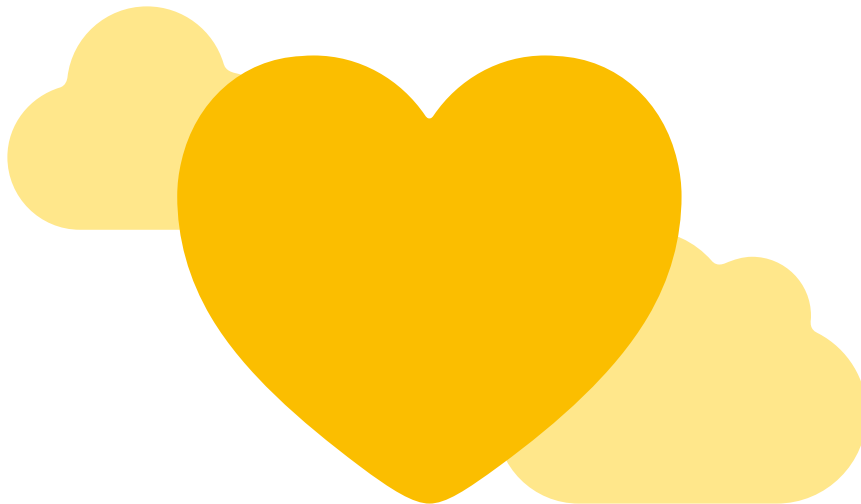
Utskottet består av tre styrelseledamöter och utses för en period om ett år. Ledamöter är: Ulf Andersson (ordförande), Leif Linde och Pia Carlsson Thörnqvist. Vid mötena närvarar även vice vd, chefen för Internrevision, chefen för Compliancefunktionen samt CFO. Även externrevisorn deltar vid vissa möten.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är gemensamt för Folksam Sak och Folksam Liv med ledamöter från båda styrelserna. Utskottet bereder och lämnar till respektive företags styrelse förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för vd och ledamöter i koncernledningen. Utskottet säkerställer att Folksamns ersättningspolicy följs upp.

Principerna fastställs av styrelserna och godkänns därefter av respektive stämma. Utskottet lämnar, mot bakgrund av dessa principer, även förslag till respektive styrelse om avtal om lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor för vd och för ledamöterna av koncernledningen. Utskottet beslutar även om lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor för chefen för Internrevision. Vid somliga tillfällen konsulterar vd utskottet i frågor som rör annan personals lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor.

Ledamöter är: Eva Nordström (styrelseledamot i Folksam Liv), Lars Ericson (styrelseordförande i Folksam Liv) och Ulf Andersson (ordförande och styrelseledamot i Folksam Sak).

Närvaro på styrelsemöten och styrelseutskott 2018

Namn	Funktion i styrelsen	Styrelsemöten ¹⁾	Ersättningsutskott ²⁾	Revisions- & complianceutskott	Risk- & kapitalutskott
Karl-Petter Thorwaldsson	ordförande	7 av 9	-	-	-
Eva Nordmark ⁷⁾	vice ordf.	9 av 9	-	-	7 av 7
Malin Ackholt	ledamot	8 av 9	-	-	-
Ulf Andersson ⁵⁾ ⁶⁾	ledamot	8 av 9	5 av 5	9 av 9	-
Björn Eriksson	ledamot	8 av 9	-	-	4 av 5
Åsa Fahlén ³⁾	ledamot	7 av 7	-	-	-
Bo Jansson ⁴⁾	ledamot	2 av 2	-	-	2 av 2
Anders Lago	ledamot	7 av 9	-	-	-
Helena Liljedahl	ledamot	9 av 9	-	-	-
Leif Linde	ledamot	9 av 9	-	9 av 9	-
Patrik Nygren	ledamot	9 av 9	-	-	-
Heidi Stensmyren	ledamot	9 av 9	-	-	-
Pia Carlsson Thörnqvist	ledamot	8 av 9	-	9 av 9	7 av 7
Ann-Louise Andersson	personalrepr.	9 av 9	-	-	-
Mikael A Carlsson	personalrepr.	9 av 9	-	-	-
Kerstin Kujala	personalrepr.	8 av 9	-	-	-
Lars Ericson ³⁾ ⁸⁾	-	-	5 av 5	-	-
Eva Nordström ⁸⁾	-	-	3 av 4	-	-
Eva-Lis Sirén ⁴⁾ ⁸⁾	-	-	1 av 1	-	-

¹⁾ Ordinarie möten, konstituerande möte och ett extra styrelsemöte

Därutöver har det hållits ett två-dagars seminarium, två ORSA-möten (egen risk- och solvensbedömning) där enbart ordförande närvarar samt introduktionsutbildning för nyvald ledamot

²⁾ Gemensamt utskott för Folksam Sak och Folksam Liv

³⁾ Invald i april 2018

⁴⁾ Avgick i april 2018

⁵⁾ Ordförande i Ersättningsutskottet

⁶⁾ Ordförande i Revisions- och complianceutskottet

⁷⁾ Ordförande i Risk- och kapitalutskottet

⁸⁾ Styrelseledamot i Folksam Liv

Ersättning till styrelsens ledamöter

Stämman beslutar om styrelsens arvoden vilka består av dels ett årsarvode, dels ett sammanträdesarvode

Årsarvoden beslutade av stämman 2018:

Styrelseordförande	195 000 kr
Vice styrelseordförande	105 000 kr
Övriga styrelseledamöter	74 500 kr
Ledamöter i Risk- och kapitalutskott	46 000 kr
Ledamöter i Revisions- och complianceutskott	46 000 kr
Ledamöter i Ersättningsutskott	18 000 kr

Sammanträdesarvode beslutade av stämman 2018:

Samtliga ovan utom ledamöter i Ersättningsutskottet	7 650 kr
Ledamöter i Ersättningsutskottet (gemensamt med Folksam Liv) - arvodet avser Folksam Saks andel	3 825 kr

Se även not 50 ("Medelantal anställda samt löner och ersättningar") för uppgift om årets totala arvodesutbetalningar

Styrelsen för Folksam Sak

Främre raden från vänster

Björn Eriksson
Ulf Andersson
Helena Liljedahl
Malin Ackholt
Heidi Stensmyren

Bakre raden från vänster

Åsa Fahlén
Patrik Nygren
Kerstin Kujala, personalrepresentant
Karl-Petter Thorwaldsson, ordförande
Mikael A Carlsson, personalrepresentant

Leif Linde
Ann-Louise Andersson, personalrepresentant
Anders Lago
Eva Nordmark, vice ordförande
Pia Carlsson Thörnqvist

Uppgifter om styrelsens ledamöter valda vid stämman 2018

Karl-Petter Thorwaldsson

Styrelseordförande Invald 2013 Född 1964
Ordförande LO

Andra väsentliga uppdrag: Ledamot av socialdemokraternas parti-styrelse och verkställande utskott. Bitr. ordförande Internationella fackliga samorganisationen. Ledamot Europafackens styrelse. Ledamot Nordiska fackliga samorganisationens styrelse.

Huvudsaklig bakgrund: Ombudsman IF Metall. Informationschef Socialdemokraterna. Sakkunnig i Statsrådsberedningen. Förbundsordförande SSU. Styrelseledamot Internationella fackliga samorganisationen. Styrelseledamot Fryshuset. Styrelseledamot KF/KF Media. Styrelseledamot Konsumentföreningen Stockholm. Vice president IFWEA (ABF-internationalen). Styrelseordförande Levande Historia. Ensamutredare i Föräldraförsäkring. Ledamot Förvaltningsstiftelsen UR, SVT, SR. Ordförande Nordiska FHSR i Genève. Ordförande ABF. Ordförande Storstadskommittén parlamentarisk utredning. Ledamot i regeringens jämställdhetsorganisation i arbetslivet. Ledamot i programkommission Socialdemokraterna. Social linje gymnasium.

Malin Ackholt

Invald 2017 Född 1972

Förbundsordförande Hotell- och restaurangfacket

Andra väsentliga uppdrag: Ledamot LO styrelse. Ordförande Europeiska fackliga federationen för livsmedelsarbetare, lantarbetare och turismanställda i Europa (EFFAT). Vice ordförande Internationella unionen för livsmedels-, njutningsmedels- och lantarbetareförbundet samt förbund inom hotell och restaurangbranschen (IUL). Ledamot (lekmanndomare) Arbetsdomstolen. Ordförande Hotell- och restauranganställdas A-kassa. Ordförande Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond, BFUF.

Huvudsaklig bakgrund: Avtalssekreterare Hotell- och restaurangfacket. Ordförande HRF-Folksam försäkringskommitté. Högre ledarskapsutbildning (IFL) Campus Bommersvik/ Rutger University/ Handelshögskolan Stockholm. HRFs ombudsmannautbildning Brunnsvik Folkhögskola. Kockutbildning.

Ulf Andersson

Invald 2009 Född 1965

Ekonomichef IF Metall

Andra väsentliga uppdrag: Ordförande Folksam Saks Revisions- och complianceutskott. Ordförande Folksam Ersättningsutskott. Förtroendevald revisor LO. Förtroendevald revisor IndustriAll Global.

Huvudsaklig bakgrund: Ekonomichef/redovisningschef Wedins Norden AB. Skattervisor/skattehandläggare Skatteverket. Revisor (förtroendeuppdrag) AFA Försäkring. Styrelseledamot Folksam LO Fondförsäkrings AB. Civilekonom Handelshögskolan Umeå.

Björn Eriksson

Invald 2016 Född 1945

Ordförande Riksidrottsförbundet

Andra väsentliga uppdrag: Ledamot Folksam Saks Revisions- och Complianceutskott. Styrelseordförande Riksidrottsstyrelsen. Styrelseordförande GIH Högskola. Styrelseordförande SäkerhetsBranschen. Styrelseordförande Tidningsutgivarnas Sociala trygghetsfond. Styrelseordförande Björn E Consulting AB.

Huvudsaklig bakgrund: Enmansutredningsuppdrag (SOU) avseende rymningar från fängelser, invandrarföretagande, ensamkommande flyktingbarn och huliganism inom idrott. Landshövding i Östergötland. Styrelseledamot, President/vice president samt hederspresident Interpol. President, styrelseledamot World Customs Org. Rikspolischef/högsta chef för Säkerhetspolisen Rikspolisstyrelsen. Generaltulldirektör, chef kustbevakningen Tullverket. Vice riksbankschef, opolitisk budgetchef Budgetavdelningen samt kanslissekreterare, budgetchef Sekretariatet för ekonomisk planering Finansdepartementet. Sekreterare till direktionen, ansvarig för upplåning Sparbankernas Bank. Civilekonomexamen Handelshögskolan Stockholm. Hedersdoktor vid filosofiska fakulteten Linköpings universitet.

Åsa Fahlén

Invald 2018 Född 1967

Förbundsordförande Lärarnas Riksförbund

Andra väsentliga uppdrag: Styrelseledamot Saco. Ordförande Förvaltningsaktiebolaget Luna. Ordförande Skoltema AB. Styrelseledamot Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR). Styrelseledamot Nordiska läroorganisationers samråd (NLS).

Huvudsaklig bakgrund: Styrelseledamot Svenska Lärarförsäkringar AB. Styrelseledamot Lärarnas Riksförbund. Vice ordförande Lärarnas Riksförbund Göteborg. Biträdande kommunombud Lärarnas Riksförbund Göteborg. Gymnasielärare Hvitfeldtska gymnasiet Göteborg. Gymnasie-lärarexamen i Samhällskundskap och Historia Lunds Universitet. Samhällsvetarlinjen Lunds Universitet.

Anders Lago

Invald 2013 Född 1956

Förbundsordförande HSB

Andra väsentliga uppdrag: Styrelseledamot We Effect. Styrelseledamot Berättarministeriet. Vice ordförande FUB. Styrelseledamot Internationella Kooperativa Alliansen.

Huvudsaklig bakgrund: Kommunstyrelsens ordförande Södertälje kommun. Styrelseordförande Telge koncernen. Styrelseledamot Sveriges Kommuner och Landsting. Styrelseledamot Kommunförbundet Stockholms län. Styrelseordförande Svensk Vatten. Utredare Arbetsmarknadsdepartementet Sveriges regering. Statsvetenskap/nationalekonomi/statistik, Stockholms universitet.

Helena Liljedahl

Invald 2017 Född 1969

Vd KF Fastigheter AB

Andra väsentliga uppdrag: Styrelseordförande Norra Backaplan Fastighets AB. Styrelseledamot Bro Markutveckling AB. Styrelseledamot Ljusta Projektutveckling AB. Styrelseledamot Valbo Volymhandel AB.

Huvudsaklig bakgrund: Styrelseledamot Technopolis Oyj (noterat Nasdaq Helsinki). Ledamot av Revisionsutskottet Technopolis Oyj. Vd KF Fastigheter Centrumhandel AB. Chef Kommersiell utveckling IKEA fastighetsbolag IKEA MOS/Retail & Property (idag Ingka Centres). Vice Vd Centrumutveckling Håkan Karlsson AB. Asset Manager/Kapitalförvaltning, Alecta. Marknadsplatsutvecklare KF Fastigheter AB. Marknadsområdesansvarig Lokaler Familjebostäder AB. Strategic Planning & Management in Retailing Handelshögskolan Stockholm. Fastighetsvärdering & Analys/ Stadskärne- och centrumledning KTH Stockholm. Civilekonom Högskolan i Örebro (idag Örebro Universitet).

Leif Linde

Invald 2010 Född 1955

Vd Riksbyggen

Andra väsentliga uppdrag: Ledamot Folksam Saks Revisions- och complianceutskott. Styrelseordförande arbetsgivarföreningen KFO. Styrelseordförande Vår Gård. Saltsjöbaden AB. Ledamot Fonus ek. Ledamot Svensk kooperativ ek.

Huvudsaklig bakgrund: Förbundsdirektör KF. Vd och föreningschef Konsumentföreningen Svea. Generaldirektör Ungdomsstyrelsen. Sakkunnig Näringsdepartementet. Partisekreterare Socialdemokraterna. Förbundssekreterare ABF. Förbundssekreterare SSU förbundet. Ungdomssekreterare LO. Bygg- och anläggningsteknik, gymnasium.

Eva Nordmark

Invald 2015 Född 1971

Ordförande TCO

Andra väsentliga uppdrag: Ordförande Folksam Saks Risk- och kapitalutskott. Ledamot Europafackets styrelse. Ledamot Nordens fackliga samorganisations styrelse. Suppleant Internationella fackliga samorganisations styrelse (IFS). Ordförande Luleå tekniska universitet.

Huvudsaklig bakgrund: Ledamot Framtidskommissionen. Förbundsordförande SKTF (numera Vision). Styrelseledamot Samhall. Styrelseledamot Folksam Liv. Ordförande TCO-rådet Norrbotten. Riksdagsledamot Sveriges riksdag (S). Ledamot Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund förbundsstyrelse, ordförande SSU Norrbotten. Styrelseledamot Luleå tekniska universitet. Adjungerad ledamot i Socialdemokratiska partidistriktets styrelse Norrbotten. Ledamot kommunfullmäktige, kommunstyrelse, Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden Luleå kommun. Verksamhetschef SKTF-centret Luleå. Samhällsvetenskaplig linje, gymnasium.

Patrik Nygren

Invald 2017 Född 1973

Vd Unionen Medlemsförsäkring AB

Andra väsentliga uppdrag: -

Huvudsaklig bakgrund: Controller Unionen Medlemsförsäkring AB. Inköpschef. Unionen. Administrativ chef HTF. Ekonomisk linje Gymnasium.

Heidi Stensmyren

Invald 2017 Född 1973

Förbundsordförande Sveriges Läkareförbund

Andra väsentliga uppdrag: Styrelseordförande Läkartidningen AB. Styrelseledamot OFR. Styrelseledamot Forska!Sverige. Ledamot valberedningen AEA. Ledamot styrelsen World Medical Association. Ordförande Medical Ethics Committee. Ledamot SBU:s nämnd.

Huvudsaklig bakgrund: Ordförande Stockholms läkarförening. Ordförande Donationsrådet. Styrelseledamot Blomsterfonden. Ledamot VINNOVAs programråd. Ordförande SPUR-stiftelsen. Vice ordförande Sveriges Läkareförbund. Ordförande SYLF. Specialist i anestesi och intensivvård. Läkarutbildning Würzburg Universitet Tyskland. Naturvetenskaplig gymnasielinje.

Pia Carlsson Thörnqvist

Invald 2017 Född 1964

Chef Varumärke & Medlem KF ekonomisk förening

Andra väsentliga uppdrag: Ledamot Folksam Saks Risk- och kapitalutskott. Ledamot Folksam Saks Revisions- och complianceutskott. Styrelseledamot Medmera Bank AB. Styrelseledamot Coop Sverige AB. Styrelseordförande Vi skogen. Styrelseledamot i SHL, Svenska Hockeyligan.

Huvudsaklig bakgrund: Styrelseledamot KPA Livförsäkring AB. Styrelseledamot KPA AB. Styrelseledamot Folksam LO fondförsäkrings AB. Styrelseledamot Förenade Liv Gruppörsäkring AB. Styrelseordförande Tre Kronor försäkrings AB. Styrelseordförande Folksam Skadeförsäkring AB. Styrelseledamot Riksbyggen ekonomisk förening. Styrelseledamot Kornbispel i Sverige AB. Marknads- och Kommunikationsdirektör Folksam med dotterföretag. Chef Marknadskommunikation Folksam. Marknadschef KPA Pension. Social linje på Handbollsgymnasium.

Centrala funktioner

Inom Folksam följer risk- och kontrollorganisationen en modell med tre ansvarslinjer vilket beskrivs i not 3 "Upplysningar om risker" avsnitt "Risk- och kontrollorganisation".

Utöver de tre ansvarslinjerna utser stämman revisionsföretag och lekmannarevisorer som granskar Folksam Saks årsredovisning inklusive bolagsstyrningsrapport samt styrelsens och vd:s förvaltning (externrevision).

Risikfunktionen, compliancefunktionen och aktuariefunktionen i Folksam Sak har organiserats som tre separata avdelningar. Dessa funktioner är skilda från motsvarande enheter och funktioner i Folksam Liv-gruppen och fristående från den operativa verksamheten. Funktionerna är underställda vd men är även ålagda att rapportera till styrelsen.

Risikfunktion

Risikfunktionen ansvarar bland annat för att utveckla och förvalta (normera) riskhanteringssystemet samt stödja första ansvarslinjen i att genomföra riskhantering effektivt. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Risikfunktionen, tillika risk manager för företaget, är Joni Heinonen.

Compliancefunktion

Compliancefunktionen ansvarar bland annat för att identifiera, övervaka och rapportera risker kopplat till externa eller interna regler för den tillståndspliktiga försäkringsverksamheten. Compliancefunktionen kontrollerar, följer upp och utvärderar regelefterlevnaden i verksamheten samt utgör ett stöd för verksamheten och företagets ledning i frågeställningar rörande efterlevnad och förändring av försäkringsrörelselagen och lagen av försäkringsdistribution. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Compliancefunktionen, tillika ansvarig för regelefterlevnaden i företaget, är Susanne Sjödin-Svensson.

Aktuariefunktion

Aktuariefunktionen ansvarar för att samordna de försäkringstekniska beräkningarna, vilket bland annat innebär att säkerställa lämpligheten i använda metoder och antaganden samt att validera kvaliteten i beräkningar och underliggande data. Aktuariefunktionen ansvarar också för att bedöma risker i försäkringsrörelsen, bidra till företagets riskhanteringssystem och analysera nya lagar och föreskrifter som påverkar ansvarsområdet. Aktuariefunktionen är normgivande på det aktuariella området och har en stödjande roll gentemot övriga aktuariella resurser i företaget. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Aktuariefunktionen, tillika Folksam Saks aktuariefunktion är Artur Chmielewski.

Internrevision

Internrevisionen är en oberoende, objektivt granskande och rådgivande verksamhet. Internrevisionen stödjer företaget att nå sina mål genom att systematiskt och strukturerat utvärdera systemet för intern kontroll och andra delar av företagsstyrningssystemet samt lämna råd och synpunkter på desamma i syfte att bidra till ökad effektivitet i riskhantering, intern kontroll samt ledningsprocesser.

Internrevisionen är direkt underställd och rapporterar till styrelsen och är fristående från den verksamhet som granskas. Funktionens oberoende innebär att den normalt inte får delta i den operativa verksamheten eller vara involverad i det löpande arbetet med intern kontroll. Internrevisionens arbete bedrivs enligt god sed för internrevision som bland annat framgår av internationella standards, International Professional Practices Framework (IPPF). Internrevisionens uppdrag fastställs av styrelsen och regleras i en Policy för Internrevision. Ulrika Guimaraes är internrevisionschef, tillika ansvarig för funktionen för Internrevision.

Externa revisorer

Stämman utser en auktoriserad revisor alternativt ett registrerat revisionsföretag för granskning av årsredovisning och räkenskaper samt vd:s förvaltning. För granskning av företagets verksamhet och interna kontroll utses även tre lekmannarevisorer. Mandatperioden är för samtliga ett år. Stämman 2018 valde KPMG AB som företagets revisionsbyrå. Därutöver valdes Hans Eklund, Michael Nyqvist och Leif Hansson till lekmannarevisorer.

Kundombudsmannen

En kund som är missnöjd med Folksams beslut i ett försäkrings-, sparande- eller skadeärende erbjuds ett snabbt, enkelt och kostnadsfritt omprövningsförfarande. Kundombudsmannen är fristående, ställer höga krav på kvalitet och har rätt att rekommendera ändringar i ärenden som anmälts för prövning. Kundombudsmannen har dessutom rätt att föreslå förbättringar i Folksams försäkrings-, sparande- och skadeverksamhet samt kan verka som intern remissinstans. Rapportering sker direkt till stämman. Stämman utser Kundombudsman för en period om tre år samt fastställer instruktion för denne. Lars-Ivar Sölvinger är utsedd till Folksams kundombudsman till och med stämman 2019.

Vd och koncernledning

Folksam Saks vd, som också är koncernchef i Folksamgruppen, är direkt underställd styrelsen. Vd svarar för den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. En skriftlig instruktion som styrelsen fastställer reglerar det ansvar och de befogenheter som gäller för vd. Jens Henriksson är Folksam Saks vd.

Uppgifter om Folksam Saks vd

Jens Henriksson, född 1967, är vd och koncernchef i Folksam sedan den 1 september 2013.

Nuvarande uppdrag

- Vd i Folksam Liv
- Styrelseordförande: KPA AB
- Styrelseledamot: KFO, Svensk Försäkring, Ellevio AB, ICMIF, Nationalekonomiska föreningen, Stockholm Sustainable Finance Center, Lund University School of Economics and Management Advisory Board
- Ledamot: Swedbanks valberedning, Stockholms Handelskammare förtroenderåd, SNS förtroenderåd, Saco:s chefsråd, Polhemsrådet

Tidigare anställningar

- NASDAQ OMX Stockholm AB: Vd och börschef
- Swedbank: Global Head Bank Relations
- Internationella Valutafonden (IMF): Exekutiv direktör och styrelseledamot, Washington, DC
- Bruegel: Senior Policy Fellow, Bryssel
- Finansdepartementet: Statssekreterare, Planeringschef, Politiskt sakkunnig
- Arbetet: Skribent

Tidigare uppdrag

- Konsumentkooperationens pensionsstiftelse, styrelseordförande
- FIH Holding (Danmark), styrelseledamot
- PF1 A/S, styrelseledamot
- Kommittén om översyn av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande, ordförande
- SIFR (Swedish Institute for Financial Research)
- Svenska Dagbladet, kolumnist
- Svenska Spel AB, styrelseledamot
- Alka (Danmark), styrelseledamot
- Fokus, kolumnist
- Bommersvik Konferens, styrelseordförande
- European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) och IMF, Alternate Governor Sweden
- OECD, medlem Working Party 3
- EU Economic and Financial Committee (EFK), medlem

Utbildning

- Fil. lic. nationalekonomi Stockholms Universitet 2012
- Civilekonom Lunds Universitet 1993
- Civilingenjör i elektroteknik och artificiell intelligens Lunds Tekniska högskola 1992

Jens Henriksson har inga aktieinnehav i företag som Folksam har betydande affärsförbindelser med.

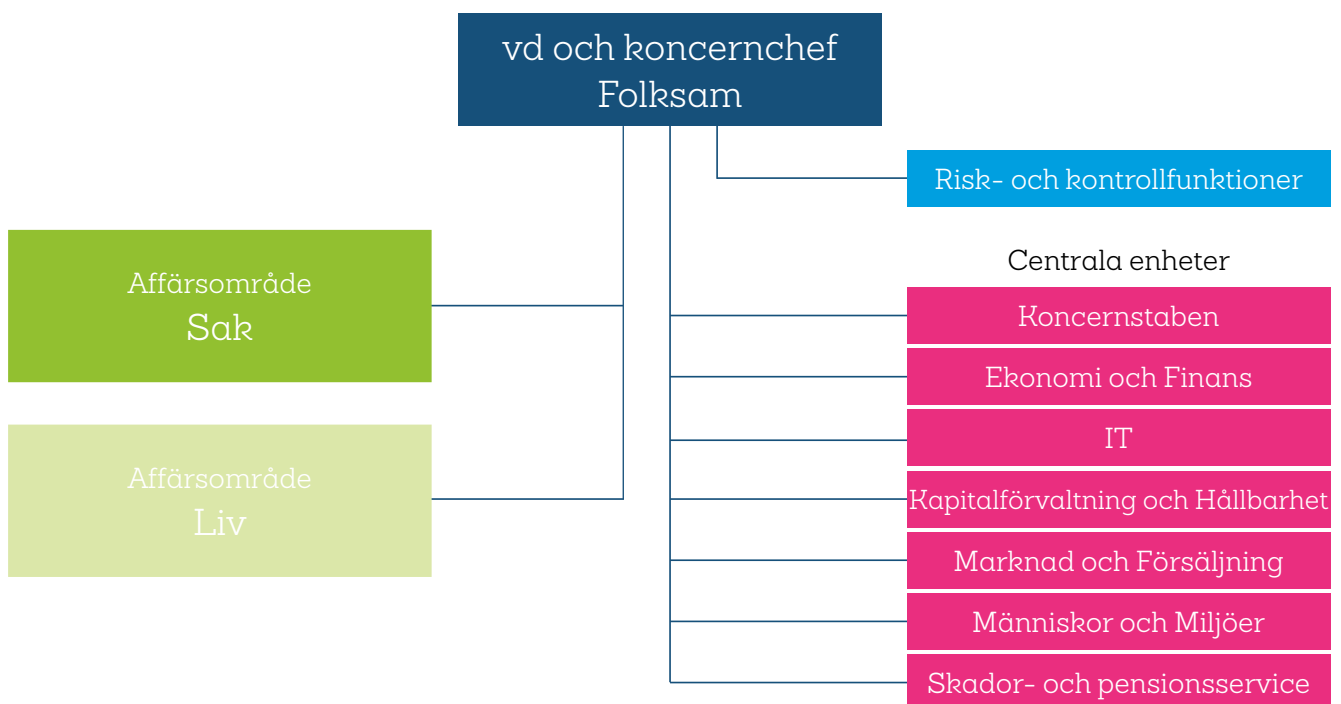
Operativ organisation

Folksam Liv-gruppen och Folksam Sak-gruppen har en gemensam operativ organisation. Moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak har en gemensam ledningsgrupp benämnd Koncernledningen. Vd utser de ledamöter som ingår i denna och som ansvarar för olika delar av verksamheten.

Till följd av den gemensamma operativa organisationen är vissa enheter och funktioner gemensamma med andra företag inom Folksamgruppen. Frågor rörande den gemensamma organisationen behandlas i Folksams Bolagsforum, vilket omfattar vd i de dotterföretag som är parter i Folksams Multipartsavtal (ett avtal avseende organisatorisk samverkan mellan företag inom Folksam Liv-gruppen och företaget inom Folksam Sak-gruppen).

Folksam Sak har ett affärsområde, Affärsområde Sak. Affärsområdet ansvarar för att hantera och utveckla den affär som avser individuell försäkring riktad mot privatpersoner och företag. Affärsområdet ansvarar dessutom för affär som avser partnersamarbete. Chefen för affärsområdet disponerar över de samlade resurserna inom affärsområdet, samt svarar för processerna och har det yttersta ansvaret för ledningsarbetet inom affärsområdet. Affärsområdeschefen är ansvarig för den verksamhet som bedrivs inom affärsområdet och har ett resultat- och lönsamhetsansvar för bolagets verksamhet samt ägaransvar för Folksam Saks dotterföretag. Chefen för affärsområdet har därtill ett särskilt ansvar att bevaka Folksam Saks ekonomiska intressen.

Därutöver finns sju centrala enheter. Den övergripande organisationen, med bland annat affärsområden och centrala enheter, fastställs i företagsstyrningspolicyn, medan ansvarsområden för dessa framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. För dotterföretagen finns dessutom ägardirektiv formulerade, vilka anger i vilken riktning ägaren önskar att respektive företag ska styras och ledas.

Förändringar i koncernledningen 2018

Anna-Karin Laurell utsågs till chef för Affärsområde Liv och Elisabeth Sasse till chef för Affärsområde Sak. Förändringen skedde från den 1 april 2018. Daniel Barr, tidigare produktchef i Folksam slutade den 30 september. I samband med det delades Produktenheten organisatoriskt mellan Affärsområde Liv, Affärsområde Sak respektive Ekonomi och Finans.

Jens Henriksson

Vd och koncernchef
Född 1967
Anställd 2013
I nuvarande befattning sedan 2013

AnnKristine Wuopio-Mogestedt

CCO och chef Skador och pensionservice
Född 1961
Anställd 1988
I nuvarande befattning sedan 2006

Ylva Wessén

Vice vd och chef koncernstaben
Född 1970
Anställd 2007
I nuvarande befattning sedan 2016

Per Ardehed

Chef Marknad och försäljning
Född 1967
Anställd 1992
I nuvarande befattning sedan 2016

Johan Rudén

Chef IT och CIO
Född 1965
Anställd 2017
I nuvarande befattning sedan 2017

Britta Burreau

Vd KPA Pension
Född 1964
Anställd 2016
I nuvarande befattning sedan 2016

Elisabeth Sasse

Chef Affärsområde Sak
Född 1966
Anställd 2011
I nuvarande befattning sedan 2018

Jesper Andersson

Ekonomidirektör CFO
Född 1977
Anställd 2000
I nuvarande befattning sedan 2017

Harriet Pontán

Chef Människor och miljöer
Född 1953
Anställd 2005
I nuvarande befattning sedan 2005

Anna-Karin Laurell

Chef Affärsområde Liv
Född 1963
Anställd 2017
I nuvarande befattning sedan 2018

Michael Kjeller

Chef Kapitalförvaltning och hållbarhet
Född 1964
Anställd 1988
I nuvarande befattning sedan 2007

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen 2018

Målsättningen med Folksams arbete med intern kontroll finansiell rapportering, IKFR, är att bokslut- och myndighetsrapportering ska vara tillförlitlig och i överensstämmelse med lag och gällande redovisningsregler. Internkontrollarbetet baseras på det ramverk som tagits fram av The Committee of Sponsoring Organisations of the Threadway Commission "COSO" och beskrivs nedan.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör grunden för den interna kontrollen och är central för hur risker identifieras och hanteras baserat på den kultur och de värderingar som styrelse och ledning etablerat.

Folksams kultur och värderingar har sin utgångspunkt i att företaget ägs av sina kunder och att målsättningen är att ha branschens mest nöjda kunder. Folksam eftersträvar både affärsmässighet samt ordning och reda. Med affärsmässighet avses bland annat att det ska finnas tydliga mål och strategier. Med ordning och reda avses att företaget ska ha god intern styrning och kontroll.

Kontrollmiljön utgörs även av tydliga ansvar och roller. Ansvar och roller i den finansiella rapporteringen fastställs i styrande regelverk, vidare finns det styrande regelverk som fastställer roller och ansvar i arbetet med risk- och internkontroll.

Internkontrollsystem

Ett företagsövergripande internkontrollsystem är under införande. Internkontrollsystemet syftar bland annat till att utvärdera om den finansiella rapporteringen är tillförlitlig genom att identifiera risker och kontroller i väsentliga processer som påverkar bokslut- och myndighetsrapportering. Kontrollerna ska därefter regelbundet utvärderas och resultatet analyseras för att bedöma risken för fel i den finansiella rapporteringen. Därutöver ska det finnas rutiner för att löpande hantera de förbättringsmöjligheter som framkommer i arbetet.

Riskbedömning

Halvårsvis genomför alla affärsområden och enheter en självutvärdering av risker. Därutöver görs riskanalyser per process inom ramen för internkontrollsystemet. Risker för väsentliga fel i den finansiella rapporteringen ska beaktas i analyserna. Det är chefen för respektive verksamhetsområde eller processägaren för en process som är ansvarig för att genomföra självutvärderingen. Självutvärdering innebär att identifiera risker, bedöma sannolikheten för att risken ska inträffa, vilken påverkan risken kan få på verksamheten samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att hantera risken.

Kontroller

Riskåtgärder och kontroller

Åtgärdsplaner ska tas fram för de risker som verksamheten vill hantera genom förebyggande aktiviteter. Åtgärderna kan till exempel innebära att införa eller förbättra kontroller som syftar till tillförlitlig finansiell rapportering. Kontroller för att hantera risker avseende den finansiella rapporteringen är till exempel analyser och prognoser, avstämningar av huvudbok mot försäkringssystem, bankkonton eller andra register och underlag. Andra kontroller som också påverkar den finansiella rapporteringen är de kontroller som utförs avseende försäkringssättningar, och driftskostnader där det finns särskilda principer och rutiner såsom krav på dualitet, kontroll av större belopp samt slumpvisa utbetalningskontroller.

Information och kommunikation

För att säkerställa effektivt och korrekt informationsutbyte krävs att alla delar inom verksamheten kommunicerar och delar relevant information såväl inom och mellan affärsområden och enheter som till och från styrelse och ledning. Informationsgivning från styrelsen och ledningen till chefer och medarbetare sker bland annat genom de styrande regelverken samt genom andra ledningsgrupper i verksamheten.

De principer som företaget ska följa har fastställts i ett styrande regelverk för extern rapportering och det finns tillgängligt för alla via företagets intranät. Det finns även en regelverksgrupp inom Ekonomi och Finans som bevakar och informerar om regelverksförändringar som påverkar den finansiella rapporteringen.

Styrelsen får regelbunden återkoppling från verksamheten om aktuella redovisningsfrågor samt intern styrning och kontroll via Revisions- och complianceutskottet. Utskottet har regelbundna möten med CFO (ekonomidirektören), företagets externrevisorer samt kontrollfunktionerna risk, compliance och internrevision.

Uppföljning

Kontroller följs regelbundet upp inom ramen för Folksams internkontrollsystem. Uppföljning görs genom att verksamheten genomför självutvärderingar av nyckelkontroller.

Därutöver genomför de centrala funktionerna granskningar och andra aktiviteter för att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Årsbokslut samt processen för framtagande och rapportering av finansiell information granskas även årligen av de externa revisorerna. Resultatet av den finansiella granskningen rapporteras till Revisions- och complianceutskottet, samt avrapportering minst en gång per år till styrelsen. Till stämman sker avrapportering genom avlämnande av revisionsberättelsen.

Ett annat stöd i arbetet med att identifiera risker och väsentliga händelser är det företagsövergripande risk- och incidenthanteringssystemet. I systemet rapporteras oönskade händelser och verksamheten vidtar åtgärder för att förhindra att samma sak inträffar igen.

Finansiella rapporter

Koncernen och moderföretaget

Resultaträkning	40
Rapport över totalresultat	41
Resultatanalys	42
Balansräkning	44
Rapport över förändringar i eget kapital	46
Kassaflödesanalys	47

Noter

Not 1	Redovisningsprinciper i koncernen och moderföretaget	49	Not 29	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	119
Not 2	Upplysningar om risker	62	Not 30	Materiella anläggningstillgångar	121
Not 3	Premieinkomst	90	Not 31	Förutbetalda anskaffningskostnader	122
Not 4	Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	90	Not 32	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	122
Not 5	Försäkringsersättningar	90	Not 33	Disposition av företagets vinst eller förlust	122
Not 6	Driftkostnader	92	Not 34	Obeskattade reserver	123
Not 7	Övriga tekniska kostnader	94	Not 35	Ej intjänade premier och kvardröjande risker	123
Not 8	Kapitalavkastning, intäkter	95	Not 36	Oreglerade skador	124
Not 9	Orealiserade vinster på placeringstillgångar	95	Not 37	Återbäring och rabatter	125
Not 10	Kapitalavkastning, kostnader	96	Not 38	Pensioner och liknande förpliktelser	125
Not 11	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	96	Not 39	Uppskjuten skatteskuld	130
Not 12	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	97	Not 40	Skulder avseende direkt försäkring	130
Not 13	Skatter	99	Not 41	Skulder avseende återförsäkring	130
Not 14	Immateriella tillgångar	100	Not 42	Skulder till kreditinstitut	130
Not 15	Förvaltningsfastigheter / Byggnader och mark	102	Not 43	Derivat	131
Not 16	Aktier och andelar i koncernföretag	105	Not 44	Övriga skulder	131
Not 17	Aktier och andelar i intresseföretag	106	Not 45	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	131
Not 18	Moderföretagets andelar i intresseföretag	106	Not 46	Resultat per försäkringsklass	132
Not 19	Aktier och andelar	107	Not 47	Ställda säkerheter	133
Not 20	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	107	Not 48	Eventualförpliktelser	134
Not 21	Övriga lån	108	Not 49	Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen	134
Not 22	Utlåning till kreditinstitut	108	Not 50	Upplysningar om närstående	135
Not 23	Derivat	109	Not 51	Medelantal anställda samt löner och ersättningar	138
Not 24	Upplysningar om kvittning	110	Not 52	Avstämning av totalavkastningstabell	145
Not 25	Fordringar avseende direkt försäkring	111	Not 53	Tvister	146
Not 26	Fordringar avseende återförsäkring	111	Not 54	Väsentliga händelser efter balansdagen	146
Not 27	Övriga fordringar	111			
Not 28	Finansiella tillgångar och skulder	112			

Resultaträkning

Mkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018	2017	2018	2017
Teknisk redovisning av skadeförsäkringsrörelse					
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)					
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	3	14 049	13 151	12 291	11 413
Premier för avgiven återförsäkring	3	-128	-134	-119	-125
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker (före avgiven återförsäkring)		162	374	208	382
Återförsäkrares andel av förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		3	-	-	-
		14 086	13 391	12 379	11 671
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	135	208	131	192
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)		57	18	57	18
Försäkringsärsättningar (efter avgiven återförsäkring)	5				
Utbetalda försäkringsärsättningar					
Före avgiven återförsäkring		-10 883	-10 314	-9 681	-9 164
Återförsäkrares andel		77	68	75	54
Förändring i Avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring		-356	-636	-249	-507
Återförsäkrares andel		24	-30	24	-29
		-11 138	-10 912	-9 831	-9 646
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-341	-321	-341	-321
Driftskostnader	6	-2 806	-2 279	-2 289	-1 778
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)	7	-28	-31	-25	-28
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-36	74	81	108
Icke-teknisk redovisning					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-36	74	81	108
Kapitalavkastning, intäkter	8, 12	3 046	2 278	3 048	2 079
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9, 12	19	116	125	160
Kapitalavkastning, kostnader	10, 12	-426	-768	-517	-630
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	11, 12	-1 263	-639	-1 255	-612
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	4	-135	-208	-131	-192
Övriga intäkter		253	3	-	-
Övriga kostnader		-382	-3	-	-
Andel i intresseföretags resultat		82	-20	-	-
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		1 158	833	1 349	913
Bokslutsdispositioner		-	-	-1 113	-458
Resultat före skatt		1 158	833	236	455
Skatt på årets resultat	13	70	-227	-95	-96
Årets resultat		1 229	605	141	360
Hänförligt till:					
Försäkringstagarna		1 239	609	-	-
Innehav utan bestämmande inflytande		-11	-4	-	-

Rapport över totalresultat

Mkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018	2017	2018	2017
Årets resultat		1 229	605	141	360
Övrigt totalresultat					
Poster som inte kan omföras till periodens resultat					
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		-410	-224	-	-
Skatt hänförlig till poster som inte kan återföras till årets resultat	13	84	50	-	-
Poster som kan omföras till periodens resultat					
Verklig värdeförändring avseende finansiella tillgångar som kan säljas		-	-14	-	-
Omräkningsdifferenser hänförliga till utlandsverksamhet		-72	43	-	-
Övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		-397	-144	-	-
Årets totalresultat		831	460	141	360
Hänförligt till:					
Försäkringstagarna		842	464	141	360
Innehav utan bestämmande inflytande		-11	-4	-	-

Resultatanalys

Moderföretaget	Totalt	Direkt försäkring, svenska risker	Sjukvårds- och olycksfallsförsäkring	Sjuk- & olycksfallsförsäkring	Motorfordons försäkring	Trafik- och transportförsäkring	Sjöfart, luftfart & Egendomsförsäkring	varav företag och fastighet	
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)									
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	12 290	12 258	44	2 262	3 430	1 145	37	5 145	305
Premier för avgiven återförsäkring	-119	-119	-	-2	-11	-3	-	-89	-44
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	208	208	50	42	-91	-12	-	197	-6
	12 379	12 347	94	2 302	3 329	1 129	37	5 254	255
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	131	131	-	40	-	81	-	10	-
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)	57	57	-	15	7	24	-	10	1
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)									
Utbetalda försäkringsersättningar									
Före avgiven återförsäkring	-9 680	-9 671	-84	-1 595	-2 526	-1 036	-22	-4 260	-278
Återförsäkrarens andel	75	75	-	-	2	8	-	60	40
Förändring i Avsättning för oreglerade skador									
Före avgiven återförsäkring	-249	-221	-44	-58	-80	-134	-1	118	106
Återförsäkrarens andel	24	24	-	-	3	8	-	-17	-7
	-9 831	-9 793	-127	-1 653	-2 600	-1 152	-23	-4 098	-139
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)	-341	-341	-	-90	-82	-39	-1	-130	-
Driftskostnader	-2 289	-2 288	-28	-382	-566	-302	-12	-965	-62
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)	-25	-25	-	-	-	-25	-	-	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	81	87	-62	232	87	-284	1	82	55
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	354	367	-15	223	-15	90	1	67	49
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring									
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	5 511	5 510	34	387	2 074	585	17	2 346	62
Oreglerade skador	21 761	21 715	177	8 020	369	10 615	11	2 244	334
Återbäring och rabatter	430	430	-	142	92	45	1	150	-
	27 702	27 654	211	8 549	2 535	11 245	29	4 740	396
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar									
Oreglerade skador	165	165	-	1	5	49	-	66	63
	165	165	-	1	5	49	-	66	63

Resultatanalys forts.

Moderföretaget	varav hem och villa	varav övrig egendom	Ansvars- försäkring	Assistans- försäkring	Inkomst- och avgångs bidrags försäkring	Mottagen återför- säkring	Mottagen åter- försäkring svenska företag	Mottagen åter- försäkring utländska företag
Mkr								
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)								
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	3 969	871	92	33	71	33	15	17
Premier för avgiven återförsäkring	-45	-	-15	-	-	-	-	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	226	-23	8	2	13	-	-	-
	4 151	848	85	35	84	32	15	17
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen								
	10	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)								
	8	1	-	-	-	-	-	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)								
Utbetalda försäkringsersättningar								
Före avgiven återförsäkring	-3 307	-675	-44	-30	-76	-11	-10	-2
Återförsäkrarens andel	20	-	4	-	-	-	-	-
Förändring i Avsättning för oreglerade skador								
Före avgiven återförsäkring	27	-15	-16	1	-8	-28	-22	-6
Återförsäkrarens andel	-9	-	29	-	-	-	-	-
	-3 269	-690	-27	-29	-84	-39	-32	-7
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)								
	-104	-26	-	-	-	-	-	-
Driftskostnader								
	-760	-142	-19	-5	-9	-1	-1	-
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)								
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat								
	36	-8	39	1	-9	-8	-18	10
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring								
	23	-5	13	1	2	-14	-15	1
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring								
Ej intjänade premier och kvardröjande risker								
	1 842	441	24	39	1	1	1	-
Oreglerade skador	1 756	154	224	2	54	47	38	9
Återbäring och rabatter	123	27	-	-	-	-	-	-
	3 721	622	248	41	55	48	39	9
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar								
Oreglerade skador	3	-	44	-	-	-	-	-
	3	-	44	-	-	-	-	-

Balansräkning

Tillgångar		Koncernen		Moderföretaget	
Mkr	Not	2018	2017	2018	2017
Immateriella tillgångar	14				
Goodwill		30	37	-	-
Andra immateriella tillgångar		81	193	-	-
Summa		111	230	-	-
Placeringstillgångar					
Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark	15	2 372	2 561	1 714	1 750
Aktier och andelar i koncernföretag	16	-	15	1 900	2 619
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		-	-	145	145
Aktier och andelar i intresseföretag		405	258	55	81
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag		87	193	87	193
Summa		2 864	3 027	3 902	4 788
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	19, 28	7 121	7 682	7 082	7 542
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20, 28	30 698	29 803	29 181	26 701
Lån med säkerhet i fast egendom		10	13	10	13
Övriga lån	21, 28	376	466	376	466
Utlåning till kreditinstitut	22	185	77	185	77
Finansiella tillgångar som kan säljas		-	383	-	-
Derivat	23, 28	90	18	90	18
Summa		38 479	38 442	36 923	34 817
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		1	2	1	1
Summa placeringstillgångar		41 345	41 471	40 826	39 606
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	35	-	4	-	-
Oreglerade skador	36	165	213	165	139
Summa		165	217	165	139
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring	25	4 519	4 352	4 043	3 784
Fordringar avseende återförsäkring	26	33	38	33	27
Övriga fordringar	27	845	776	829	685
Summa		5 397	5 166	4 906	4 496
Andra tillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	30	898	891	103	101
Likvida medel/ Kassa och bank		3 802	1 440	3 495	1 011
Aktuell skattefordran		39	123	-	110
Uppskjuten skattefordran	39	579	131	-	-
Summa		5 317	2 586	3 598	1 222
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter	28	171	277	163	248
Förutbetalda anskaffningskostnader	31	-	166	-	166
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	32	113	162	95	148
Summa		284	604	257	562
Summa tillgångar		52 619	50 274	49 752	46 025

Balansräkning

Eget kapital, avsättningar och skulder		Koncernen		Moderföretaget	
Mkr	Not	2018	2017	2018	2017
Eget kapital					
Omräkningsreserv		4	96	-	-
Balanserad vinst/förlust		15 726	14 410	8 069	6 696
Årets resultat	33	1 239	609	141	360
Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna		16 969	15 115	8 209	7 056
Innehav utan bestämmande inflytande					
		-	161	-	-
Summa eget kapital		16 969	15 276	8 209	7 056
Obeskattade reserver	34	-	-	11 108	9 994
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	35	6 004	6 352	5 511	5 604
Oreglerade skador	36	22 627	22 182	21 761	20 310
Återbäring och rabatter	37	430	373	430	373
Summa		29 061	28 907	27 702	26 286
Andra avsättningar					
Pensioner och liknande förpliktelser	38	825	400	-	10
Aktuell skatteskuld		19	11	9	-
Uppskjuten skatteskuld	39	3 554	3 732	934	1 225
Summa		4 397	4 144	943	1 235
Depåer från återförsäkrare		23	39	23	39
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	40	273	302	268	284
Skulder avseende återförsäkring	41	-	-	-	1
Skulder till kreditinstitut	42	10	2	10	2
Derivat	43, 28	56	17	56	17
Övriga skulder	44, 28	959	808	885	592
Summa		1 298	1 129	1 219	895
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	45, 28	870	777	548	519
Summa		870	777	548	519
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		52 619	50 274	49 752	46 025

Rapport över förändringar i eget kapital

Koncernen	Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna			Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt eget kapital
	Omräknings-reserv ¹⁾	Balanserat resultat ²⁾	Eget kapital hänförligt till försäkrings-tagarna		
Mkr					
Ingående balans 2017-01-01	53	14 597	14 650	165	14 815
Avyttring av dotterföretag	-	1	1	-	1
Årets resultat	-	609	609	-4	605
Årets övrigt totalresultat	43	-188	-145	-	-145
Årets totalresultat	43	421	464	-4	460
Utgående balans 2017-12-31	96	15 019	15 115	161	15 276
Ingående balans 2018-01-01	96	15 019	15 115	161	15 276
Beståndsöverlåtelse	-	1 025	1 025	-	1 025
Avyttring av dotterföretag	-20	7	-13	-151	-164
Årets resultat	-	1 239	1 239	-11	1 229
Årets övrigt totalresultat	-72	-325	-397	-	-397
Årets totalresultat	-72	914	842	-11	832
Utgående balans 2018-12-31	4	16 965	16 969	-	16 969

¹⁾Omräkningsreserver avser omräkning av utländska verksamheter.

²⁾Balanserat resultat inkluderar Reservfond, Kapitalandelsfond, Eget kapitalandel i obeskattade reserver, Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt, skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat och årets resultat.

Innehav utan bestämmande inflytande avser andra ägare i vinstutdelande företag inom Folksam Sak-koncernen.

Rapport över förändringar i eget kapital

Moderföretaget	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Garanti kapital	Reserv-fond	Balanserad vinst/förlust	Årets resultat	
Mkr					
Ingående balans 2017-01-01	-	-	5 343	1 353	6 696
Vinstdisposition	-	-	1 353	-1 353	-
Årets resultat	-	-	-	360	360
Årets totalresultat	-	-	-	360	360
Utgående balans 2017-12-31	-	-	6 696	360	7 056
Ingående balans 2018-01-01	-	-	6 696	360	7 056
Vinstdisposition	-	-	360	-360	-
Beståndsöverlåtelse	-	-	1 013	-	1 013
Årets resultat	-	-	-	141	141
Årets totalresultat	-	-	-	141	141
Utgående balans 2018-12-31	-	-	8 069	141	8 209

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
Den löpande verksamheten	2018	2017	2018	2017
Resultat före skatt ¹⁾	1 158	833	1 349	913
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-129	298	-205	-82
Betald skatt	-272	-515	-268	-493
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	757	616	876	338
Förändring av övriga rörelsefordringar	-119	-149	-55	-122
Förändring av övriga rörelseskulder	69	77	183	52
Kassaflöde från den löpande verksamheten	707	544	1 004	268
Investeringsverksamheten				
Förändring av placeringstillgångar³⁾	176	175	107	401
Förändring av placeringstillgångar som inte används direkt i rörelsen	1 369	-787	1 294	-692
Effekt av beståndsöverlåtelse ⁵⁾	123	-	123	-
Nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan ⁴⁾	1 161	-909	1 082	-817
Nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan ⁶⁾	126	143	126	142
Förändring av materiella och immateriella tillgångar ⁷⁾	-41	-21	-36	-17
Kassaflöde från investeringsverksamheten	1 545	-612	1 401	-291
Finansieringsverksamheten⁸⁾				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-	-24	-24
Årets kassaflöde	2 252	-68	2 381	-47
Likvida medel vid årets början⁹⁾	1 444	1 504	1 016	1 062
Kursdifferens i likvida medel	16	7	9	1
Likvida medel vid årets slut⁹⁾	3 713	1 444	3 406	1 016
Årets kassaflöde	2 252	-68	2 381	-47
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar				
Under perioden betald ränta	-89	-76	-72	-53
Under perioden erhållen ränta	620	671	564	611
Varav koncerninterna	-	-	7	1
Under perioden erhållen utdelning	280	274	530	273
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	811	869	1 029	832
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet				
Nedskrivningar	6	-	8	11
Nedskrivningar i intresseföretag	6	-	8	11
Avskrivningar	282	127	200	3
Resultatandel i intresseföretag	-82	-4	-	-
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-1 644	-1 384	-1 643	-1 379
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	946	551	1 141	466
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	-242	396	-242	396
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	332	347	317	327
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	179	236	34	97
Transaktionskostnader vid förvärv	-	7	-	-
Förändring avsättning pensioner och liknande förpliktelser	44	7	-13	-20
Förändring av premiefordran	-7	17	-7	17
Realisationsförlust vid försäljning av dotterföretag	57	-	-	-
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-129	298	-205	-82

Kassaflödesanalys forts.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Den löpande verksamheten				
³⁾Förändring av placeringstillgångar				
Effekt av beståndsöverlåtelse från ej konsoliderat dotterföretag	2 064	-	2 064	-
Investering i placeringstillgångar	-31 759	-18 041	-31 819	-17 814
Försäljning av placeringstillgångar	29 871	18 216	29 862	18 215
Summa förändring av placeringstillgångar	176	175	107	401
⁴⁾Nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan				
Investering i koncernföretag	-8	-939	-8	-847
Försäljning av koncernföretag	1 170	-	1 090	-
Förändring av lån i koncernföretag	-	30	-	30
Summa nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan	1 161	-909	1 082	-817
⁵⁾Beståndsöverlåtelse				
Effekt av beståndsöverlåtelse från ej konsoliderat dotterföretag	123	-	123	-
Summa nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan	123	-	123	-
⁶⁾Nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan				
Investering i intresseföretag	114	1	-32	-
Försäljning av intresseföretag	12	-	12	-
Förändring av lån i intresseföretag	-	142	146	142
Summa nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan	126	143	126	142
⁷⁾Nettoinvestering i materiella och immateriella tillgångar				
Investering i materiella och immateriella tillgångar	-41	-21	-36	-17
Summa nettoinvestering i materiella och immateriella tillgångar	-41	-21	-36	-17
⁸⁾Aktieägartillskott, netto				
Erhållna aktieägartillskott	24	-	-	-
Låmnade aktieägartillskott	-24	-	-24	-24
Summa	-	-	-24	-24
⁹⁾Delkomponenter som ingår i likvida medel				
Kassa och banktillgodohavanden	3 802	1 440	3 495	1 011
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	-89	4	-89	4
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	3 713	1 444	3 406	1 016
Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvidregleras i nära anslutning till affärsdagen.				
Ej tillgängliga likvida medel				
Andra legala restriktioner	69	77	69	77
Summa ej tillgängliga likvida medel	69	77	69	77

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning

1. Allmän information
2. Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna
 - 2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag
 - 2.2 Förutsättningar vid upprättande av Folksam Saks finansiella rapporter
 - 2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna
 - 2.4 Ändrade redovisningsprinciper
 - 2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2019 eller senare
 - 2.6 Koncernredovisning
 - 2.7 Utländsk valuta
 - 2.8 Försäkringsavtal
3. Principer för poster i resultaträkningen
 - 3.1 Premieinkomst
 - 3.2 Kapitalavkastning
 - 3.3 Utbetalda försäkringsersättningar
 - 3.4 Driftskostnader
 - 3.5 Skatter
4. Principer för poster i balansräkningen
 - 4.1 Immateriella tillgångar
 - 4.2 Fastigheter
 - 4.3 Finansiella tillgångar och skulder
 - 4.4 Materiella tillgångar
 - 4.5 Förutbetalda anskaffningskostnader
 - 4.6 Leasade tillgångar
 - 4.7 Försäkringstekniska avsättningar
 - 4.8 Andra avsättningar
 - 4.9 Eventualförpliktelser
5. Moderföretagets redovisningsprinciper
- 5.1 Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

1 Allmän information

Årsredovisningen avges per den 31 december 2018 och avser räkenskapsåret 2018 för Folksam ömsesidig sakförsäkring med organisationsnummer 502006-1619. Folksam ömsesidig sakförsäkring är ett ömsesidigt sakförsäkringsföretag med säte i Stockholm, adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen i Folksam ömsesidig sakförsäkring den 21 mars 2019. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställande på stämman den 19 april 2019.

2 Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna

2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) och IFRIC-tolkningar utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) antagna av EU. Tillämpning sker även av Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Även tillämpliga delar av Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter samt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) tillämpas i koncernredovisningen.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnitt 5, Moderföretagets redovisningsprinciper.

2.2 Förutsättningar vid upprättande av Folksam Saks finansiella rapporter

Folksam Saks funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal kronor. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma. Siffror inom parentes avser föregående år. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan eller enligt femårsöversikten i förvaltningsberättelsen.

2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs uppskattningar och bedömningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. De områden som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse på de finansiella rapporterna anges nedan.

2.3.1 Uppskattningar

2.3.1.1 Försäkringstekniska avsättningar

Redovisningsprinciper för försäkringsavtal återfinns i avsnitt 2.8 i not 1 Redovisningsprinciper. Metoder och antaganden som ligger till grund för värderingen av försäkringstekniska avsättningarna beskrivs i avsnitt 4.7 i not 1 Redovisningsprinciper. Känsligheten i de antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 2 Upplýsningar om risker.

2.3.1.2 Finansiella instrument

Värdering av finansiella tillgångar och skulder återfinns i avsnitt 4.3 i not 1 Redovisningsprinciper. Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument beskrivs i not 28 Finansiella tillgångar och skulder. Känslighetsanalyser för de olika risktyperna finns i not 2 Upplýsningar om risker.

2.3.1.3 Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter

Värdering av fastigheterna återfinns i avsnitt 4.2 i not 1 Redovisningsprinciper. Fastställande av verkligt värde på fastigheterna beskrivs i not 15 Byggnader och mark. Känslighetsanalys avseende marknadsvärdet på fastighetsinnehavet finns i not 2 Upplýsningar om risker.

2.3.1.4 Pensioner och liknande förpliktelser

Redovisningsprinciperna för pensioner och liknande förpliktelser återfinns i avsnitt 4.8.1 i not 1 Redovisningsprinciperna. Till grund för värdering av pensionsförpliktelser ligger aktuariella antaganden som beskrivs i not 37 Pensioner och liknande förpliktelser.

2.3.2 Bedömningar

2.3.2.1 Försäkrings- respektive investeringsavtal

Klassificering av avtal återfinns i avsnitt 2.8 i not 1 Redovisningsprinciper.

2.3.2.2 Finansiella tillgångar och skulder

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder i olika kategorier återfinns i avsnitt 4.3 i not 1 Redovisningsprinciper. Information om redovisade värden per kategori av finansiella tillgångar och skulder finns i not 27 Finansiella tillgångar och skulder.

2.3.2.3 Ej konsoliderade företag

Redovisningsprinciper för konsolidering återfinns i avsnitt 2.6 i not 1 Redovisningsprinciper.

2.4 Ändrade redovisningsprinciper

2.4.1 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2018

2.4.1.1 Tillägg till IFRS 4 Försäkringskontrakt – tillfälligt undantag från IFRS 9 Finansiella instrument

Företaget använder möjligheten att samordna tillämpning av IFRS 17 Försäkringsavtal och IFRS 9 Finansiella instrument. IASB har under hösten 2018 föreslagit att denna möjlighet ska kunna användas till den 1 januari 2022. Därmed senareläggs tillämpning av IFRS 9 från den 1 januari 2018 till den 1 januari 2022. Företaget bedriver i huvudsak försäkringsverksamhet vilket innebär att företaget får tillämpa undantaget från IFRS 9. Som grund för uttalande att företagets verksamhet huvudsakligen är relaterat till försäkring har följande bedömning gjorts 31 december 2015: att andel försäkringsskulder som avser försäkringsavtal och som omfattas av standarden IFRS 4, är signifikant jämfört med totala skulder och, att den procentuella andelen av redovisat värde, hänförligt till försäkring, är större än 90 procent. Inga förändringar av företagets huvudsakliga verksamhet har skett under efterföljande perioder. Avseende år 2018 till 2021 lämnas upplýsningar i årsredovisningen som avser att efterlikna de grupperingar av finansiella tillgångar som görs i enlighet med IFRS 9, dock ändras inte redovisade värden utan endast värden för upplýsningsändamål, se not 2 Upplýsningar om risker samt not 28 Finansiella tillgångar och skulder – Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument.

2.4.1.2 IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Folksam Sak tillämpar IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder från och med den 1 januari 2018. Standarden ersätter IAS 18 och övriga standarder avseende intäktsredovisning. IFRS 15 anvisar att intäktsredovisningen sker enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att företaget ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtagandena i avtal fullgörs. Övergången har inte inneburit några effekter på företagets redovisningsprinciper, det har heller inte inneburit några effekter på företagets tillgångar, skulder eller eget kapital.

Av den anledningen har Folksam Sak inte upprättat någon brygga mellan tidigare redovisningsprinciper och IFRS 15. Folksam Sak har vid upprättande av årsredovisningen inga väsentliga intäkter som faller in under IFRS 15.

2.4.1.3 Årliga förbättringar av befintliga IFRS

Företagsledningen har bedömt att övriga ändringar i befintliga IFRS-standards inte har haft någon väsentlig inverkan på Folksam Saks finansiella rapportering.

2.4.2 Övriga ändringar för räkenskapsår 2018

2.4.2.1 Förutbetalda anskaffningskostnader

Direkta och rörliga kostnader aktiveras om rätta förutsättningar föreligger för aktivering. Med direkta och rörliga kostnader avses förskotts- och engångsprovisioner som betalas till försäljningspersonal, förmedlare eller andra distributörer. Med anledning av att Folksam Sak har ändrat provisionerna till interna och externa säljare samt förmedlare aktiveras inga kostnader från och med den 1 januari 2018. Ändringen betraktas framåtriktad vilket innebär att inga jämförelsetal har räknats om. Mer information om förutbetalda anskaffningskostnader, se avsnitt 4.5 i not 1 Redovisningsprinciper eller not 31 Förutbetalda anskaffningskostnader.

2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB samt andra regelverk för räkenskapsår 2019 eller senare

Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter den 1 januari 2019 eller senare och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen förväntas få på finansiella rapporteringen.

2.5.1 IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, standarden, som är godkänd av EU, ersätter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Genom tillägg till IFRS 4 Försäkringsavtal har tillfälligt undantag medgetts från IFRS 9 för perioden 2018-2021. Under hösten 2018 har IASB beslutat förlänga möjligheten att tillämpa detta undantag till 1 januari 2022. Folksam kommer att utnyttja denna möjlighet.

Vid klassificering i enlighet med IFRS 9 föreligger ett tydligare samband med företagets affärsmodeller för förvaltning av finansiella tillgångar. Affärsmodeller identifieras på portföljnivå, om t ex tillgångar innehåses för att inkassera kontraktuella kassaflöden eller om andra affärsmodeller tillämpas som att tillgångarna förvaltas och utvärderas baserat på verkliga värden eller innehåses för handel. Därefter sker en gruppering på typ av tillgång: skuldinstrument (t ex obligationer, lånefordringar,

bankkonton), egetkapitalinstrument (t ex aktier) och derivat. Vid klassificering i olika värderingskategorier beaktas därefter affärsmodeller för typ av tillgång, t ex för skuldinstrument görs bedömning om syfte med innehav är om tillgångarna innehåses för att inkassera kontraktuella kassaflöden i kombination med att avtalsvillkoren innebär att betalningar endast avser kapital och ränta, tillgången värderas då till upplupet anskaffningsvärde, om affärsmodellen innebär att tillgången även kan säljas värderas innehavet till verkligt värde via övrigt totalresultat. Om ingen av dessa affärsmodeller tillämpas värderas innehaven obligatoriskt till verkligt värde baserat på en affärsmodell som innebär att de förvaltas och utvärderas på verkliga värden eller att de innehåses för handel, denna värderingskategori kan avse både skuld- och egetkapitalinstrument. Oavsett affärsmodell hänförs alltid derivat och repor till kategori innehav för handel. Oberoende av affärsmodell kan företaget vid första redovisningstillfället identifiera en finansiell tillgång till verkligt värde, det avser egetkapitalinstrument och kan även tillämpas för skuldinstrument i de fall syftet är att eliminera inkonsekvenser i värdering mellan tillgångar och skulder.

Vad gäller finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39. Skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde eller till verkligt värde via resultaträkningen. Skulder som värderas till verkligt värde inkluderar innehav för handel, till denna grupp hänförs alltid derivat och repor. Finansiella skulder omfattar också sådana som vid första redovisningstillfället identifierats till verkligt värde via resultaträkningen, antingen för att värderingen leder till eliminering av inkonsekvenser i värdering av tillgångar och skulder eller för en grupp av finansiella skulder, eller tillgångar och skulder om de förvaltas och utvärderas baserat på verkliga värden.

Ny metod för nedskrivningar omfattar för Folksam primärt skuldinstrument som värderas till upplupet anskaffningsvärde. Metoden utgår från tre steg där respektive steg representerar typ av kreditförsämrad tillgång. Det första steget avser tillgångar för vilka kreditrisken inte har ökat väsentligt jämfört med första redovisningen, reservering redovisas för ett års förväntad förlust vid fallissemang. Det andra steget avser tillgångar för vilka det har skett en väsentlig ökning av kreditrisken utan att vara fallerade jämfört med första redovisningen. Det tredje steget omfattar fallerade tillgångar och för dessa utförs en individuell bedömning. För andra och tredje steget görs förväntad reservering med utgångspunkt för hela återstående löptiden.

Resultat, eget kapital och solvenskvot kan komma att påverkas med hänsyn till nya nedskrivningsregler och omklassificeringar. Ett arbete pågår för att utreda storlek på påverkan.

2.5.2 IFRS 16 Leases

IFRS 16 kommer att ersätta IAS 17 Leasingavtal. IFRS 16 ska tillämpas från och med den 1 januari 2019 och standarden har godkänts av EU. Förtida tillämpning är tillåten förutsatt att även IFRS 15 tillämpas från samma tidpunkt. För lease-tagaren innebär IFRS 16 att begreppen finansiell respektive operationell leasing försvinner och ersätts av en modell där tillgångar och skulder för alla leasingavtal där antingen leasingperioden överstiger 12 månader eller den leasade tillgången inte är av mindre värde, ska redovisas i balansräkningen. För leasegivare bibehålls begreppen finansiell leasing och operationell leasing vilket innebär att redovisningen blir i princip oförändrad. Det är framför allt hyreskontrakt som ska redovisas som en leasingtillgång och leasingkund. Dessa ska spegla nuvärdet av framtida leasingbetalningar. Det finns två alternativa sätt för övergången; full retroaktivitet och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per den 1 januari 2019 med den ackumulerade effekten av initial tillämpning. Enligt RFR 2 kan företag välja i juridisk person att inte redovisa enligt IFRS 16. Folksam Sak har valt att utnyttja denna möjlighet. Den nya standarden bedöms ha påverkan på koncernens balansräkning och effekten på de finansiella rapporterna vid första tillämpningen av övergången uppskattas, se not 6.

2.5.3 IFRS 17 Insurance contracts

IASB har den 18 maj 2017 publicerat en ny standard som behandlar försäkringsavtal. IFRS 17 ska tillämpas vid redovisning av försäkringsavtal, återförsäkringsavtal och redovisning av investeringsavtal med återbäring. Syftet med standarden är att öka transparensen och jämförbarheten i redovisningen av försäkringskontrakt. Detta innebär att försäkringskontrakt globalt kommer att redovisas på samma sätt. IFRS 17 kommer att ersätta IFRS 4, som var en interimstandard med fokus på upplysningar. Värderings-mässigt utgick IFRS 4 från lokala regler för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna. IFRS 17 träder i kraft 1 januari 2022 men är ännu inte antagen av EU.

Definitionen av försäkringsavtal är i allt väsentligt densamma. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. IASB har tydligare angivit i den nya standarden när ett avtal bör separeras i en försäkringsdel och en investeringsdel, som ska följa IAS 39. IFRS 17 innebär förändringar vad gäller värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. Det är oklart vilka delar av standarden som ska tillämpas för onoterade försäkringsföretag i Sverige. Finansinspektionen utreder för närvarande hur implementeringen av IFRS 17 ska ske både i juridisk person och i koncernredovisningen i Sverige. Under 2018 har Folksam deltagit på möten som Finansinspektionen bjöd in till för att föra en dialog med branschen. Inom Folksam Sak pågår ett projekt för att analysera på djupet vad den nya standarden

kan innebära. Utredning pågår av vilken påverkan IFRS 17 bedöms komma att få på de finansiella rapporterna.

2.5.4 Övriga ändringar

Företagsledningens bedömning är att övriga nya och ändrade standarder och tolkningar inte kommer att få någon väsentlig påverkan på Folksam Saks finansiella rapportering den period de tillämpas för första gången.

2.6 Koncernredovisning

2.6.1 Konsolideringsprinciper dotterföretag

Folksam Sak konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras. För att bestämmande inflytande ska föreligga ska följande kriterier vara uppfyllda; Folksam Sak har inflytande över investeringsobjektet. Folksam Sak är exponerad för eller har rätt till rörlig ersättning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen.

Livförsäkringsaktiebolag med utdelningsförbud konsolideras inte. Folksam Sak har inte bestämmande inflytande då hela överskottet i ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och således inte kan disponeras av moderföretaget. Folksam Sak kan inte heller styra allokeringen av de synergieffekter som finns i kapitalförvaltning, gemensamma funktionen, lokaler och system.

2.6.1.1 Förvärv

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att ett förvärv av dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat. Överförd ersättning i samband med förvärvet inkluderar inte betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser. Denna typ av regleringar redovisas i resultatet. Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt vid innehav utan bestämmande inflytande och vid stegvisa förvärv, överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, så kallat förvärv till lågt

pris, redovisas denna direkt i årets resultat. Vid förvärv som sker i steg fastställs goodwillen den dag då bestämmande inflytande uppkommer. Tidigare innehav värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat. Kvarvarande innehav värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat när avyttringar leder till att bestämmande inflytande upphör.

Villkorade köpeskillningar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. I de fall den villkorade köpeskillningen är klassificerad som egetkapitalinstrument, görs ingen omvärdering och reglering görs inom eget kapital. För övriga villkorade köpeskillningar omvärderas dessa vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat. Dotterföretags finansiella rapporter inkluderas i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. I de fall dotterföretagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper. Det finns två alternativ att redovisa innehav utan bestämmande inflytande. Dessa två alternativ är att antingen redovisa innehav utan bestämmande inflytandes andel av proportionella nettotillgångar alternativt att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde, vilket innebär att innehav utan bestämmande inflytande har andel i goodwill. Förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande fördelas även i de fall innehav utan bestämmande inflytande kommer att vara negativt.

2.6.2 Konsolideringsprinciper intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav på mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och innehav utan bestämmande inflytande justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer inkluderas i anskaffningsvärdet. När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll.

Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

2.6.3 Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Realiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Realiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

2.7 Utländsk valuta

2.7.1 Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden Kapitalavkastning, intäkter respektive Kapitalavkastning, kostnader. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

2.7.2 Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som föreligger vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital i en omräkningsreserv.

2.8 Försäkringsavtal

Folksam Sak har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för företaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Företaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken motsvarar minst fem procents påslag på eller reduktion av aktuellt försäkringsvärde före försäkringshändelse. Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett investeringsavtal. Samtliga avtal har klassificerats som försäkringsavtal.

3 Principer för poster i resultaträkningen

3.1 Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring och mottagen återförsäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret. Med bruttopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter. Premieintäkten motsvarar den del av premieinkomsten som är intjänad. Ej intjänad premie avsätts till Avsättning för ej intjänade premier. Förnyelsepremier som inte är bekräftade av försäkringstagaren samt premier för nytecknade försäkringsavtal räknas in med de belopp som de beräknas inflyta med. Annullationer reducerar premieinkomsten så snart beloppet är känt. Tilläggspremier räknas in med de belopp som de beräknas inflyta med. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

3.1.1 Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

3.2 Kapitalavkastning

Kapitalavkastningen består av posterna Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Kapitalavkastning på övriga koncernföretag samt kapitalavkastning avseende skadeförsäkringsrörelsen redovisas i den icke-tekniska redovisningen. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

3.2.1 Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalavkastning, intäkter består av hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto) per tillgångsslag.

3.2.2 Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalavkastning, kostnader består av driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto) av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto) per tillgångsslag.

3.2.3 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag.

3.2.4 Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar värderade till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet de upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar redovisas tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Årets värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade redovisas över resultaträkningen i den period de uppstår.

3.3 Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetalda försäkringsersättningar redovisas utbetalningar som försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av försäkringsavtal eller inträffad försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

3.4 Driftskostnader

Med driftskostnader avses verksamhetsrelaterade kostnader, exempelvis kostnader för anställd eller inhyrd personal, lokaler, IT-kostnader, planenliga avskrivningar på materiella och immateriella tillgångar. Driftskostnaderna delas in i följande funktioner; anskaffning, administration, skadereglering, kapitalförvaltning och fastighetsförvaltning. Anskaffnings- och administrationskostnader redovisas i posten Driftskostnader. Skaderegleringskostnader redovisas i posten Utbetalda försäkringsersättningar. Kapitalförvaltnings- och fastighetsförvaltningskostnader redovisas i posten Kapitalavkastning, kostnader. Kostnaderna redovisas i resultaträkningen när de uppstår, med undantag för kostnader som företag har haft för att anskaffa nya försäkringsavtal. Dessa aktiveras i balansräkningen som förutbetalda anskaffningskostnader.

3.5 Skatter

3.5.1 Inkomstskatt

Med inkomstskatter avses aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

3.5.1.1 Aktuell skatt

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

3.5.1.2 Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill och inte heller vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserad eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas. I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen

delas däremot obeskattade reserv upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

4 Principer för poster i balansräkningen

4.1 Immateriella tillgångar

4.1.1 Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärvet och det verkliga värdet av förvärvade tillgångar, övertagna skulder samt eventualförpliktelser. Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar i koncernredovisningen. Goodwill med obestämbart nyttjandeperiod skrivs inte av. Dessa tillgångar testas istället för nedskrivningsbehov både årligen och när det finns en indikation. Testen av nedskrivningsbehovet görs enligt IAS 36 Nedskrivningar. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

4.1.2 Andra immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara icke monetära tillgångar utan fysisk form. De immateriella tillgångar som är upptagna i Folksam Sak består av egenutvecklade system som bedömts medföra framtida ekonomiska fördelar. De internt utarbetade immateriella tillgångarna som avser egenutvecklade programvaror redovisas endast om samtliga följande kriterier uppfylls; att det finns en identifierbar tillgång, att det är troligt att den tillgång som utvecklas kommer att generera framtida ekonomiska fördelar, att företaget har kontroll över tillgången och att tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nyttjandeperioderna omprövas årligen. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden uppgår till mellan fem och tio år. Värdet på tillgångarna ska vid varje bokslutstillfälle prövas för att se om det finns nedskrivningsbehov, se avsnitt 4.4.1.

4.2 Fastigheter

Fastigheter delas upp i förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter.

4.2.1 Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter redovisas i enlighet med IAS 40 Förvaltningsfastigheter, då syftet med innehavet är att generera hyresintäkter och/eller värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen. Det verkliga värdet baseras halvårsvis på värderingar utförda av

oberoende värderingsmän. Vid kvartalsbokslutens första respektive tredje kvartal värderas fastigheterna internt. Det verkliga värdet fastställs genom en kombination av huvudsakligen en marknadsanpassad kassaflödeskalkyl samt avkastningsmetoden. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden samt nuvärdet av ett beräknat restvärde för respektive fastighet. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter redovisas under Kapitalförvaltning, intäkter och fastighetskostnaderna under Kapitalförvaltning, kostnader. Värdeförändringarna redovisas netto under Orealiserade vinster eller förluster på placeringstillgångar.

4.2.2 Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheterna redovisas i enlighet med IAS 16. Materiella anläggningstillgångar, då syftet är att stadigvarande använda fastigheten i den egna verksamheten. För rörelsefastigheter utgörs anskaffningsvärdet av det redovisade värdet vid tidpunkten för bytet från att redovisa fastigheten som förvaltningsfastighet till att redovisa fastigheten som rörelsefastighet. Rörelsefastigheter redovisas enligt anskaffningsmetoden vilket innebär anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet i det fall investeringen anses värdehöjande. Rörelsefastigheterna delas in i komponenter och avskrivningsmetoden återspeglar när fastigheternas framtida fördelar förväntas bli förbrukade. Komponenten mark har bedömts ha obegränsad nyttjandetid varför avskrivning inte görs. Utgifter avseende löpande underhåll och reparationer kostnadsförs i den period de uppkommer i posten Driftskostnader. Rörelsefastigheter redovisas i koncernredovisningen under Materiella anläggningstillgångar till skillnad från moderföretaget som redovisar dessa under Byggnader och mark. Upplysningar om fastigheternas komponenter och avskrivningstider hänvisas till noten för Materiella anläggningstillgångar.

4.3 Finansiella tillgångar och skulder

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

4.3.1 Klassificering, värdering och redovisning

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader. Med anskaffningsvärde avses upplupet anskaffningsvärde, det vill säga det med hjälp av den effektiva anskaffningsräntan diskonterade nuvärdet av de framtida betalningarna. Det gäller för samtliga finansiella instrument förutom de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan. Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över den. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld. En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

4.3.2 Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk. Folksam Sak har som princip att hänföra samtliga placeringstillgångar som är finansiella instrument till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

4.3.2.1 Lån och andra fordringar

Lån och andra fordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till nominellt belopp plus upplupen ränta. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

4.3.3 Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehåses för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

4.3.3.1 Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

4.3.4 Nedskrivning av finansiella instrument

Vid varje rapporttillfälle utvärderar Folksam Sak om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisats för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet. Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar uppskattade framtida kassaflöden är exempelvis följande; betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären, att långivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts, ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp, att det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion samt negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den

effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen. En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet. Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

4.4 Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering, avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas i det tekniska resultatet. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod vilken uppgår till fem år för maskiner och inventarier med undantag för konst som inte skrivs av. Koncernens rörelsefastigheter redovisas under denna post i enlighet med IAS 16 Materiella anläggningstillgångar, se avsnitt 4.2.2.

4.4.1 Nedskrivningar av materiella tillgångar och immateriella tillgångar

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

4.5 Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknade av försäkringsavtal tas upp som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader. Med försäljningskostnader avses till exempel provisioner, kostnader för marknadsföring av försäkringsprodukter, löner och andra kostnader för säljare som varierar med och som direkt eller indirekt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnaden aktiveras endast för homogena grupper av individuellt tecknade avtal som bedöms generera en vinstmarginal som minst täcker anskaffningskostnaderna. Förutbetalda anskaffningskostnader periodiseras på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänade premier. Avskrivningstiden uppgår till tolv månader. Folksam Saks tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

4.6 Leasade tillgångar

Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella och redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i årets resultat linjärt över leasingperioden. Folksam Sak har ingått avtal om operationell leasing avseende lokaler, PC-utrustning och bilar.

4.7 Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av Ej intjänade premier och kvardröjande risker, Oreglerade skador samt Återbäring och rabatter (tilldelad återbäring). Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen under respektive rubrik. Se även not 34, Ej intjänade premier och kvardröjande risker, not 35, Oreglerade skador samt not 36, Återbäring och rabatter.

4.7.1 Ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättning för ej intjänade premier utgör värdet av företagets samlade ansvarighet för löpande försäkringar. Beräkningarna av avsättningarna har gjorts enligt vedertagen metodik innebärande att man beaktar hur stor del av premien för varje enskild försäkring som hänför sig till tiden efter redovisningsperioden. I grenar där premienivån har bedömts som otillräcklig ska den enligt ovan beräknade avsättningen för ej intjänade premier för vid redovisningsperiodens slut gällande försäkringar förstärkas med en avsättning för kvardröjande risker avseende perioden fram till nästa förfallodag

4.7.2 Oreglerade skador

Avsättning för kända men oreglerade skador har gjorts till sitt kända belopp med tillägg för beräknade återstående utbetalningskostnader samt beräknade återstående skaderegleringskostnader. Avsättning för okända skador avseende såväl utbetalningskostnader som skaderegleringskostnader har skett med hänsyn till erfarenhet av för varje tidpunkt inträffade men i efterhand rapporterade försäkringsfall. De metoder som används för person- och egendomsförsäkring är chain-ladder och Bornhuetter-Ferguson. Bägge metoder är vedertagna aktuariella metoder som är väl kontrollerade och accepterade. Chain-ladder ger bäst resultat för försäkringsgrenar med ett stabilt utbetalningsflöde, det vill säga att de kommande årens utbetalningar antas ske i samma takt som föregående års utbetalningar. För försäkringsgrenar där den historiska utvecklingen inte är tillräcklig eller instabil används Bornhuetter-Ferguson metoden. Den använder en kombination av chain-ladder och en uppskattad totalkostnad, till exempel baserad på marknadsdata eller riskpremieutveckling. Bornhuetter-Ferguson används framförallt för nyare skadeår och för försäkringsgrenar med betydande inslag av personskador. Oavsett metod finns dock ett naturligt inslag av osäkerhet beroende på ändrade förutsättningar inom och utom företaget över tiden, samt rent slumpmässiga svängningar.

För försäkringsgrenar där skadorna tar lång tid att slutreglera görs explicita antaganden om den framtida inflationsnivån för den aktuella grenen. För skador kopplade till prisbasbeloppets utveckling antas en skadeinflation på 2 procent och för skador kopplade till löneinflationen antas en skadeinflation på 3 procent. Utöver avsättningen för kommande skadeutbetalningar görs även avsättning för återstående skaderegleringskostnader. Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skaderegleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att reglera. För skadelivräntor och sjukräntor beräknas avsättningarna med livaktuariella metoder. Detta innebär att man för skadelivräntor gör antaganden om förväntad dödlighet, branschgemensamma antagande om förväntad dödlighet uppdelat på kön och ålder, kommande värdesäkring, styrs av lagen av ändring i skadeståndslivräntor, diskonteringsräntekurvor, driftkostnadsbelastning. För sjukförsäkring baseras beräkningen på antaganden om sannolikheten för insjuknande/tillfrisknande, diskonteringsräntekurvor, driftkostnadsbelastning. Diskonteringsräntan beräknas med utgångspunkt i marknadsräntor för ränteswappar, justerade för kreditrisk, och med antagande om en långsiktig terminsränta. Marknadsräntorna ges full vikt upp till 10 år, varefter vikten avtar linjärt upp till 20 års löptid. Därefter konvergerar diskonteringsräntan mot den långsiktiga terminsräntan. Den långsiktiga terminsräntan uppgår till 4,2 procent.

4.7.3 Återbäring och rabatter

Avsättning för tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej fördelats till betalning.

4.7.4 Förlustprövning

Folksam Saks tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

4.7.5 Avgiven återförsäkring

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Företaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångarna avseende återförsäkringsavtal vid varje bokslutstillfälle. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

4.8 Andra avsättningar

En avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt och/eller belopp. En avsättning redovisas i balansräkningen när det uppstår en förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden. En förpliktelse kan vara formell och informell. En avsättning redovisas enligt IAS 37. Om dessa villkor inte är uppfyllda redovisas ingen avsättning i balansräkningen, istället uppstår en eventalförpliktelse om kriterierna är uppfyllda för en eventalförpliktelse. Avsättningar omprövas vid varje bokslutstillfälle.

4.8.1 Pensioner och liknande förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam Sak omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring.

4.8.1.1 Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksam Saks förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsföretag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

4.8.1.2 Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder; denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en svensk bostadsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen. Koncernens nettoförpliktelse utgörs av nuvärdet av förpliktelsen, minus verkligt värde på förvaltningstillgångarna justerat för eventuella tillgångsbegränsningar. Räntekostnaden/intäkten netto på den förmånsbestämda förpliktelsen/tillgången redovisas i resultaträkningen. Räntenettet är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av nettoförpliktelsen, det vill säga ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av eventuella tillgångsbegränsningar.

Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltnings-tillgångar och den summa som inkluderas i räntenettet och eventuella ändringar av effekter tillgångsbegränsningar (exklusive ränta som inkluderas i räntenettet). Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat. När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till det lägsta av överskottet i planen och tillgångsbegränsningen beräknad med hjälp av diskonteringsräntan. Tillgångsbegränsningen utgörs av nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna i form av minskade framtida avgifter eller kontant återbetalning. Ändringar eller reduktioner av en förmånsbestämd plan redovisas vid den tidigaste av följande tidpunkter: I, när ändringen i planen eller reduktionen inträffar eller II, när företaget redovisar relaterade omstruktureringkostnader och ersättningar vid uppsägning. Ändringarna/reduktionerna redovisas direkt i årets resultat.

Den särskilda löneskatten utgör en del av de aktuariella antagandena och redovisas därför som en del av nettoförpliktelsen/-tillgången. Den del av särskild löneskatt som är beräknad utifrån tryggandelagen i juridisk person redovisas av förenklings skull som upplupen kostnad istället för som del av nettoförpliktelsen/-tillgången. Avkastningsskatt redovisas löpande i resultatet för den period skatten avser och ingår därmed inte i skuldberäkningen. Vid fonderade planer belastar skatten avkastningen på förvaltningstillgångar och redovisas i övrigt totalresultat. Vid ofonderade eller delvis ofonderade planer, belastar skatten årets resultat.

4.8.1.3 Pensionering i egen regi

Folksam Sak har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till anställda födda 1955 och tidigare att ersätta 65 procent av lönen för de medarbetare som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelse redovisas över resultaträkningen i posten Driftskostnader.

4.9 Eventualförpliktelser

Under eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som skuld eller avsättning. Detta då det inte är troligt att en kostnad kommer att uppstå och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

5 Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2, redovisning för juridisk person. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

5.1 Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper framgår nedan. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderföretaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderföretagets finansiella rapporter, där inte annat anges.

5.1.1 Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling av interna projekt som redovisas som tillgång i koncernbalansräkningen redovisas som kostnad i moderföretagets resultaträkning.

5.1.2 Byggnader och mark

I moderföretaget redovisas såväl förvaltnings- som rörelsefastigheter till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar redovisade över resultaträkningen. Samtliga fastigheter redovisas under posten Byggnader och mark i moderföretagets balansräkning.

5.1.3 Dotterföretag och intresseföretag

Aktier i dotter- och intresseföretag redovisas i moderföretaget till anskaffningsvärdet efter avdrag för erforderliga nedskrivningar. Aktieägartillskott som lämnas som kapitaltillskott bokförs som en höjning av andelsvärdet i balansräkningen. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av placeringar i koncern- och intresseföretag tillämpas IAS 36, Nedskrivningar. För att beräkna konsolideringskapitalet görs en värdering till verkligt värde av koncern- och intresseföretag dels genom en embedded value-metod, dels genom en substansvärdemetod, beroende på karaktären på innehavet. I samband med förvärv eller andra strukturella förändringar görs en djupare analys av företagets värde som även tar hänsyn till kassaflöde, framtida vinster, varumärke och värdering av kundstocken.

5.1.4 Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderföretaget tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS 19. Moderföretaget följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De mest väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

5.1.5 Skatter

I moderföretaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

5.1.6 Koncernbidrag

Erhållna koncernbidrag från dotterföretag redovisas i resultaträkningen som Kapitalavkastning intäkter/Erhållna koncernbidrag. Lämnade koncernbidrag till dotterföretag redovisas i balansräkningen som en ökning av värdet på aktier i dotterföretag. Skattekonsekvenser som kan uppstå i samband med koncernbidrag redovisas med utgångspunkt från den underliggande transaktionen, det innebär att skatt hänförlig till erhållna koncernbidrag redovisas i resultaträkningen. Skatt hänförligt till lämnade koncernbidrag redovisas i eget kapital.

Not 2. Uppllysningar om risker

Denna not beskriver Folksam Saks riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa uppllysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

Folksam Saks riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policyer, riktlinjer och instruktioner.

Folksam Sak bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att företagets risker ytterst bärs av försäkringstagar-kollektivet. Eftersom syftet med risktagandet är att skapa värde för kunderna är risk en central komponent i Folksam Saks affärsmodeller. Risktagandet i företaget ska ske medvetet och kunna ställas i relation till företagets solvens- och kapitalstatus.

Riskfilosofi i sammandrag

Riskfilosofin anger Folksam Saks övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk ska tas medvetet och att risktagandet ska styras som en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera värde ska begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunnande och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanteringssystemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten arbetar Folksam Sak kontinuerligt med att följa upp och stärka företagets riskkultur. Riskkulturen är resultatet av medarbetarnas värderingar, attityder och beteenden samt förståelse för riskernas natur och företagets principer för riskhantering.

Riskapitramverket

Företagets riskapitramverk, som beslutas årligen av styrelsen, är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering. Riskapitramverket består av komponenterna riskapitit, risktolerans, risk- och kapitalmätt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder.

Riskapitramverket binder samman företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egen risk- och solvensbedömning, ska stämmas av med gällande riskapitramverk och utgör även underlag för riskapitramverkets utformning.

Den kvalitativa riskapititen uttrycks genom användandet av en skala från "söka" till "undvika". Risker som söks är risker som förväntas bidra positivt till företagets måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de positiva konsekvenserna inte förväntas överväga de negativa eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera. Risktoleransen uttrycker vilken nivå på dessa risker som styrelsen är villig att ta. Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Folksam Saks riskhanteringssystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, erbjudande- och produkthantering samt hantering av andra väsentliga verksamhetsförändringar.

Den samlade effekten som Folksam Saks övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskapititen genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskapitit och kapitalbehov både på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar årligen den egna risk- och solvensbedömningen.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och består av de olika steg som beskrivs nedan.

Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder beroende på kategorier av risk. Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras. Därefter sker en bedömning av riskernas sannolikhet och konsekvens. Värdering av konsekvenser görs avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten tillämpas scenarioanalyser.

Företagets riskkapitit är vägledande för beslut om hantering och risktagandet begränsas av företagets risktolerans. Metod för hantering av enskilda risker eller kategorier av risker beror på riskens art, omfattning och komplexitet. Beslut tas om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras. Verksamheten genomför beslutade åtgärder samt följer upp att åtgärderna får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första ansvarslinjen och följer upp och utvärderar riskhanterande åtgärder. De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Enheten för kapitalförvaltning och hållbarhet rapporterar kontinuerligt till vd och styrelse i enlighet med krav på innehåll och periodicitet som ställs i placeringspolicyn och placeringsriktlinjerna. Rapporteringens syfte är att utgöra underlag för bedömningar av och beslut om placeringsverksamheten. CFO rapporterar, minst fyra gånger per år, företagets ekonomiska ställning till vd och styrelse.

Minst två gånger per år sammanställer riskfunktionen en riskrapport där en samlad bild av riskläget återges till vd och styrelse. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ information samt information om företagets risker samt övergripande status på riskhanterande åtgärder. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvarliga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Risk- och kontrollorganisation

Styrelsen i Folksam Sak har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras. Inom första ansvarslinjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att identifiera, analysera/värdera, hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Detta innefattar även eventuell utlagd verksamhet. I chefsansvaret ingår att säkerställa god intern kontroll genom att se till att de processer och rutiner som används möjliggör ett medvetet risktagande. Detta sker genom implementerade effektiva kontroller och övervakning av processer. Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering. Alla medarbetare i företaget har, inom ramen för sina arbetsuppgifter, eget ansvar för att identifiera, hantera och rapportera risker. Medarbetarna ska även rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen i enlighet med vid var tid gällande rutiner. Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjen

Den andra ansvarslinjen utgörs av aktuarie-, risk- och compliancefunktionerna. Dessa funktioner är underställda vd och stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för riskhantering, intern kontroll och regelefterlevnad i företaget. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med de krav och principer som anges i företagsstyrningspolicyn och övriga styrande regelverk för riskhantering. Riskfunktionen ska stödja, övervaka och vid behov utmana första ansvarslinjens identifiering, analys, värdering och hantering av risker. När det gäller risker i försäkringsrörelsen ansvarar aktuariefunktionen för motsvarande aktiviteter. Riskfunktionen och aktuariefunktionen ska även tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd och stödja första ansvarslinjen vid tillämpningen av dessa. Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra ansvarslinjens funktioner fastställs i styrande regelverk.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter. Styrelsen beslutar om företagets riskkapit och risktolerans och säkerställer att riskkapiten och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella riskerna som företaget är eller kan bli exponerat för. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktats vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Styrelsen för Folksam Sak har utsett ett risk- och kapitalutskott. Utskottet har bland annat till uppgift att utvärdera riskhanteringssystemet och företagets väsentliga risker.

Vd:s ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering. För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvalitén i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse har vd inrättat kommittéer där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. Första och andra ansvarslinjen är representerade i dessa kommittéer.

Väsentliga risker i Folksam Sak

Folksam Sak definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser som kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå till följd av omvärldshändelser, internt beslutsfattande eller icke ändamålsenliga interna processer, system och bemanning. Dessa risker ryms inom kategorin verksamhetsrisker. I kommande avsnitt beskrivs Folksam Saks försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Försäkringsrisker

Målet med försäkringsverksamheten är att med god kontroll av försäkringsriskerna kunna erbjuda en väldiversifierad produktportfölj som svarar mot kundernas behov. Överskott som genereras i försäkringsverksamheten kommer kunderna tillgodo genom återbäring. Folksam Sak har därför ett brett utbud av försäkringsprodukter som riktar sig till stora delar av Sveriges befolkning. Genom sitt produkterbjudande exponeras Folksam Sak mot ett antal försäkringsrisker. Dessa risker uppstår med anledning av osäkerhet i skadefrekvens, skadebelopp, kostnadsutveckling och avveckling av inträffade skador. Risker förekommer i samband med prissättning av produkter, tecknande av försäkring och vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Därutöver finns även koncentrationsrisker och katastrofrisker.

De generella styrningsverktygen för hantering av försäkringsrisker är de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller principer för hur premier bestäms, försäkringstekniska avsättningar beräknas och hur överskott fördelas m.m. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. De försäkringstekniska riktlinjerna föreslås av aktuariefunktionen och beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som föreslås av chefsaktuarie och beslutas av vd, anges vilka metoder och antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas.

Hantering av försäkringsrisker

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsföretag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Folksam Saks långsiktiga lönsamhet. I tillägg måste avsättningarna vara tillräckliga och fördelningen av överskottet skälig. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av försäkringskontrakt. Löpande rapportering av bland annat riskkänslighet, solvenskvot och konsolidering till styrelsen utgör en del av företagets interna uppföljning och riskhantering. Förväntad utveckling av solvenskvot och konsolidering prognostiseras regelbundet, både i ett normalscenario och i ett stressat scenario, och ingår i rapporteringen till styrelsen.

Frekvensrisk och ersättningsrisk

Inom skadeförsäkring bestäms i huvudsak den totala kostnaden för en försäkringsprodukt av antalet inträffade skador och storleken på dessa. Riskerna hänförliga till osäkerheten i antalet skador har Folksam Sak valt att benämna frekvensrisk. Riskerna med anledning av osäkerheten i skadebelopp benämns ersättningsrisk. I skadeförsäkringsrörelse hanteras dessa risker med olika metoder för redan inträffade skador och sådana som ännu

inte skett. Osäkerheten i avsättningarna för inträffade skador är kopplad till ersättningsnivå, förväntad avvecklingstid och eftersläpning i skaderapporteringen (inträffade men ännu ej rapporterade skador). När det gäller osäkerheten i avsättningen för icke inträffade skador är denna kopplad till såväl skadefrekvens som skadebelopp. En utförligare beskrivning av riskerna följer nedan.

Frekvensrisk

Frekvensrisken är mest signifikant för icke inträffade skador då skadefrekvens är en väsentlig faktor i premieberäkningen. En underskattning av skadefrekvens kan leda till att den beräknade premien inte kommer att motsvara de faktiska skadekostnaderna förknippade med försäkringen. För skador som redan inträffat men ännu inte kommit till företagets kännedom är denna risk kopplad till eftersläpningen i skaderapporteringen och kan leda till otillräcklig nivå på avsättningen för oreglerade skador.

Ersättningsrisk

Antaganden om skadebelopp för icke inträffade skador är, i likhet med antalet skador, en väsentlig faktor vid premieberäkningen. En underskattning av skadebelopp kan leda till att den beräknade premien och övriga intäkter i försäkringen inte kommer att motsvara de faktiska skade- och driftskostnaderna förknippade med försäkringen. När det gäller inträffade skador, rapporterade såväl som icke rapporterade, är ersättningsrisken främst kopplad till osäkerheten i avvecklingstid respektive ersättningsnivå.

Icke inträffade skador

Det finns olika metoder som syftar till att reducera frekvens- och ersättningsrisken för icke inträffade skador. För Folksam Sak, som har en stor exponering mot konsumentförsäkring, är det viktigt att löpande se över prissättningen av försäkringskontrakten. Underlag till analysen hämtas från databaser som innehåller information om historisk exponering och skaderesultat. Denna information analyseras regelbundet med hjälp av olika typer av statistiska metoder. Vid behov görs förändringar i prissättningen vilka sedan träder i kraft vid avtalsförnyelsen. Utöver prissättningen ser Folksam Sak även löpande över försäkringsvillkor och teckningsregler i syfte att diversifiera riskurvalet och få täckning för de kostnader som är förknippade med försäkringsavtalet. I samband med detta anges också limiter och andra begränsningar för att säkerställa att riskurvalet är anpassat efter den övergripande affärsplan och riktlinjer som styrelsen fastställt.

Frekvens- och ersättningsrisken för icke inträffade skador är generellt högre inom personförsäkring än exempelvis egendomsförsäkring. Anledningen till detta är att personskador generellt sett tar längre tid att reglera och att det därmed är svårare att fånga upp nya trender. Den långa

handläggningstiden innebär också att eventuella lagförändringar kan få större effekter. I stort sett samtliga försäkringskontrakt löper över ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsgivaren att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning. Frekvens- och ersättningsrisk, tillsammans med katastrof- och koncentrationsrisk, hanteras genom löpande översyn av prissättning, villkor, riskurvals- och teckningsregler i syfte att främja en stabil och förutsägbar kostnadsutveckling. Därtill är det viktigt att ha ett adekvat återförsäkringsprogram. Inför varje verksamhetsår tas det fram ett förslag för ett till verksamhetens karaktär och omfattning anpassat återförsäkringsprogram. Programmet fastställs sedan av styrelsen. Syftet med återförsäkringsprogrammet är att ge skydd mot större skador och därigenom undanröja kraftiga svängningar i försäkringsresultatet mellan åren, samt att täcka överskjutande risknivåer i de eventuella fall där företagets exponering kan överskrida fastställda gränser.

Folksam Sak har för 2018 valt att återförsäkra sin verksamhet genom i första hand icke proportionella återförsäkringslösningar med självbehåll anpassade till förutsättningarna i respektive försäkringsklass. Denna typ av återförsäkring minskar riskexponeringen för Folksam Sak. Återförsäkringsprogrammet omfattar samtliga försäkringsföretag inom Folksam Sakgruppen.

Inträffade skador

Risken för att de försäkringstekniska avsättningarna inte är tillräckliga för reglering av inträffade skador, hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador och utbetalningsströmmar. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt över- eller underskott redovisas i sin helhet som ett avvecklingsresultat i resultaträkningen.

Olika typer av skador hanteras på skilda sätt och ändrade lagar, regler, rutiner eller överenskommelser kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Ansvars- och personskador är relativt få till antalet men tar lång tid att reglera vilket gör att de är svåra att skatta skadekostnaden för. Bedömningen försvåras även av exempelvis olikheter i inflationstakt och dödlighet över tiden. Egendomsskador är däremot betydligt fler till antalet och regleras väsentligt snabbare, vilket gör skattningarna av skadekostnaden säkrare. Stora skadehändelser, exempelvis stormar, kan dock försvåra skattningen. Det handlar ofta om unika händelser där den historiska informationen och kunskapen inte alltid är tillräckligt fullt ut.

Koncentrationsrisk inom skadeförsäkring

Folksam Sak tecknar försäkringar i hela Sverige i samtliga stora försäkringsklasser. Försäkringsportföljen är tack vare det stora antalet kunder väldiversifierad, dock med en viss övervikt för gruppförsäkringar och en undervikt av företagsförsäkringar. Försäkringarna som är knutna till grupp-försäkringsavtalen är väl spridda både åldersmässigt och geografiskt, vilket innebär en begränsad koncentrationsrisk.

Katastrofrisk

Katastrofrisken avser olika typer av katastrofhändelser, såsom naturkatastrofer, epidemier och katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter. Denna risk hanteras främst genom ett ändamålsenligt återförsäkringsprogram sammansatt i enlighet med den av styrelsen beslutade riskkapiten. De stora försäkringsbestånden inom olycksfall och boende gör att risken vid naturskador är stor, men ett återförsäkringsprogram med ett maximalt självbehåll om 50 miljoner kronor finns och ses över årligen.

Dödlighetsrisk

För Folksam Sak innebär dödlighetsrisken att de försäkrade lever längre än vad som antagits vid beräkningen av avsättningen för skadelivräntor. En överskattad dödlighet medför att de beräknade avsättningarna blir otillräckliga. Företaget följer regelbundet upp dödligheten i livräntebeståndet.

Mätning av försäkringsrisker

Försäkringsrisk mäts främst genom stresstester och känslighetsanalyser, samt tidigare nämnda analyser av historiska skaderesultat, exponeringar och utbetalningsmönster. Kapitalkrav för försäkringsrisker under Solvens II ger även vägledning av företagets risksituation. Kapitalkraven analyseras närmare dels inom ramen för den årliga lämplighetsbedömningen av standardformeln under Solvens II och dels inom ramen för riskapitramverket. Mätning av försäkringsrisker inom det sistnämnda sker genom ett internt kapitalkrav som är anpassat till företagets riskprofil.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal – oreglerade skador

Skadeförsäkring

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som tidigare nämnts. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Känslighetsanalyser har gjorts genom att förändra centrala antaganden med rimligt sannolika förändringar. Effekterna har därefter mätts på brutto- och nettoavsättningar (exklusive skadelivräntor och avsättning för framtida skaderegleringskostnader), resultat före skatt och bokslutsdispositioner samt eget kapital. Effektmätningarna har gjorts antagande för antagande och med övriga antaganden konstanta. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har därmed inte tagits.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
Koncernen 2018				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		17 807		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	19 527	-1 694	-1 340
Genomsnittligt antal skador	+10%	19 527	-1 694	-1 340
Koncernen 2017				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		17 042		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	18 692	-1 645	-1 300
Genomsnittligt antal skador	+10%	18 660	-1 613	-1 274

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
Moderföretaget 2018				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		16 941		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	18 579	-1 611	-1 256
Genomsnittligt antal skador	+10%	18 579	-1 611	-1 256
Moderföretaget 2017				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		15 589		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	17 097	-1 503	-1 172
Genomsnittligt antal skador	+10%	17 097	-1 503	-1 172

Skadelivräntor

Känslighetsanalyser har gjorts genom att förändra centrala antaganden med rimligt sannolika förändringar. Effekterna har därefter mätts på brutto- och nettoavsättningar samt resultat före skatt och bokslutsdispositioner samt eget kapital. Effekt-mätningarna har gjorts antagande för antagande och med övriga antaganden konstanta. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har därmed inte tagits. Förändringar i tillämpade antaganden är icke-linjära.

Metoden för mätning av dödlighetsrisk för 2018 har förändrats, vilket innebär att känsligheten hamnar på en lägre nivå jämfört med den metod som tillämpades för 2017.

I nedanstående tabell har känsligheten för 2017 därför räknats om med samma metod.

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
Koncernen 2018				
Försäkringstekniska avsättningar		4 820		
Ökad livslängd	20%	5 043	-223	-174
Ökad inflation	+1%-enhet	4 868	-48	-37
Koncernen 2017				
Försäkringstekniska avsättningar		5 100		
Ökad livslängd	20%	5 334	-234	-183
Ökad inflation	+1%-enhet	5 152	-52	-41
Moderföretaget 2018				
Försäkringstekniska avsättningar		4 820		
Ökad livslängd	20%	5 043	-223	-174
Ökad inflation	+1%-enhet	4 868	-48	-37
Moderföretaget 2017				
Försäkringstekniska avsättningar		4 721		
Ökad livslängd	20%	4 933	-212	-165
Ökad inflation	+1%-enhet	4 769	-48	-37

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare gjorda uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och IBNR (inträffade men ännu ej rapporterade till försäkringsföretaget), vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalda försäkringsersättningar (exklusive skaderegleringskostnader) hänförliga till dessa skador. I den övre delen av tabellen visas hur skattningen av total skadekostnad, per skadeår, utvecklas årsvis.

För 2018 har värdena i denna del uppdaterats med hänsyn till beståndsöverlåtelsen från Förenade Liv Grupp försäkring AB genom att överlåtens avsättning för oreglerade skador (exklusive skaderegleringsreserv) har adderats till den årsvisa utvecklingen för respektive skadeår. Tabellen blir därför inte direkt jämförbar med motsvarande tabell redovisad tidigare år.

Faktiska skadeanspråk, Mkr								
Koncernen	Alla tidigare år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)								
Ett år senare	-	7 938	8 367	8 628	9 313	9 617	9 886	53 748
Två år senare	-	7 959	8 443	8 578	9 475	9 584	-	-
Tre år senare	-	7 887	8 341	8 596	9 449	-	-	-
Fyra år senare	-	7 810	8 278	8 521	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 783	8 233	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 748	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2018-12-31	-	7 748	8 233	8 521	9 449	9 584	9 886	-
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	7 046	7 386	7 417	7 852	7 229	5 516	42 445
Avsättning för oreglerade skador	6 229	703	846	1 105	1 597	2 355	4 370	17 206
Ackumulerat över/underskott	-	189	134	106	-137	33	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	2,4%	1,6%	1,2%	-1,5%	0,3%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 229	703	846	1 105	1 597	2 355	4 370	17 206
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	601
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 820
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (brutto)	-	-	-	-	-	-	-	22 627
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet på skadeåret (netto)								
Ett år senare	-	7 857	8 223	8 594	9 266	9 563	9 832	53 335
Två år senare	-	7 877	8 194	8 540	9 416	9 508	-	-
Tre år senare	-	7 809	8 116	8 562	9 395	-	-	-
Fyra år senare	-	7 735	8 069	8 489	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 711	8 026	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 677	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2018-12-31	-	7 677	8 026	8 489	9 395	9 508	9 832	-
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 975	7 185	7 390	7 807	7 191	5 495	42 043
Avsättning för oreglerade skador	6 157	702	840	1 099	1 588	2 317	4 338	17 041
Ackumulerat över/underskott	-	180	197	105	-129	55	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	2,3%	2,4%	1,2%	-1,4%	0,6%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 157	702	840	1 099	1 588	2 317	4 338	17 041
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	601
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 820
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)	-	-	-	-	-	-	-	22 462

Faktiska skadeanspråk, Mkr								
Moderföretaget	Alla tidigare år	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)	-	7 372	7 750	8 007	8 643	8 954	9 157	49 883
Ett år senare	-	7 420	7 839	7 948	8 804	8 917	-	-
Två år senare	-	7 360	7 744	7 959	8 778	-	-	-
Tre år senare	-	7 286	7 685	7 891	-	-	-	-
Fyra år senare	-	7 263	7 644	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 230	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2018-12-31	-	7 230	7 644	7 891	8 778	8 917	9 157	-
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 570	6 849	6 851	7 270	6 710	5 134	39 383
Avsättning för oreglerade skador	6 137	660	794	1 040	1 507	2 207	4 024	16 371
Akkumulerat över/underskott	-	143	107	116	-135	37	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	1,9%	1,4%	1,4%	-1,6%	0,4%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 137	660	794	1 040	1 507	2 207	4 024	16 371
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	571
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 820
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (brutto)	-	-	-	-	-	-	-	21 761
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)	-	7 292	7 612	7 973	8 596	8 899	9 104	49 475
Ett år senare	-	7 338	7 600	7 910	8 745	8 841	-	-
Två år senare	-	7 283	7 528	7 925	8 723	-	-	-
Tre år senare	-	7 212	7 484	7 858	-	-	-	-
Fyra år senare	-	7 191	7 445	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 159	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2018-12-31	-	7 159	7 445	7 858	8 723	8 841	9 104	-
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 499	6 656	6 824	7 225	6 672	5 112	38 989
Avsättning för oreglerade skador	6 065	659	789	1 035	1 498	2 169	3 991	16 206
Akkumulerat över/underskott	-	133	167	114	-127	59	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	1,8%	2,2%	1,4%	-1,5%	0,7%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 065	659	789	1 035	1 498	2 169	3 991	16 206
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	571
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 820
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)	-	-	-	-	-	-	-	21 597

Rapportering av försäkringsrisk

Regelbunden rapportering till vd och styrelse sker genom riskrapport och aktuarierapport. I riskrapporten, som tas fram av riskfunktionen, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker. Aktuarierapporten, som tas fram av aktuariefunktionen, fokuserar på försäkringstekniska avsättningar och därmed sammanhängande metoder och risker. Rapporten ger även en fördjupad bild av försäkringsrisker.

Vidare får styrelsen en samlad bedömning av företagets totala försäkringsrisker via så kallade statusrapporter. Extern rapportering sker i form av rapporter till Finansinspektionen, där bl.a. skadeutveckling för olika skadeår redovisas. En rapport med egen risk- och solvensbedömning har tagits fram och rapporterats under 2018. Rapporten innehåller bl.a. ett antal möjliga framtida åtgärder för att minska försäkringsrisken.

Dokumentation av försäkringsrisk

Försäkringspolicy beslutas av styrelsen och innehåller bland annat försäkringstekniska riktlinjer, övriga bestämmelser kring försäkringstekniska avsättningar, bestämmelser vid teckning av försäkring, reservsättning, fördelning av överskott, hantering av försäkringsrisker samt återförsäkring.

Kontroll av försäkringsrisk

Utfall av analyser dokumenteras, dels inför översyner av prissättningen för olika produkter och dels inför reservsättning i samband med bokslut och solvensrapportering. Även alternativa värderingar av försäkringstekniska avsättningar dokumenteras. Uppföljning av risker görs även i samband med att underlag tas fram för tillsynsrapportering.

Finansiella risker

Med finansiell risk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor men även andra finansiella händelser som förändrad kreditvärdighet eller fallissemang hos motparter.

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att under gällande risk- och placeringsrestriktioner på bästa sätt bidra till en stabil och konkurrenskraftig premie. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att företaget ska tåla en mycket svag utveckling på de finansiella marknaderna. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångs- portföljer är att regulatoriska krav, som solvens, ska uppfyllas med marginal beslutad av styrelsen.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen angivit samt för översynen av placeringsriktlinjerna. Finanskommittén är vd:s forum för styrning och uppföljning av placeringsverksamheten.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas tillgångarnas och skuldernas egenskaper såsom förväntad avkastning, risk och korrelation samt prognoser för försäkringsrörelsens utveckling. Därutöver gör företaget en miljö- och etikanalys av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar avdelningen för kapitalförvaltning och hållbarhet för den löpande förvaltningen och för spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter samt andra placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur).

Placeringar sköts både internt och genom externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom enheten för kapitalförvaltning och hållbarhet. Även specialplaceringar och placeringar i fastigheter sköts internt inom företaget.

Hantering av finansiella risker

Företagets kapitalförvaltning ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts. Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Riskfunktionen och företagets kapitalförvaltning. Riskfunktionen genomför självständig uppföljning av exponeringar på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna. Rapportering sker regelbundet till vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna och omgående av eventuella överträdelser av limiterna.

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna. Den totala tillgångsportföljen i Folksam Sak är sammansatt av fem delportföljer: aktier, räntor, fastigheter, specialplaceringar och företagsstrategiska innehav. I huvudsak används derivat för att skräddarsy portföljens risknivå. Ett annat syfte med derivat är att matcha placeringsrisker i åtagandena, till exempel med ränteswappar för att förändra balans-räkningens räntekänslighet.

Företagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för företaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Exempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag samt innehavet av aktier i Swedbank. Inom enheten för kapitalförvaltning och hållbarhet finns Riskstyrningskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna och beslut fattas och protokollförs.

Under året har handel framförallt skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutor och derivat på dessa.

Marknadsrisker

Med marknadsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser. Marknadsrisken är en betydande risk för Folksam Sak och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk samt valutarisk. Dessa risker mäts på flera sätt, dels med hjälp av SCR beräkningar och dels med hjälp av ett internt kapitalkrav (ICR). I tabellerna nedan redovisas känslighetsanalyser för respektive risktyp. I känslighetsanalyserna tas hänsyn till effekten av eventuella derivatpositioner.

Känslighetsanalys av aktiekursrisk

Med aktiekursrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i aktiekurser. I tabellen nedan, känslighetsanalys aktiekursrisk, redovisas effekten på resultat före skatt och eget kapital av en nedgång

med 10 procent i marknadsvärdet på samtliga aktieinnehav. För aktiederivat redovisas risken som värdeförändringen på derivatpositionen då den underliggande tillgången minskar i värde i samma utsträckning som övriga aktieinnehav.

Känslighetsanalys aktiekursrisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2018				
Aktier	6 623	-662	6 623	-662
Investeringsfonder	238	-24	199	-20
Andra investeringar	50	-5	50	-5
Övriga lån	71	-7	71	-7
Kapitalandelsbevis	4	-	4	-
Aktierelaterade derivatinstrument	-	-7	-	-7
Nettopåverkan resultat före skatt		-706		-702
Nettopåverkan eget kapital		-550		-547

2017				
Aktier	7 219	-722	7 218	-722
Investeringsfonder	285	-29	-78	-8
Andra investeringar	41	-4	41	-4
Övriga lån	24	-2	24	-2
Kapitalandelsbevis	-	-	-	-
Aktierelaterade derivatinstrument	-1	-23	-1	-23
Nettopåverkan resultat före skatt		-774		-753
Nettopåverkan eget kapital		-602		-587

Känslighetsanalys av fastighetsprisrisk

Med fastighetsprisrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsvärde på fastigheter. I tabellen nedan, känslighetsanalys fastighetsprisrisk, redovisas effekten på resultat före skatt och eget kapital vid en nedgång med tio procent i marknadsvärde på fastighetsinnehaven.

Värderingen av företagets tillgångar i tabellen nedan utgår från redovisningsmetoder enligt Solvens II-regelverket. Avvikelser från värderingsmetoderna enligt redovisningsstandard härrör främst från skillnader i värderingsgrunder för innehav i fastigheter för eget bruk.

Känslighetsanalys fastighetsprisrisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2018				
Fastigheter för eget bruk	898	-90	1 464	-146
Fastigheter annat än för eget bruk	2 372	-237	354	-35
Fastighetsfonder	160	-16	160	-16
Nettopåverkan resultat före skatt		-343		-198
Nettopåverkan eget kapital		-268		-154

2017				
Fastigheter för eget bruk	783	-78	-1259	-126
Fastigheter annat än för eget bruk	2561	-256	-592	-59
Fastighetsfonder	199	-20	199	-20
Nettopåverkan resultat före skatt		-354		-205
Nettopåverkan eget kapital		-276		-160

Känslighetsanalys av ränterisk

Med ränterisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsräntor. Värderingen av företagets åtaganden är av stor betydelse för det finansiella resultatet och företagets stabilitet.

För Folksam Sak är det ofördelaktigt med stigande marknadsräntor eftersom avsättningsbehovet då ökar mer än vad värdet av räntebärande placeringar ökar. Denna räntekänslighet justeras löpande till önskad nivå genom justering av utlagda räntemandat och genom handel med räntederivat.

I tabellen nedan, känslighetsanalys ränterisk, redovisas effekten på resultat före skatt och eget kapital vid ett ränteskifte med +/- 1 procentenheter. För Folksam Sak sker känslighetsanalys av ränterisk för åtaganden genom en parallellförskjutning av diskonteringsräntan med +/- 1 procentenheter. Diskonteringskurvan har ett golv vid noll procent.

Känslighetsanalys - ränterisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2018				
Ökning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	31 415	-1 024	29 889	-988
Nettopåverkan resultat före skatt		-1 024		-988
Nettopåverkan eget kapital		-799		-770
Minskning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	31 415	976	29 889	946
Nettopåverkan resultat före skatt		976		946
Nettopåverkan eget kapital		761		738
2017				
Ökning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 881	-997	27 748	-892
Minskning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 408	497	4 721	413
Nettopåverkan resultat före skatt		-500		-479
Nettopåverkan eget kapital		-390		-373
Minskning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 881	958	27 748	860
Ökning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 408	-465	4 721	-367
Nettopåverkan resultat före skatt		493		493
Nettopåverkan eget kapital		384		384

Nedanstående tabell illustrerar hur företaget är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder						
Räntexponering, Mkr						
	Högst 1 år	Längre än 1 år- högst 3 år	Längre än 3 år- högst 5 år	Längre än 5 år- högst 10 år	Längre än 10 år	Totalt
Koncernen 2018						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	4 493	10 779	11 117	3 810	668	30 867
Övriga lån	71	-	101	305	-	477
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	3 660	-	-	-	-	3 660
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	8 224	10 779	11 219	4 115	668	35 004
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	-	-	-	-	-	-
Skadelivräntor	258	506	490	905	2 660	4 820
Övriga skulder	25	-	-	-	-	25
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	283	506	490	905	2 660	4 845
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	7 941	10 272	10 728	3 209	-1 992	30 159
Nominellt värde räntederivat	-2 123	-	-	-	-	-2 123
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 818	10 272	10 728	3 209	-1 992	28 036
Koncernen 2017						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	4 285	12 800	8 575	3 901	459	30 019
Övriga lån	334	54	60	289	-	737
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 335	-	-	-	-	1 335
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	5 954	12 854	8 635	4 190	459	32 091
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	13	25	24	55	192	308
Skadelivräntor	274	537	520	976	2 792	5 100
Övriga skulder	7	-	-	-	-	7
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	294	562	544	1 031	2 984	5 415
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	5 660	12 292	8 091	3 159	-2 526	26 676
Nominellt värde räntederivat	-61	-	-	-	-	-61
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 599	12 292	8 091	3 159	-2 526	26 615

Räntebindingstider för tillgångar och skulder						
Räntexponering, Mkr						
	Högst 1 år	Längre än 1 år - högst 3 år	Längre än 3 år - högst 5 år	Längre än 5 år - högst 10 år	Längre än 10 år	Totalt
Moderföretaget 2018						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	4 030	10 282	10 678	3 699	653	29 341
Övriga lån	216	-	101	305	-	622
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	3 495	-	-	-	-	3 495
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	7 740	10 282	10 779	4 004	653	33 458
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	-	-	-	-	-	-
Skadelivräntor	258	506	490	905	2 660	4 820
Övriga skulder	25	-	-	-	-	25
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	283	506	490	905	2 660	4 845
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	7 458	9 776	10 289	3 098	-2 007	28 613
Nominellt värde räntederivat	-1 990	-	-	-	-	-1 990
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 468	9 776	10 289	3 098	-2 007	26 624
Moderföretaget 2017						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	3 606	11 950	7 769	3 233	329	26 887
Övriga lån	479	54	60	289	-	882
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 011	-	-	-	-	1 011
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	5 096	12 004	7 829	3 522	329	28 780
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	-	-	-	-	-	-
Skadelivräntor	252	495	481	891	2 602	4 721
Övriga skulder	7	-	-	-	-	7
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	259	495	481	891	2 602	4 728
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	4 837	11 509	7 348	2 631	-2 273	24 052
Nominellt värde räntederivat	-54	-	-	-	-	-54
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	4 783	11 509	7 348	2 631	-2 273	23 999

Ränterisk kassaflöde

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 procentenheter påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindingstider på upp till ett år.

Ränterisk kassaflöde, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ökning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	8	-29	7	-28
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	21	7	17	5
Räntekostnader för övriga skulder	1	-	1	-
Minskning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-8	29	-7	28
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-21	-7	-17	-5
Räntekostnader för övriga skulder	-1	-	-1	-

Den genomsnittliga durationen för försäkringstekniska avsättningar för hela beståndet i koncernen är 5,8 (6,0) år och i moderföretaget 5,9 (5,8) år per den 31 december 2018.

Under 2019 beräknas 4 868 (4 622) miljoner kronor betalas ut från försäkringsavtal i försäkringsersättningar i koncernen och 4 546 (4 172) miljoner kronor i moderföretaget.

Vad avser försäkringstekniska avsättningar framgår den beräknade durationen för kassaflödet för avsättningarna av nedanstående tabell

Koncernen	2018		2017	
	Sammanlagda avsättningar, Mkr	Duration, år	Sammanlagda avsättningar, Mkr	Duration, år
Försäkringsgren				
Sjukvårdsförsäkring	212	2	-	1
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	8 864	7	7 920	7
Motorfordon	2 662	1	2 613	1
Trafik	6 813	6	7 139	7
Sjöfart och transport	30	1	44	1
Hem och villa	4 247	1	4 527	1
Företag och Fastighet	402	1	560	1
Övrig Egendom	622	1	587	1
Ansvar	244	3	288	3
Assistans	41	1	44	1
Inkomst och avgångsbidrag	58	1	63	1
Skadelivräntor	4 820	12	5 100	13
Mottagen återförsäkring	48	1	22	1

Moderföretaget	Sammanlagda avsättningar, Mkr		Sammanlagda avsättningar, Mkr	
	Duration, år	Duration, år	Duration, år	Duration, år
Försäkringsgren				
Sjukvårdsförsäkring	212	2	-	1
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	8 549	7	7 355	7
Motorfordon	2 535	1	2 372	1
Trafik	6 487	6	6 449	6
Sjöfart och transport	30	1	29	1
Hem och villa	3 676	1	3 932	1
Företag och Fastighet	396	1	496	1
Övrig Egendom	622	1	585	1
Ansvar	233	3	223	3
Assistans	41	1	44	1
Inkomst och avgångsbidrag	55	1	60	1
Skadelivräntor	4 820	12	4 721	12
Mottagen återförsäkring	48	1	19	1

Valutarisk

Med valutarisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i valutakurser. I de fall tillgångar eller skulder är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor mot vilka exponering kan uppstå genom placeringar i räntor, aktier, fastigheter, specialplaceringar och bolagsstrategiska placeringar eller där exponeringen har sitt ursprung i försäkringsåtagandena. Valutaexponeringen begränsas genom fastställda limiter och styrs främst genom nyttjandet av valutaterminer och valutaswappar.

I tabellen nedan, känslighetsanalys valutarisk, redovisas effekten på resultat före skatt och eget kapital vid en förstärkning av 10 procent i den svenska kronan mot samtliga aktuella valutaexponeringar. Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakursexponering, Mkr									
Koncernen 2018	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	2 080	515	191	266	97	78	121	145	74
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 299	31	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	122	156	-	1	-	-	-	116	-
Summa tillgångar	4 501	702	192	267	97	78	122	261	74
Försäkringstekniska avsättningar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder och avsättningar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
	4 501	702	192	267	97	78	122	261	74
Nominellt värde valutaterminer	-1 797	-717	324	507	201	87	-6	-134	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	2 704	-15	515	774	298	165	116	127	74
Koncernen 2017	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	1 874	608	188	260	95	72	113	1 159	69
Fastigheter	-	52	-	-	-	-	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 711	1 724	-	-	-	-	-	192	-
Övriga tillgångar	18	337	2	2	-	-	-	-	1
Summa tillgångar	3 602	2 722	190	262	95	72	113	1 351	70
Försäkringstekniska avsättningar	-	1 407	-	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder och avsättningar	-	80	-	-	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	1 487	-	-	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
	3 602	1 235	190	262	95	72	113	1 351	70
Nominellt värde valutaterminer	-304	-1 280	-	-359	-	-	-	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 298	-45	190	-97	95	72	113	1 351	70

Valutakurs exponering, Mkr									
Moderföretaget 2018	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	2 080	515	191	266	97	78	121	145	74
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 299	31	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	122	156	-	1	-	-	-	116	-
Summa tillgångar	4 501	702	191	267	97	78	122	261	74
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
Nominellt värde valutaterminer	-1 797	-717	324	507	201	87	-6	-134	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	2 704	-15	515	774	298	165	116	127	74
Moderföretaget 2017	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	1 874	486	188	260	95	72	113	1 159	69
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 711	15	-	-	-	-	-	192	-
Övriga tillgångar	18	146	2	2	-	-	-	-	1
Summa tillgångar	3 602	647	190	262	95	72	113	1 351	70
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
Nominellt värde valutaterminer	-304	-1 280	-	-359	-	-	-	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 298	-633	190	-97	95	72	113	1 351	70

Känslighetsanalys - valutarisk

Tabellen visar hur en ogynnsam förändring med 10 procent av företagets exponering i respektive valuta (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt och eget kapital.

Känslighetsanalys - valutarisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2018				
USD	2 704	-270	2 704	-270
DKK	127	-13	127	-13
GBP	515	-52	515	-52
CHF	116	-12	116	-12
CAD	298	-30	298	-30
AUD	165	-17	165	-17
EUR	-15	2	-15	2
JPY	774	-77	774	-77
Övriga	74	-7	74	-7
Nettopåverkan resultat före skatt		-476		-476
Nettopåverkan eget kapital		-371		-371

2017	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
USD	3 298	-330	3 298	-330
DKK	1 351	-135	1 351	-135
GBP	190	-19	190	-19
CHF	113	-11	113	-11
CAD	95	-10	95	-10
AUD	72	-7	72	-7
EUR	-45	5	-633	63
JPY	-97	10	-97	10
Övriga	70	-7	70	-7
Nettopåverkan resultat före skatt		-505		-446
Nettopåverkan eget kapital		-395		-348

Värderingen av företagets tillgångar i tabellen ovan tillämpar redovisningsmetoder enligt solvens II-regelverket. Avvikelser från värderingsmetoderna enligt redovisningsstandard härrör främst från skillnader i värderingsgrunder för innehav i dotter- och intresseföretag

Känslighetsanalys av spreadrisk

Med spreadrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar av inbördes differenser av räntor för värdepapper. Företaget har som policy att endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet. Känslighet mot spreadrisk mäts utifrån rating och tillgångsklass men kan uppskattas till en ökning av spreaden med 10 baspunkter ovan den riskfria räntan. Beräkningen kompletteras med stresstest för kartläggning av hur en negativ utveckling av spreaden påverkar företagets resultat. Därutöver följs utvecklingen av relevanta spreadar upp löpande. Spreadrisken i Folksam Sak bedöms inte vara väsentlig. Därmed presenteras ingen känslighetsanalys.

Kreditrisk

Med kredit-, motparts- och emittentrisk avses risker för att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för

en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms vara små. Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten, men även inom återförsäkring.

Kreditrisk i derivat

För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den så kallade clearingkontohållaren. För icke standardiserade derivat begränsas kreditrisken i enlighet med ISDA-avtal och CSA-avtal.

Mätning av kreditrisk

Den kreditriskexponering (efter avdrag för förlustreserver, kvittning och efter värde av säkerheter) som företaget har i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen nedan (Maximal kreditexponering). Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Maximal kreditriske exponering, Mkr	2018			2017		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Koncernen						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till, intresseföretag	87	46	41	193	57	136
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 698	-	30 698	29 803		29 803
Lån med säkerhet i fast egendom	10	10	-	13	11	2
Övriga lån	376	-	376	466		466
Utlåning till kreditinstitut	185	-	185	77		77
Derivat ¹⁾	90	60	30	18	24	-6
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	-	1	2		2
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar ²⁾	165	-	165	213		213
Fordringar ³⁾	5 397	-	5 397	5 166		5 166
Kassa och bank	3 802	-	3 802	1 440		1 440
Upplupna ränteintäkter	171	-	171	277		277
Summa i balansräkningen	40 982	116	40 866	37 668	92	37 576
Åtaganden						
Kreditlöften	89	-	89	123	-	123
Summa utanför balansräkningen	89	-	89	123	-	123
Summa	41 071	116	40 955	37 791	92	37 699

¹⁾ Erhållna säkerheter för derivat avser kvittningsbar och ej kvittningsbar kontantsäkerhet. Derivat med kvittningsrätt återfinns i not Kvittning av finansiella instrument, fördelat på vad som kvittas och inte kvittas i balansräkning. För de derivattillgångar som relaterade belopp inte kvittas i balansräkningen finns säkerheter som reducerar kreditrisken, det avser dels kvittningsrätt enligt avtal, vilket i not Kvittning av finansiella instrument återfinns under rubrik Finansiella instrument dels erhållna kontantsäkerheter, i balansräkningen härrör posten från Skulder kreditinstitut. Derivat finns också utan avtal om kvittning eller erhållna kontantsäkerheter, vilket förklarar skillnad derivattillgångarnas värde i balansräkningen, benämnt Derivat/Brutto i ovan tabell och not Kvittning av finansiella instrument.

²⁾ Avser oreglerade skador.

³⁾ Fordringar avseende direkt försäkring, återförsäkring och övriga fordringar, exklusive skattefordringar som avser t.ex. mervärdesskatt.

Maximal kreditriskeponering, Mkr	2018			2017		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Moderföretaget						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	145	-	145	145	-	145
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till, intresseföretag	87	46	41	193	57	136
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29 181	-	29 181	26 701	-	26 701
Lån med säkerhet i fast egendom	10	10	-	13	11	2
Övriga lån	376	-	376	466	-	466
Utlåning till kreditinstitut	185	-	185	77	-	77
Derivat ¹⁾	90	60	30	18	16	2
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	-	1	1	-	1
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar ²⁾	165	-	165	139	-	139
Fordringar ³⁾	4 905	-	4 905	4 496	-	4 496
Kassa och bank	3 495	-	3 495	1 011	-	1 011
Upplupna ränteintäkter	163	-	163	248	-	248
Summa i balansräkningen	38 803	116	38 687	33 508	84	33 424
Åtaganden						
Kreditlöften	89	-	89	123	-	123
Summa utanför balansräkningen	89	-	89	123	-	123
Summa	38 892	116	38 776	33 631	84	33 547

¹⁾ Erhållna säkerheter för derivat avser kvittningsbar och ej kvittningsbar kontantsäkerhet. Derivat med kvittningsrätt återfinns i not Kvittning av finansiella instrument, fördelat på vad som kvittas och inte kvittas i balansräkning. För de derivattillgångar som relaterade belopp inte kvittas i balansräkningen finns säkerheter som reducerar kreditrisken, det avser dels kvittningsrätt enligt avtal, vilket i not Kvittning av finansiella instrument återfinns under rubrik Finansiella instrument dels erhållna kontantsäkerheter, i balansräkningen härrör posten från Skulder kreditinstitut. Derivat finns också utan avtal om kvittning eller erhållna kontantsäkerheter, vilket förklarar skillnad derivattillgångarnas värde i balansräkningen, benämnt Derivat/Brutto i ovan tabell och not Kvittning av finansiella instrument.

²⁾ Avser oreglerade skador.

³⁾ Fordringar avseende direkt försäkring, återförsäkring och övriga fordringar, exklusive skattefordringar som avser t.ex. mervärdesskatt.

Kreditkvalitet exkl. återförsäkring, Mkr											
Låg-hög kreditrisk ¹⁾	Låg kreditrisk					Normal kreditrisk		Hög kreditrisk		Förfallna, nedskrivna, omförhandlade fordringar ⁴⁾	Brutto före kvittning och förlustreserveringar
Koncernen 2018	AAA	AA	A	BBB	Utan rating	BB	Utan rating	B-CCC	Utan rating		
Tillgångsklass											
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till intresseföretag	-	-	-	-	87	-	-	-	-	-	87
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	29 145	1 549	-	-	-	-	4	-	-	-	30 698
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	10
Övriga lån	-	-	-	-	-	-	376	-	-	-	376
Utlåning kreditinstitut	-	55	14	-	116	-	-	-	-	-	186
Derivat	-	10	80	-	-	-	-	-	-	-	90
Fordringar ³⁾	-	-	-	-	741	-	104	-	-	-	845
Kassa och bank	-	887	90	-	2 825	-	-	-	-	-	3 802
Upplupna ränteintäkter	169	1	-	-	1	-	-	-	-	-	171
Summa i balansräkningen	29 313	2 502	184	-	3 770	-	484	-	10	-	36 263
Åtagande											
Kreditlöften	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	89
Summa utanför balansräkningen	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	89
Summa	29 313	2 502	184	-	3 859	-	484	-	10	-	36 352
Varav tillgångar med avtalsenliga kassaflöden i balansräkningen ¹⁾	-	-	-	-	3 226	-	104	-	-	-	3 330
Verkligt värde för tillgångar med avtalsenliga kassaflöden som inte har låg kreditrisk ¹⁾	-	-	-	-	-	-	104	-	-	-	104

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket. Upplysningar om kreditkvalitet förtydligas genom att företaget delar in kvaliteten i grupper för låg, normal och vad företaget anser vara hög kreditrisk. Vidare lämnas separat information för Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. För upplysningar om avtalsenliga kassaflöden per slag av tillgång se not Finansiella tillgångar och skulder/Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument, där lämnas även information för jämförelseåret 2017. Upplysningar om låg, normal och hög kreditrisk för föregående år 2017 lämnas inte eftersom bedömning av kreditkvalitet för tillgångar som saknar externa kreditvärderingar inte blir relevant att upprätta i efterhand.

²⁾ Avser räntebärande värdepapper exklusive räntefonder.

³⁾ Fordringar avser övriga fordringar, exklusive skattefordringar som avser t.ex. mervärdeskatt.

⁴⁾ Upplysning om förfallna, nedskrivna och omförhandlade fordringar lämnas för finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden som värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kreditkvalitet exkl. återförsäkring, Mkr Låg-hög kreditrisk ¹⁾	Låg kreditrisk					Normal kreditrisk		Hög kreditrisk		Förfallna, nedskrivna, omförhandlade fordringar ⁴⁾	Brutto före kvittning och förlustreserver ingar
	AAA	AA	A	BBB	Utan rating	BB	Ingen rating	B-CCC	Utan rating		
Moderföretaget 2018											
Tillgångsklass											
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	-	-	-	145	-	-	-	-	-	145
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till intresseföretag	-	-	-	-	87	-	-	-	-	-	87
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾	27 738	1 439	-	-	-	-	4	-	-	-	29 181
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	10
Övriga lån	-	-	-	-	-	-	376	-	-	-	376
Utlåning kreditinstitut	-	55	14	-	116	-	-	-	-	-	185
Derivat	-	10	80	-	-	-	-	-	-	-	90
Fordringar ³⁾	-	-	-	-	744	-	85	-	-	-	829
Kassa och bank	-	852	89	-	2 554	-	-	-	-	-	3 495
Upplupna ränteintäkter	160	1	-	-	2	-	-	-	-	-	163
Summa i balansräkningen	27 898	2 357	182	-	3 648	-	465	-	10	-	34 561
Åtagande											
Kreditlöften	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	89
Summa utanför balansräkningen	-	-	-	-	89	-	-	-	-	-	89
Summa	27 898	2 357	182	-	3 737	-	465	-	10	-	34 650
<i>Varav tillgångar med avtalsenliga kassaflöden i balansräkningen ¹⁾</i>	-	-	-	-	3 110	-	85	-	-	-	3 195
<i>Verkligt värde för tillgångar med avtalsenliga kassaflöden som inte har låg kreditrisk ¹⁾</i>	-	-	-	-	-	-	85	-	-	-	85

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket. Upplysningar om kreditkvalitet förtydligas genom att företaget delar in kvaliteten i grupper för låg, normal och vad företaget anser vara hög kreditrisk. Vidare lämnas separat information för Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. För upplysningar om avtalsenliga kassaflöden per slag av tillgång se not Finansiella tillgångar och skulder/Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument, där lämnas även information för jämförelseåret 2017. Upplysningar om låg, normal och hög kreditrisk för föregående år 2017 lämnas inte eftersom bedömning av kreditkvalitet för tillgångar som saknar externa kreditvärderingar inte blir relevant att upprätta i efterhand.

²⁾ Avser räntebärande värdepapper exklusive räntefonder.

³⁾ Fordringar avser övriga fordringar, exklusive skattefordringar som avser t.ex. mervärdesskatt.

⁴⁾ Upplysning om förfallna, nedskrivna och omförhandlade fordringar lämnas för finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden som värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Kreditkvalitet exkl. återförsäkring, Mkr							
Koncernen 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Utan rating	Totalt
Tillgångsklass							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	18 824	6 771	4 040	301	8	75	30 018
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 144	1 144
Lån	-	-	-	-	-	881	881
Summa	18 824	6 771	4 040	301	8	2 099	32 043

Kreditkvalitet exkl. återförsäkring, Mkr							
Moderföretaget 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Utan rating	Totalt
Tillgångsklass							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	17 082	6 147	3 657	-	-	-	26 886
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 011	1 011
Lån	-	-	-	-	-	881	881
Summa	17 082	6 147	3 657	-	-	1 892	28 778

Kreditrisk i fordringar på återförsäkrare

Folksam Saks återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre.

Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls.

Kreditkvalitet återförsäkrare, Mkr										
Låg-hög kreditrisk	Låg kreditrisk					Normal Kreditrisk	Hög kreditrisk	Förfallna, nedskrivna, omförhandlade fordringar	Brutto före kvittning och förlustreserveringar	
	AAA	AA	A	BBB	Utan rating	BB	Utan rating			
Koncernen 2018										
Tillgångsklass										
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar ¹⁾	-	49	35	-	-	-	81	-	-	165
Fordringar avseende återförsäkrare	-	13	14	-	-	-	17	-	-	44
Summa	-	62	50	-	-	-	97	-	-	209

¹⁾ Avser oreglerade skador

Kreditkvalitet återförsäkrare, Mkr							
Koncernen 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Utan rating	Totalt
Tillgångsklass							
Fordringar avseende återförsäkrare	-	14	9	-	-	14	38
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	-	75	78	-	-	60	213
Summa	-	90	86	-	-	75	251

Upplysningar om låg, normal och hög kreditrisk för föregående år 2017 lämnas inte eftersom bedömning av kreditkvalitet inte blir relevant att upprätta i efterhand.

Kreditkvalitet återförsäkrare, Mkr											
Låg-hög kreditrisk	Låg kreditrisk					Normal Kreditrisk		Hög kreditrisk		Förfallna, nedskrivna, omförhandlade fordringar	Brutto före kvittning och förlustrereringar
	AAA	AA	A	BBB	Utan rating	BB	Utan rating	B-CCC	Utan rating		
Moderföretaget 2018											
Tillgångsklass											
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar ¹⁾	-	49	35	-	-	-	81	-	-	-	165
Fordringar avseende återförsäkrare	-	13	14	-	-	-	17	-	-	-	44
Summa	-	62	50	-	-	-	97	-	-	-	209

¹⁾ Avser oreglerade skador

Kreditkvalitet återförsäkrare, Mkr							
Moderföretaget 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Utan rating	Totalt
Tillgångsklass							
Fordringar avseende återförsäkrare	-	5	7	-	-	14	27
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	-	39	45	-	-	55	139
Summa	-	44	53	-	-	69	166

Upplysningar om låg, normal och hög kreditrisk för föregående år 2017 lämnas inte eftersom bedömning av kreditkvalitet inte blir relevant att upprätta i efterhand.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Per 2018-12-31 hade Folksam Sak följande stora exponeringar (för räntebärande värdepapper, aktier, derivat och övriga finansiella placeringstillgångar):

Finansiell koncentrationsrisk

Med finansiell koncentrationsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar, motparter eller emittenter.

Folksam Saks största koncentrationsrisk är exponeringen mot Swedbank. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av företagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsrisker vara låga genom den diversifiering som ges av företagets placeringsinriktning.

Den finansiella koncentrationsrisken följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar.

Väsentliga koncentrationer av kreditexponering, Mkr		
Koncernen 2018	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Swedbank	8 172	4 306
Handelsbanken	5 836	5 836
Nordea	4 211	4 080
SEB	3 443	3 439
Ellevio	305	-

Väsentliga koncentrationer av kreditexponering, Mkr		
Koncernen 2017	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Handelsbanken	5 387	5 386
Swedbank	5 397	4 204
Nordea	4 571	4 500
SEB	3 921	3 882
Ellevio	289	-

Väsentliga koncentrationer av kreditexponering, Mkr		
Moderföretaget 2018	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Swedbank	7 020	4 127
Handelsbanken	5 510	5 510
Nordea	3 991	3 876
SEB	3 206	3 203
Ellevio	305	-

Väsentliga koncentrationer av kreditexponering, Mkr		
Moderföretaget 2017	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Handelsbanken	5 090	5 090
Swedbank	4 914	3 981
Nordea	4 325	4 286
SEB	3 656	3 657
Ellevio	289	-

Väsentliga koncentrationer av aktieinnehav, Mkr	
Koncernen 2018	Totalt
Swedbank	2 966
Volvo AB	191
Ellevio	183
Aberdeen	163
SOS International	123

Väsentliga koncentrationer av aktieinnehav, Mkr	
Koncernen 2017	Totalt
Swedbank	2 912
Alka	1 100
Aberdeen	205
Ellevio	144
Volvo AB	100

Väsentliga koncentrationer av aktieinnehav, Mkr	
Moderföretaget 2018	Totalt
Swedbank	2 966
Volvo AB	191
Ellevio	183
Aberdeen	163
SOS International	123

Väsentliga koncentrationer av aktieinnehav, Mkr	
Moderföretaget 2017	Totalt
Swedbank	2 912
Alka	1 100
Aberdeen	205
Ellevio	144
Volvo AB	100

Likviditetsrisker

Företaget definierar likviditetsrisk som risken att företaget inte kan infria sina betalningsförpliktelser eller att finansiella transaktioner inte kan genomföras alternativt endast genomföras till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad risk-exponering.

Företaget hanterar likviditetsrisk med hjälp av buffertar som står i proportion mot prognoser av likviditetsbehov på kort och lång sikt. Likviditetsbehov på kort sikt hanteras genom att hålla en tillräcklig kassa i form av banktillgodohavanden. Likviditetsbehov på lång sikt hanteras genom att en tillräckligt hög andel av företagets tillgångar består av likvida värdepapper.

Företaget mäter och följer upp likviditetsrisk med hjälp av likviditetsriskkvoter.

Kvoten för likviditetsrisk på kort sikt baseras på banktillgodohavanden, in- och utflöden. Likviditetsrisken på lång sikt mäter andelen likvida tillgångar i relation till företagets försäkringstekniska avsättningar. Per 2018-12-31 var andelen likvida tillgångar 84 %.

För att hantera risken att finansiella transaktioner inte kan genomföras alternativt endast genomföras till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering placeras tillgångarna i huvudsak i värdepapper med god likviditet. För derivat har handel i huvudsak skett i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken bedöms vara låg.

Företagets och koncernens likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden.

Likviditetsrisk, Mkr	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Koncernen 2018					
Övriga skulder	10	740	-	23	153
Koncernen 2017					
Övriga skulder	2	678	-	39	19
Moderföretaget 2018					
Övriga skulder	10	701	-	23	153
Moderföretaget 2017					
Övriga skulder	2	548	-	39	19

Verksamhetsrisker

Med verksamhetsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens omvärld eller interna miljö eller till följd av strategiska, affärsrelaterade eller operativa beslut. Verksamhetsrisk delas in i följande underkategorier:

Affärsrisk

Affärsrisk, som avser risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av strategiska eller affärsrelaterade beslut eller händelser utanför företagets direkta kontroll. Affärsrisker kan till exempel uppstå till följd av innovationer och marknadsförändringar, regelverksförändringar, makroekonomiska och politiska händelser eller vid strategiska eller affärsrelaterade beslut. Affärsriskerna påverkas av företagets förmåga att hantera förändringar. Affärsrisk delas in i omvärldsrisk (händelser utanför företagets direkta kontroll) och beslutsrisk (att strategiska eller affärsrelaterade beslut baseras på otillräckliga underlag eller analyser).

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i den löpande verksamhetens genomförande, som uppstår till följd av processer, system eller människor.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och inför väsentliga förändringar.

Vid riskidentifiering av verksamhetsrisker är utgångspunkten verksamhetens mål, en aktuell omvärldsanalys och nulägesbedömning, informationsklassning samt eventuella incidenter. Omvärldsanalysen ska innefatta bevakning av nya riskområden.

Riskhanteringsprocessen för verksamhetsrisk följer i allt väsentligt den process som beskrivs under rubrik "Riskhanteringsprocessen". Rapportering av verksamhetsrisker sker två gånger per år till vd och styrelse i den riskrapport som sammanställs av riskfunktionen. Därutöver rapporterar riskfunktionen sina analyser och bedömningar till koncernledningen som en del av företagets affärsplaneringsprocess.

Kontinuitetsplanering

Om oönskade händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvenserna med hjälp av kontinuitetsplanering och krisberedskap. Kris- och kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser. Styrelsens övergripande mål och krav när det gäller kontinuitetshantering för Folksam Sak tydliggörs i interna regelverk.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare. Incidenterna kategoriseras och värderas och vidtagna åtgärder dokumenteras och följs upp. Till stöd för detta finns riktlinjer och instruktioner. Information om incidenter används vid identifiering och analys av verksamhetsrisker.

Kapitalhantering

I kapitalhanteringspolicyn fastställer styrelsen de övergripande principerna för kapitalhantering och likviditetshantering i Folksam Sak. Policyn utgör styrelsens verktyg för styrning av Folksam Sak med avseende på härledning och hantering av målintervall, kapitalbas och likviditetsriskhantering.

Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften, täcka risker och åtaganden i verksamheten samt skapa god avkastning för befintliga och framtida kunder i Folksam Sak. Detta möjliggörs genom regelbunden utvärdering av målintervall samt analys av solvenssituation i företaget. Kapitalhanteringsprocessen ska vara samordnad med affärsplanering, egen risk- och solvensbedömning samt riskhanteringssystem för företaget.

Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckta i SCR-kvot. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken riskkvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella

marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Fluktuationen förväntas ske i huvudsak mellan målintervallets nedre och övre kapitalmål nivå. Kapitalmålet ska ta sin utgångspunkt i den stipulerade risktoleransnivån samt i övervägande om ytterligare kapital krävs i form av kapitalbuffertar.

Företaget ska vara kapitaliserat med betryggande kapitalbuffert vilken ska täcka tilläggsbelopp, avkastningsskatt, långsiktighetsbuffert, kapitaltillskott för dotterföretags fortlevnad, investeringar/tillväxt, förvärv samt eventuell ytterligare marknadsbuffert. Hänsyn tas till företagets och dotterföretagens driftsform som bedrivs enligt ömsesidiga principer och deras begränsade förmåga att anskaffa ytterligare kapital.

Kapitalbas

Företagets kapitalbas består i huvudsak av kapitalposter av hög kvalitet, det vill säga nivå-1 kapital. I primärkapitalet ingår främst eget kapital, säkerhetsreserv och den avstämningsreserv som tillkommer genom att värdering av posterna i Solvens II-balansräkningen respektive den finansiella rapporteringen skiljer sig åt. Vid bestämning av säkerhetsreservens belopp i kapitalbasen görs en årlig bedömning om en betalning av skatt på grund av upplösning av säkerhetsreserven kommer att ske under det kommande året, exempelvis till följd av att bedömningen görs att maximal säkerhetsreserv kommer att uppnås. Det belopp som avsätts till säkerhetsreserven i nivå 1 ska endast vara den del företaget bedömer att man ej kommer att betala i skatt.

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2018 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2019 till 2021. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar bedöma företagets solvensbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och regulativt kapitalkrav.

SCR-kvoten i basscenariot (i enlighet med affärsplanen) sjunker något under planeringsperioden, vilket bland annat beror på utfasning av övergångsregler. Folksam Sak har dock en stark kapitalsituation och är finansiellt stabilt över de analyserade affärsscenarierna och stresstesterna. Företaget är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra beslutade strategier och affärsplaner. Om förändringar skulle ske, kan företaget som åtgärd bland annat minska den finansiella risken eller öka återförsäkringens omfattning för att minska kapitalkravet och på så sätt förbättra SCR-kvoten.

För kvantitativa upplysningar se avsnitt femårsöversikt.

Not 3. Premieinkomst

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Direkt försäkring i Sverige	14 034	13 137	12 258	11 381
Premier för mottagen återförsäkring ¹⁾	15	14	33	33
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	14 049	13 151	12 291	11 413
Premier för avgiven återförsäkring	-128	-134	-119	-125
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	13 921	13 017	12 171	11 289
¹⁾ Varav mottagen återförsäkring från koncernföretag	-	-	17	19

Not 4. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Kapitalunderlaget utgörs av ett genomsnitt av de försäkringstekniska avsättningarna f e r. Kalkylräntesatsen som har använts motsvarar räntenivån på statsobligationer med en löptid som refererar till de försäkringstekniska avsättningarnas genomsnittliga löptid, cirka 2 respektive 7 år. Hänsyn har tagits till de försäkringstekniska avsättningar som gjorts respektive år. Använd kalkylräntesats varierar mellan 0,0 procent och 0,8 procent beroende på produkt.

Not 5. Försäkringsersättningar

Koncernen, Mkr	2018			2017		
Skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-5 622	23	-5 599	-5 445	27	-5 418
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-4 290	40	-4 250	-4 385	27	-4 358
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	8	-	8	-17	-	-17
Driftskostnader för skadereglering	-1 163	-	-1 163	-1 125	-	-1 125
Summa skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	-11 067	63	-11 005	-10 972	54	-10 918
Skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-3 818	54	-3 763	-3 458	41	-3 417
Förändring i avsättning för oreglerade skador	4 027	-11	4 016	3 756	-58	3 698
Utbetalda skadelivräntor	-287	2	-285	-283	-	-283
Förändring i avsättning för skadelivräntor	-101	1	-101	7	1	8
Summa skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	-178	45	-133	22	-16	6
Summa försäkringsersättningar	-11 246	108	-11 138	-10 950	38	-10 912
Totalt utbetalda försäkringsersättningar	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-9 439	77	-9 363	-8 906	68	-8 838
Utbetalda skadelivräntor	-287	2	-285	-283	-	-283
Driftskostnader för skadereglering	-1 163	-	-1 163	-1 125	-	-1 125
Utbetalda försäkringsersättningar	-10 890	78	-10 811	-10 314	68	-10 246
Förändring i Avsättning för oreglerade skador	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	-72	29	-43	-127	-31	-158
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	-191	-	-191	-499	-	-499
Förändring i avsättning för skadelivräntor	-101	1	-101	7	1	8
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	8	-	8	-17	-	-17
Summa	-356	30	-327	-636	-30	-666
Summa försäkringsersättningar	-11 246	108	-11 138	-10 950	38	-10 912

Not 5. Försäkringsersättningar forts.

Moderföretaget, Mkr	2018			2017		
Skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-5 134	21	-5 113	-4 756	27	-4 729
Förändring i avsättningar för oreglerade skador	-3 950	32	-3 918	-3 910	27	-3 883
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	9	-	9	-17	-	-17
Driftskostnader för skadereglering	-1 033	-	-1 033	-994	-	-994
Summa skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	-10 108	53	-10 055	-9 677	54	-9 623
Skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-3 277	54	-3 223	-3 176	27	-3 149
Förändring i avsättning för oreglerade skador	3 792	-8	3 784	3 376	-56	3 320
Utbetalda skadelivräntor	-238	-	-238	-238	-	-238
Förändringar i avsättning för skadelivräntor	-99	-	-99	45	-	45
Summa skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	178	46	224	7	-29	-22
Summa försäkringsersättningar	-9 930	99	-9 831	-9 671	25	-9 646
Totalt utbetalda försäkringsersättningar	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-8 411	75	-8 336	-7 932	54	-7 878
Utbetalda skadelivräntor	-237	-	-237	-238	-	-238
Driftskostnader för skadereglering	-1 033	-	-1 033	-994	-	-994
Utbetalda försäkringsersättningar	-9 681	75	-9 606	-9 164	54	-9 110
Förändring i Avsättning för oreglerade skador	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	-44	24	-20	-90	-29	-119
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	-115	-	-115	-445	-	-445
Förändring i avsättning för skadelivräntor	-99	-	-99	45	-	45
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	9	-	9	-17	-	-17
Summa	-249	24	-225	-507	-29	-536
Summa försäkringsersättningar	-9 930	99	-9 831	-9 671	25	-9 646

Not 6. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Specifikation av resultatposten driftskostnader				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-761	-795	-541	-573
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	-166	28	-166	28
Administrationskostnader ²⁾	-1 883	-1 515	-1 585	-1 236
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	3	3	3	4
Summa	-2 806	-2 279	-2 289	-1 778
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-1 163	-1 125	-1 033	-994
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-34	-30	-29	-25
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-6	-6	-6	-6
Summa	-1 203	-1 161	-1 068	-1 024
Summa driftskostnader	-4 010	-3 440	-3 356	-2 802
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-218	-210	-66	-63
²⁾ Varav erlagda provisioner till koncernföretag i mottagen återförsäkring	-	-	-	-
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag				
Direkta och indirekta personalkostnader	-2 017	-1 920	-1 821	-1 735
Lokalkostnader	-169	-173	-156	-159
Avskrivningar	-290	-115	-200	-3
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-144	4	3	4
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-1 390	-1 236	-1 184	-908
Summa	-4 010	-3 440	-3 356	-2 802

Operationella leasingavtal (leasetagare)

Operationell leasing där företaget är leasetagare avser i huvudsak kostnader för lokaler, bilar och PC-utrustning.

Totala framtida minimileaseavgifter

Förfallotidpunkter	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
<1 år	-163	-197	-163	-187
1-5 år	-624	-377	-624	-373
>5 år	-76	-81	-76	-81
Summa	-862	-656	-862	-641
Totala leasingavgifter under perioden	-160	-178	-158	-176
varav minimileaseavgifter	-160	-178	-158	-176

Not 6. Driftskostnader forts.

	Koncernen
Beräkning av ingående balans avseende leasade tillgångar	2018
Åtaganden för operationella leasingavtal per 31 dec 2018	744
Diskontering med koncernens vägda genomsnittliga marginella låneränta 1,87%	-54
(Avgår): korttidsleasingavtal som kostnadsförs linjärt	-4
(Avgår): Leasingavtal för vilka den underliggande tillgången är av lågt värde som kostnadsförs linjärt	-52
Leasingskuld redovisad per 1 jan 2019	634

Övergången till att redovisa leasade tillgångar enligt IFRS 16 kommer att öka koncernens balansomslutning med 634 miljoner. Eget kapital påverkas inte av övergången.

Vid övergång till IFRS 16 har Folksam valt att använda flera praktiska lösningar. Nyttjanderätten har värderats till ett belopp som motsvarar leasingskulden. Leasingskulden avseende leasingavtal som tidigare klassats som operationella leasingavtal har diskonterats med den marginella upplåningsräntan. Nyttjanderätten kommer motsvara leasingskulden vilket innebär att Eget kapital kommer inte påverkas av övergången från IAS 17 till IFRS 16.

Korttidsleasingavtal där leasingperioden, avslutas inom 12 månader, ingår inte i de leasingavtal som tas inte upp i balansräkningen. Även värdet på tillgångar som har bedömts ha ett mindre värde tas inte upp i balansräkningen. Bland dessa tillgångar ingår, datorer, möbler, kaffemaskiner m.m.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Arvode och kostnadsersättningar till revisorer				
KPMG AB				
Revisionsuppdrag ³⁾	-5	-5	-5	-5
Övriga tjänster	-1	-4	-1	-4
Summa	-6	-10	-6	-10

³⁾Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och vd:s förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på företagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 7. Övriga tekniska kostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Betalda trafikförsäkringsavgifter	75	74	69	68
Finansiella intäkter och övriga intäkter	38	37	36	34
Skadekostnader TFF	-117	-117	-108	-107
Driftskostnader TFF	-33	-29	-30	-27
Övrigt	8	4	9	4
Summa	-28	-31	-25	-28

Övriga tekniska kostnader

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsföretag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsföretag är enligt lag skyldiga att vara med i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar. En av föreningens huvuduppgifter är att reglera skador som orsakas av okända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kortsamarbetet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordon inom det frivilliga branschsamarbetet i

Sverige (Bilförsäkringskommittén). TFF svarar även för administration av Trafikskadenämnden. TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftskostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsföretagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsföretagen på basis av Företagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med en branschgemensam rekommendation.

Not 8. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Hyresintäkter från byggnader och mark	181	148	71	78
Erhållna utdelningar	284	275	530	273
varav övriga erhållna utdelningar	284	275	530	273
Ränteintäkter m m	287	375	164	252
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	190	252	154	216
Koncernföretag	-	-	1	1
Övriga ränteintäkter	96	123	9	35
varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	96	123	10	36
Valutakursvinst netto	240	-	240	-
Återförda nedskrivningar	29	101	164	101
Aktier och andelar	29	101	164	101
Realisationsvinst, netto	2 025	1 379	1 879	1 375
Aktier och andelar	1 857	1 124	1 775	1 124
Räntebärande värdepapper	168	255	103	251
Summa	3 046	2 278	3 048	2 079

Operationella leasingavtal (leasegivare)

Operationell leasing där företaget är leasegivare avser intäkter för lokaler.

Totala framtida minimileaseavgifter

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
<1 år	169	85	86	85
1-5 år	481	182	262	182
>5 år	37	54	22	54
Summa	687	321	370	321
Totala leasingavgifter under perioden	161	81	85	81
varav minimileaseavgifter	153	73	77	73
varav variabla avgifter	8	8	8	8

Not 9. Orealiserade vinster på placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Byggnader och mark	19	118	124	160
Aktier och andelar	-	2	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-4	-	-
Summa	19	116	125	160

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Driftskostnader för byggnader och mark	-94	-67	-37	-39
Kapitalförvaltningskostnader	-37	-33	-29	-25
Räntekostnader m m				
Övriga räntekostnader varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	-174	-166	-74	-53
Valutakursförlust, netto	-	-401	-	-402
Av- och nedskrivningar				
Aktier och andelar	-6	-	-8	-11
Realisationsförlust, netto				
Byggnader och mark	-114	-	-114	-
Aktier och andelar	-	-101	-255	-101
Summa	-426	-768	-517	-630

Not 11. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Byggnader och mark	42	-	-	-
Aktier och andelar	-1 246	-328	-1 230	-328
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-59	-311	-25	-284
Summa	-1 263	-639	-1 255	-612

Not 12. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

	Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	
Koncernen 2018, Mkr					
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	6	-	6
Aktier och andelar	-575	-	-	-	-575
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	432	-	-	-	432
Övriga lån ¹⁾	4	-	23	-	27
Utlåning till kreditinstitut	-	-	-1	-	-1
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	-	2	-	-	2
Övriga fordringar	-	-	8	-	8
Likvida medel	-	-	3	-	3
Summa	-139	2	40	-	-97
Finansiella skulder					
Derivat, netto	-	-147	-	-	-147
Övriga skulder	-	-2	-	-27	-29
Summa	-	-148	-	-28	-176
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	-139	-146	40	-28	-273
Koncernen 2017					
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	21	-	21
Aktier och andelar	861	-	-	-	861
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	92	-	-	-	92
Övriga lån ¹⁾	-	-	26	-	26
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	11	1	-	-	12
Övriga fordringar	-	-	-4	-	-4
Likvida medel	-	-	-4	-	-4
Summa	964	1	40	-	1 005
Finansiella skulder					
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	-	-	-	-1	-1
Derivat, netto	-	-118	-	-	-118
Övriga skulder	-	-1	-	-25	-26
Summa	-	-119	-	-26	-145
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	964	-118	40	-26	860

Repor har flyttats från "Innehav som bestäms tillhöra kategorin" på tillgångssidan och "Övriga finansiella skulder" på skuldsidan till "Innehav för handelsändamål" verkligt värde via resultaträkningen, ingen omklassificering har gjorts.

¹⁾ Lån värderade till verkligt värde värderas genom att kurs erhålls som ligger till grund för värdering av underliggande fond, det innebär att förändring i sin helhet hänförs till marknadsrisk

²⁾ Posten avser avkastning på repor (gäller innehav för handelsändamål)

Not 12. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument forts.

	Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Övriga finansiella skulder	Summa
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar		
Moderföretaget 2018, Mkr					
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	6	-	6
Aktier och andelar	-574	-	-	-	-574
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	425	-	-	-	425
Övriga lån ¹⁾	4	-	23	-	27
Utlåning till kreditinstitut	-	-	-1	-	-1
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	-	2	-	-	2
Övriga fordringar	-	-	8	-	8
Kassa och bank	-	-	4	-	4
Summa	-144	2	41	-	-101
Finansiella skulder					
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-
Derivat, netto	-	-144	-	-	-144
Övriga skulder	-	-2	-	-27	-29
Summa	-	-146	-	-28	-174
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	-144	-144	41	-28	-275
Moderföretaget 2017					
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	21	-	21
Aktier och andelar	854	-	-	-	854
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	80	-	-	-	80
Övriga lån ¹⁾	-1	-	27	-	26
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	11	1	-	-	12
Övriga fordringar	-	-	-4	-	-4
Kassa och bank	-	-	-3	-	-3
Summa	945	1	41	-	987
Finansiella skulder					
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-1	-1
Derivat, netto	-	-118	-	-	-118
Övriga skulder	-	-1	-	-25	-26
Summa	-	-119	-	-26	-144
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	945	-118	41	-26	843

Repor har flyttats från "Innehav som bestäms tillhöra kategorin" på tillgångssidan och "Övriga finansiella skulder" på skuldsidan till "Innehav för handelsändamål" verkligt värde via resultaträkningen, ingen omklassificering har gjorts.

¹⁾ Lån värderade till verkligt värde värderas genom att kurs erhålls som ligger till grund för värdering av underliggande fond, det innebär att förändring i sin helhet hänförs till marknadsrisk

²⁾ Posten avser avkastning på repor (gäller innehav för handelsändamål)

Not 13. Skatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Skatt på årets resultat				
Aktuell skattekostnad	-338	-250	-386	-236
varav inkomstskatt	-338	-250	-386	-236
Uppskjutna skattekostnader/skatteintäkter	409	23	291	140
Summa	70	-227	-95	-96
Aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt				
Periodens skattekostnad	-331	-262	-380	-248
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-7	12	-6	12
Summa	-338	-250	-386	-236
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader andra finansiella placeringstillgångar	288	140	294	142
Uppskjuten skatt avseende förändring i skattesats	25	-	-	-
Uppskjuten skatt avseende utnyttjade underskottsavdrag	355	-	-	-
Uppskjuten skatt övriga temporära skillnader	-3	-2	-3	-2
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	-257	-115	-	-
Summa	409	23	291	140
Skatt avseende inkomstskatt				
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-338	-250	-386	-236
Uppskjuten skatt	409	23	291	140
Summa	70	-227	-95	-96
Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt				
Resultat före skatt	1 158	833	236	455
Summa	1 158	833	236	455
Skatt enligt gällande skattesats för moderföretaget, 22%	-255	-183	-52	-100
Skatteeffekt andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	170	-63	119	-15
Skatteeffekt av förändring av underskottsavdrag	741	-	-	-
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser ¹⁾	31	12	53	12
Skatteeffekt hänförlig till avräkning av utländsk skatt	8	7	8	7
Skatteeffekt hänförlig till beståndsöverlåtelse	-626	-	-224	-
Summa	70	-227	-95	-96
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat, Mkr				
Koncernen 2018		Före skatt	Skatt	Efter skatt
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		-410	84	-325
Koncernen 2017		Före skatt	Skatt	Efter skatt
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		-224	50	-174

¹⁾ I juni 2018 beslutades att bolagsskatten ska sänkas och att sänkningen ska ske stegvis. För åren 2019-2020 sänks bolagsskatten till 21,4 procent och för åren 2021 och framåt sänks bolagsskatten till 20,6 procent. Dock finns det särskilda regler för periodiseringsfonder samt säkerhetsreserven. Återföring av existerande periodiseringsfonder 2018 ska räknas upp för att balansera den lägre skattesatsen. Vid återföring av åren 2019-2020 görs återföring med 103 procent av avdraget. Vid återföring av åren 2021 och framåt görs återföring med 106 procent av avdraget. Uppräkning sker endast i koncernen. Det utgår en engångsschablonintäkt om totalt 6 procent på säkerhetsreserven som finns vid början av beskattningsår 2021 (särskild schablonintäkt). Vidare införs en löpande schablonintäkt på säkerhetsreserven liknande den som finns på periodiseringsfonden. Uppskjuten skatt som återförs till beskattning 2019 eller senare omvärderas i bokslutet 2018 till den beslutade skattesatsen som gäller för det år den uppskjutna skatten beräknas återföras.

Not 14. Immateriella tillgångar

Koncernen	Goodwill ¹⁾		Övriga immateriella tillgångar ²⁾		Aktiverade utvecklingsprojekt ³⁾		Summa immateriella anläggningstillgångar	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden								
Ingående balans	37	101	1	232	1 125	1 120	1 163	1 454
Kursdifferenser	-	-	-	-	4	3	4	3
Rörelseförvärv	-7	-	-	-	-129	-	-136	-
Övriga investeringar	-	-	-	-	-	3	-	3
Försäljningar och uttrangeringar	-	-65	-	-232	-	-	-	-296
Utgående balans	30	37	1	-	1 000	1 126	1 031	1 163
Ackumulerade av- och nedskrivningar								
Ingående balans	-	-65	-1	-184	-934	-822	-935	-1 071
Kursdifferenser	-	-	-	-	1	-	1	-
Rörelseförvärv	-	-	-	-	90	-	90	-
Årets avskrivningar	-	-	-	-	-77	-112	-78	-112
Försäljningar och uttrangeringar	-	65	-	184	-	-	-	249
Utgående balans	-	-	-1	-	-921	-934	-922	-934
Redovisade värden	30	37	-	-	79	193	109	230
Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen								
Driftskostnader	-	-	-	-	-77	-112	-78	-112

Under 2018 har koncernen kostnadsfört 58 (1) miljoner kronor avseende utgifter för forskning, samt 137 (109) miljoner kronor avseende utgifter för utveckling. Under samma period har moderbolaget kostnadsfört 53 (1) miljoner kronor avseende utgifter för forskning, samt 137 (107) miljoner kronor avseende utgifter för utveckling. Utgifter för forskning och utveckling innefattar samtliga utgifter som direkt kan hänföras till forsknings- eller utvecklingsinvesteringar.

Not 14. Immateriella tillgångar forts.

Moderföretaget	Goodwill ¹⁾		Övriga immateriella tillgångar ²⁾		Aktiverade utvecklingsprojekt ³⁾		Summa immateriella anläggningstillgångar	
Mkr	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Akkumulerade anskaffningsvärden								
Ingående balans	-	-	1	1	-	-	1	1
Utgående balans	-	-	1	1	-	-	1	1
Akkumulerade avskrivningar								
Ingående balans	-	-	-1	-1	-	-	-1	-1
Årets avskrivningar	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans	-	-	-1	-1	-	-	-1	-1
Redovisade värden	-	-	-	-	-	-	-	-
Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen								
Driftskostnader	-	-	-	-	-	-	-	-

Avskrivningstid	
Goodwill	-
Varumärke	2 år
Kundbas	5 år
Aktiverade utvecklingsprojekt	5 år

Immateriella tillgångar hänförliga till rörelseförvärv:

¹⁾ Goodwill som uppkommit i samband med rörelseförvärv har en obestämbar nyttjandeperiod och värderas därför till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Nedskrivningsbehov av goodwill prövas årligen och då indikation på värdenedgång föreligger.

²⁾ Övriga immateriella tillgångar avser immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod som uppkommit i samband med förvärv. Dessa avser främst förvärvade kundbaser.

Internt upparbetade immateriella tillgångar:

³⁾ Aktiverade utvecklingsprojekt avser internt upparbetade immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod. Dessa redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ack. avskrivningar enligt plan över tillgångens nyttjandeperiod.

Not 15. Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Marknadsvärde				
Redovisat värde vid årets ingång	2 561	1 866	1 750	1 567
Förvärv via företag	-	852	-	-
Investeringar	11	20	34	23
Avyttrade fastigheter	-307	-	-255	-
Omklassificeringar	-	-292	-	-
Orealiserade värdeförändringar ¹⁾	107	113	186	160
Valutakursdifferenser	-	2	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	2 372	2 561	1 715	1 750
Värden uppdelade på rörelse- och förvaltningsfastigheter				
Rörelsefastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	-	-	519	383
Investeringar	-	-	29	9
Omklassificeringar	-	-	-	127
Anskaffningsvärde vi årets utgång	-	-	548	519
Redovisat värde vid årets utgång	-	-	1 361	1 158
Förvaltningsfastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	1 656	870	494	609
Förvärv via bolag	-	883	-	-
Investeringar	11	20	4	12
Avyttringar	-215	-	-194	-
Omklassificeringar	-	-127	-	-127
Valutakursdifferenser	-	10	-	-
Anskaffningsvärde vi årets utgång	1 452	1 656	304	494
Redovisat värde vid årets utgång	2 372	2 561	354	592

¹⁾ Orealiserade värdeförändringar bokförs i resultaträkningen i posterna orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar.

Koncernens rörelsefastigheter redovisas under materiella anläggningstillgångar.

Not 15. Byggnader och Mark forts.

Bedömt marknadsvärde, Mkr Geografisk marknad	Kontrakterad årshyra ¹⁾	Drifts- överskott ²⁾	Direkt- avkastning ³⁾	Marknads- värde	Marknads- värde ⁴⁾	Avkastnings- krav ⁵⁾
Koncernen, Mkr						
Stockholm med närförort						
Kommersiella fastigheter	23	18	4,2%	434	76 964	4,3 - 4,3 %
Övriga Sverige						
Bostäder	13	8	3,3%	249	23 462	3,1 - 3,9 %
Kommersiella fastigheter	98	69	4,1%	1 690	33 954	4,1 - 6,5 %
Summa	134	95	4,0%	2 373	35 944	3,1 - 6,5 %
Moderföretaget						
Stockholm och Göteborg med närförort						
Kommersiella fastigheter	44	34	3,5%	968	57 167	4,4 - 4,4 %
Övriga Sverige						
Kommersiella fastigheter	52	33	4,5%	747	19 652	4,6 - 6,5 %
Summa	96	67	3,9%	1 715	31 214	4,4 - 6,5 %

¹⁾ Hyreskontrakt per 1 januari omräknat till helår

²⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari

³⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari i förhållande till marknadsvärde

⁴⁾ Marknadsvärde per kvm lokalarea (exkl. garage)

⁵⁾ Vid värderingarna antaget direktavkastningskrav för bedömning av restvärde

Värderingsantaganden	Stockholm	Övriga landet	Övriga landet
	Kommersiellt	Kommersiellt	Bostäder (inkl vårdboende)
Viktat inflationsantagande År 1	2,00%	2,00%	2,00%
Viktad kalkylränta restvärde	6,40%	6,60%	5,60%
Viktat direktavkastningskrav restvärde	4,40%	4,60%	3,60%
Långsiktig vakansgrad	4,70%	5,40%	0,90%
Drift & Underhållskostnader År 1 (i genomsnitt)	395 kr/kvm	410 kr/kvm	452 kr/kvm
Investeringar År 1 (i genomsnitt)	986 kr/kvm	94 kr/kvm	488 kr/kvm
Marknadshyra vid noll vakans (i genomsnitt)	3306 kr/kvm	2028 kr/kvm	1342 kr/kvm

Det uppskattade verkliga värdet skulle minska om:

- Förväntade marknadsmässiga hyresintäkter var lägre;
- Förväntade drifts- och underhållskostnader var högre;
- Direktavkastningskravet var högre.

Nedan presenteras en känslighetsanalys som visar effekter på verkligt värde om väsentliga antaganden skulle förändras.

Antagande 2018	Koncernen		Moderföretaget	
	Förändring antagande	Effekter på verkligt värde	Förändring antagande	Effekter på verkligt värde
Mkr				
Förväntade marknadsmässiga hyresintäkter	-5%	-190	-5%	-85
Förväntade drifts- och underhållskostnader	5%	-51	5%	-24
Direktavkastningskrav	50 punkter	-253	50 punkter	-105

Not 15. Byggnader och mark forts.

Fastställande av verkligt värde

Marknadsvärdet har bedömts med en marknadsanpassad flerårig kassaflödesanalys. Kalkylperioden uppgår till 5 alternativt 10 år. Metoden innebär en analys av de förväntade framtida betalningsströmmar (hyror, vakans, drift- och underhållskostnader med mera) som en förvaltning av fastigheten kan antas generera.

I kassaflödeskalkylen görs en nuvärdesberäkning av de bedömda framtida betalningsströmmarna. Som grund för bedömningar om marknadens avkastningskrav ligger ortsprisanalyser av gjorda jämförbara fastighetsköp.

Balansposten har kategoriserats som tillhörande nivå 3 i värderingshierarkin.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Påverkan på periodens resultat				
Hyresintäkter brutto	204	173	97	105
Internhyror	-25	-26	-25	-26
Summa	179	147	72	79
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden inte genererat hyresintäkter under perioden				
	-70	-56	-38	-39
Summa	109	91	34	40
Taxeringsvärden				
Taxeringsvärden byggnader (i Sverige)	755	753	453	453
Taxeringsvärden mark (i Sverige)	263	264	183	183
Taxeringsvärden byggnader (i Finland)	-	3	-	-
Summa	1 018	1020	636	636

Klassificeringen av rörelse- respektive förvaltningsfastigheter har gjorts med utgångspunkt från den internt nyttjade andelen av respektive fastighet, med yta som bas. För de fastigheter där andelen internt nyttjande uppgår till mer än 5 procent har fastigheten klassificerats som rörelsefastighet. Rörelsefastighet redovisas i koncernen som materiell anläggningstillgång i not 30. Samtliga fastigheter har marknadsvärderats.

Marknadsvärdebedömningarna har genomförts i enlighet med riktlinjer framtagna av Svenskt Fastighetsindex och har utförts av externa oberoende värderingsmän auktoriserade av Samfundet för Fastighetsekonomi. För företaget finns inga begränsningar i rätten att sälja förvaltningsfastigheter. Det finns inte heller några förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera förvaltningsfastigheter eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar. 20 procent av den uthyrningsbara ytan (koncernen) används i Folksamgruppens verksamhet.

Not 16. Aktier och andelar i koncernföretag

Mkr						
Moderföretaget, Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2018	Bokfört värde 2017
Tre Kronor Försäkring AB	516406-0369	Stockholm	25 000	100	360	360
Folksam Skadeförsäkring Ab	FO 2190954-7	Helsingfors	3 000	75	-	374
SalusAnsvar AB i likvidation	556494-4154	Stockholm	21 403 568	100	-	378
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)	516401-6569	Stockholm	15 000	100	39	15
Katsan AB	556894-1842	Stockholm	1 000	100	83	83
Katsan KB	969671-2042	Stockholm	1	1	-	-
Lutfisken Holding AB	559062-0950	Stockholm	50 000	100	662	662
Fastighets AB Glenntan	559105-3102	Stockholm	50 000	100	630	629
Pigghajen Holding AB	559051-6778	Stockholm	1 000	100	75	72
Saco Folksam Försäkrings AB	516404-6726	Stockholm	4 080 000	51	4	-
Hoki Holding AB	556957-8726	Stockholm	1 000	100	46	46
Bokfört värde					1 899	2 619
Verkligt värde					3 007	3 317

Samtliga aktier är onoterade.

Moderföretaget	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående balans	2 854	2 008
Förvärv	-	38
Avyttring	-374	-
Likvidation	-509	-
Förändringar till följd av under året lämnade koncernbidrag och aktieägartillskott	29	808
Utgående balans	2 000	2 854
Ackumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-235	-235
Under året återförda nedskrivningar	134	-
Utgående balans	-101	-235
Bokfört värde 31 december 2018	1 899	2 619

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2018	2017
Tre Kronor Försäkring AB	Stockholm	100	100
Folksam Skadeförsäkring Ab	Helsingfors	-	75
SalusAnsvar AB i likvidation	Stockholm	-	-
Katsan AB	Stockholm	100	100
Katsan KB	Stockholm	100	100
Lutfisken Holding AB	Stockholm	100	100
Fastighets AB Glenntan	Stockholm	100	100
Saco Folksam Försäkrings AB	Stockholm	51	-
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)	Stockholm	100	-
Pigghajen Holding AB	Stockholm	100	100
Hoki Holding AB	Stockholm	100	100

Not 17. Aktier och andelar i intresseföretag

Nedan specificeras uppgifter om de intresseföretag som bedöms vara väsentliga för koncernen. 2017 klassificerades Saco Folksam Försäkrings AB som tillgångar som kan säljas då moderbolaget Salus Ansvar AB var under likvidation som avslutats under 2018. Saco Folksam Försäkrings AB ägs nu direkt av Folksam ömsesidig sakförsäkring.

Mkr	Intresseföretag	Karakteristik på investeringen	Säte	Kapitalandel i %	Värde på innehav	
					2018	2017
	Saco Folksam Försäkrings AB	Strategiskt innehav i försäkringsföretag som erbjuder inkomstförsäkring	Stockholm	51	105	-

Innehavet klassificeras som intresseföretag eftersom Folksam inte har bestämmande inflytande.

Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för ej väsentliga innehav i intresseföretag baserat på de belopp som ingår i koncernredovisningen.

Mkr	2018	2017
Bokfört värde	300	258
Koncernens andel av		
Resultat	72	-20
Övrigt totalresultat	-	-
Summa totalresultat	72	-20

Not 18. Moderföretagets andelar i intresseföretag

Moderföretaget						
Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2018	Bokfört värde 2017
CAB Group AB	556131-2223	Örebro	1 209	22	6	6
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	525	25	33	33
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	200	20	12	18
Rosengård Invest AB	556756-0528	Malmö	5 625	25	-	3
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Solna	125	13	4	4
Power Wind Partners AB	556756-2128	Stockholm	120	4	-	17
Bokfört värde					55	81

Röstandel i respektive företag motsvaras av kapitalandel förutom i Folksam Cruise Holding AB där avtal reglerar röstandel.

Akkumulerade anskaffningsvärden	Moderföretaget	
Mkr	2018	2017
Ingående balans 2018-01-01	81	67
Aktieägartillskott	-	24
Avyttring	-46	-101
Nedskrivning	-9	-10
Återförd nedskrivning	29	101
Utgående balans 2018-12-31	55	81
Bokfört värde	55	81
Verkligt värde	262	103

Avyttring och återförd nedskrivning av aktier och andelar i intresseföretag är hänförligt till Cooperante AB som avyttrades den 11 april 2017.

Not 19. Aktier och andelar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Bokfört värde	7 121	7 682	7 082	7 542
Anskaffningsvärde	4 287	3 745	4 249	3 609
Verkligt värde	7 121	7 682	7 082	7 542
varav:				
Noterade aktier	6 163	5 855	6 124	5 836
Onoterade aktier	958	1 827	958	1 706

Not 20. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Upplupet anskaffningsvärde				
Svenska staten	5 662	5 270	5 350	5 002
Svenska kommuner	3 425	2 373	3 192	2 188
Svenska bostadsinstitut	14 133	13 931	13 427	13 204
Övriga svenska emittenter	3 443	4 020	3 209	3 624
Utländska stater	551	1 393	551	930
Övriga utländska emittenter	3 044	2 142	3 021	1 302
Utländska räntefonder	4	61	4	-
Summa	30 261	29 190	28 754	26 250
varav:				
Noterade	30 257	29 066	28 750	26 187
Onoterade	4	124	4	63
Verkligt värde				
Svenska staten	5 937	5 585	5 624	5 316
Svenska kommuner	3 463	2 395	3 227	2 208
Svenska bostadsinstitut	14 240	14 094	13 529	13 360
Övriga svenska emittenter	3 460	4 056	3 225	3 656
Utländska stater	550	1 453	550	924
Övriga utländska emittenter	3 044	2 143	3 021	1 237
Utländska räntefonder	4	77	4	-
Summa	30 698	29 803	29 181	26 701
varav:				
Noterade	30 694	29 726	29 176	26 701
Onoterade	4	77	4	-
Tidsbundna förlagsbevis	-	-	-	-
Eviga förlagsbevis	-	-	-	-
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	2 171	2 307	2 100	2 116
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden	30	-94	30	-94

Moderföretaget

Vid värdering av räntebärande värdepapper enligt upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på 28 754 (26 250) miljoner kronor.

Not 21. Övriga lån

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Upplupet anskaffningsvärde				
Efterställda lån alternativa placeringar	305	289	305	289
Övriga reverslån	-	154	-	154
Bokfört värde/Upplupet anskaffningsvärde	305	443	305	443
Lån värderade till verkligt värde ¹⁾	71	23	71	23
Summa bokfört värde	376	466	376	466
Verkligt värde				
Efterställda lån alternativa placeringar	305	289	305	289
Lån värderade till verkligt värde	71	23	71	23
Övriga reverslån	-	154	-	154
Verkligt värde	376	466	376	466

¹⁾ Anskaffningsvärdet för Lån värderade till verkligt värde uppgår till 69 (25) Mkr för koncernen och moderföretaget.

Eftersom övriga lån främst består av lån med fast ränta och en räntebindningstid på max ett år anses verkligt värde överensstämma med bokfört värde.

Not 22. Utlåning till kreditinstitut

Mkr	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2018	2017	2018	2017
Koncernen				
Kreditinstitut Sverige	13	24	12	24
Kreditinstitut inom EU	173	54	173	54
Summa	185	77	185	77

Posten avser kontaktsäkerheter samt andra fastförräntade placeringar

Moderföretaget, Mkr	2018	2017	2018	2017
Kreditinstitut Sverige	12	24	12	24
Kreditinstitut inom EU	173	54	173	54
Summa	185	77	185	77

Posten avser i sin helhet kontaktsäkerheter hos kreditinstitut

Not 23. Derivat

Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Mkr				
Verkligt värde				
Valutaterminer	87	14	87	14
Ränteswappar	3	4	3	4
Summa	90	18	90	18

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med positiva värden eller värde noll			
2018			
Koncernen, Mkr	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer	841	-	-
Valutaterminer	83	-	-
Summa	924	-	-
2017			
	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer	562	-	-
Valutaterminer	13	-	-
Summa	575	-	-

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med positiva värden eller värde noll			
2018			
Moderföretaget, Mkr	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer	812	-	-
Valutaterminer	83	-	-
Summa	895	-	-
2017			
	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer	536	-	-
Valutaterminer	13	-	-
Summa	549	-	-

Not 24. Upplýsingar om kvittning

Företaget har ISDA avtal för OTC derivatavtal. Detta avtal ger parterna en kvittningsrätt av marknadsvärdet på skulder mot marknadsvärdet på fordringarna på motparten i fall av allvarligt betalningsfallissemang. Vidare har företaget i flera

fall CSA avtal som kräver att den ena parten i derivatavtalet ska ställa säkerhet till den andra om marknadsvärdet på en skuldposition överstiger en överenskommen nivå under en överenskommen tidsperiod.

Mkr		Relaterade belopp, som inte kvittas i balansräkningen					
		Bruttobelopp	Kvittning i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen/erlagd kontant säkerhet	Nettobelopp
Koncernen 2018							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	91	-	91	-50	-6	34
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	57	-	57	-50	-5	2
Koncernen 2017							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
Moderföretaget 2018							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	91	-	91	-50	-6	34
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	57	-	57	-50	-5	2
Moderföretaget 2017							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1

Not 25. Fordringar avseende direkt försäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Försäkringstagare	4 438	4 226	3 967	3 665
Försäkringsföretag	81	126	76	119
Summa	4 519	4 352	4 043	3 784

Not 26. Fordringar avseende återförsäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Övrigt	33	38	33	27
Summa	33	38	33	27

Not 27. Övriga fordringar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Fordringar på koncernföretag	1	4	8	14
Fordringar på närstående företag	672	642	672	619
Övriga fordringar	171	130	149	51
Summa	845	776	829	685

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2018-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Nivåindelning verkligt värde			Tillfälligt undantag från IFRS 9 Finansiella instrument verkligt värde ¹⁾	
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden SPPI ²⁾	Andra finansiella tillgångar ³⁾
Tillgångar											
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	87	-	87	87	-	-	-	-	87
Aktier och andelar	7 121	-	-	-	7 121	7 121	6 163	-	958	-	7 121
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 698	-	-	-	30 698	30 698	30 694	4	-	-	30 698
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	10	-	10	10	-	-	-	-	10
Övriga lån	71	-	305	-	376	376	-	-	71	-	376
Utlåning till kreditinstitut	-	-	185	-	185	185	-	-	-	-	185
Derivat	-	90	-	-	90	90	-	90	-	-	90
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-
Övriga fordringar	-	-	845	-	845	845	-	-	-	647	198
Likvida medel	-	-	3 802	-	3 802	3 802	-	-	-	2 683	1 119
Upplupna ränteintäkter	170	-2	4	-	171	171	170	-2	-	-	171
Övriga upplupna intäkter	-	-	35	-	35	35	-	-	-	29	7
Summa finansiella tillgångar	38 059	88	5 275	-	43 421	43 421	37 026	92	1 029	3 360	40 062
Förvaltningsfastigheter	-	-	-	-	2 372	2 372	-	-	2 372	-	-
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	405	405	-	-	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	6 421	6 421	-	-	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	9 198	9 198	-	-	2 372	-	-
Summa tillgångar	38 059	88	5 275	-	52 619	52 619	37 026	92	3 401	-	-
Skulder											
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	23	23	23	-	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-	-
Derivat	-	56	-	-	56	56	1	55	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	959	959	959	-	-	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	556	556	556	-	-	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	56	-	1 548	1 604	1 604	1	55	-	-	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	34 046	34 046	-	-	-	-	-
Summa skulder	-	56	-	1 548	35 650	35 650	1	55	-	-	-

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar lämnas för finansiella tillgångar och avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket.

²⁾ Avser Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. Tillgångarna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

³⁾ Andra finansiella tillgångar avser alla andra finansiella tillgångar som inte hänförs till kategorin Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden. Tillgångarna värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2017-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Nivåindelning verkligt värde			Tillfälligt undantag från IFRS 9 Finansiella instrument verkligt värde ¹⁾	
	Innehav som bestämts tillhör kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden SPPI ²⁾	Andra finansiella tillgångar ³⁾
Tillgångar												
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	193	-	-	193	193	-	-	-	-	193
Aktier och andelar	7 682	-	-	-	-	7 682	7 682	5 976	-	1 706	-	7 682
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29 803	-	-	-	-	29 803	29 803	29 773	31	-	-	29 803
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	-	13	13	-	-	-	-	13
Övriga lån	24	-	442	-	-	466	466	-	-	24	-	466
Utlåning till kreditinstitut	-	-	77	-	-	77	77	-	-	-	-	77
Derivat	-	18	-	-	-	18	18	-	18	-	-	18
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	383	-	383	383	-	-	-	-	383
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	2	-	-	2	2	-	-	-	2	-
Övriga fordringar	-	-	776	-	-	776	776	-	-	-	724	52
Kassa och bank	-	-	1 440	-	-	1 440	1 440	-	-	-	901	539
Upplupna ränteintäkter	215	-3	65	-	-	277	277	215	-3	-	-	277
Övriga upplupna intäkter	-	-	57	-	-	57	57	-	-	-	57	-
Summa finansiella tillgångar	37 724	15	3 065	383	-	41 187	41 187	35 964	46	1 730	1 684	39 503
Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark	-	-	-	-	-	2 561	2 561	-	-	2 561	-	-
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	-	273	273	-	-	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	6 254	6 254	-	-	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	9 088	9 088	-	-	2 561	-	-
Summa tillgångar	37 724	15	3 065	383	-	50 275	50 275	35 964	46	4 291	-	-
Skulder												
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	-	39	39	39	-	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	2	2	2	-	-	-	-	-
Derivat	-	17	-	-	-	17	17	2	15	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	-	808	808	808	-	-	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	-	559	559	559	-	-	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	17	-	-	1 408	1 425	1 425	2	15	-	-	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	-	33 571	33 571	-	-	-	-	-
Summa skulder	-	17	-	-	1 408	34 996	34 996	2	15	-	-	-

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar lämnas för finansiella tillgångar och avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket.

²⁾ Avser Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. Tillgångarna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

³⁾ Andra finansiella tillgångar avser alla andra finansiella tillgångar som inte hänförs till kategorin Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden. Tillgångarna värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Moderföretaget 2018-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Nivåindelning verkligt värde			Tillfälligt undantag från IFRS 9 Finansiella instrument verkligt värde ¹⁾	
	Innehav som bestämts för tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden SPPI ²⁾	Andra finansiella tillgångar ³⁾
Tillgångar											
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	145	-	145	145	-	-	-	-	145
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	87	-	87	87	-	-	-	-	87
Aktier och andelar	7 082	-	-	-	7 082	7 082	6 124	-	958	-	7 082
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29 181	-	-	-	29 181	29 181	29 176	4	-	-	29 181
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	10	-	10	10	-	-	-	-	10
Övriga lån	71	-	305	-	376	376	-	-	71	-	376
Utlåning till kreditinstitut	-	-	185	-	185	185	-	-	-	-	185
Derivat	-	90	-	-	90	90	-	90	-	-	90
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-
Övriga fordringar	-	-	829	-	829	829	-	-	-	641	188
Kassa och bank	-	-	3 495	-	3 495	3 495	-	-	-	2 554	941
Upplupna ränteintäkter	161	-2	4	-	163	163	161	-2	-	-	163
Övriga upplupna intäkter	-	-	24	-	24	24	-	-	-	24	-
Summa finansiella tillgångar	36 494	88	5 085	-	41 667	41 667	35 462	92	1 029	3 220	38 447
Byggnader och mark	-	-	-	-	1 714	1 714	-	-	1 714	-	-
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	1 955	2 914	-	-	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	4 415	4 415	-	-	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	8 085	9 043	-	-	1 714	-	-
Summa tillgångar	36 494	88	5 085	-	49 752	50 710	35 462	92	2 743	-	-
Skulder											
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	23	23	23	-	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	10	10	10	-	-	-	-	-
Derivat	-	56	-	-	56	56	1	55	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	885	885	885	-	-	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	317	317	317	-	-	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	56	-	1 235	1 291	1 291	1	55	-	-	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	29 145	29 145	-	-	-	-	-
Summa skulder	-	56	-	1 235	30 436	30 436	1	55	-	-	-

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar lämnas för finansiella tillgångar och avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket.

²⁾ Avser Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. Tillgångarna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

³⁾ Andra finansiella tillgångar avser alla andra finansiella tillgångar som inte hänförs till kategorin Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden. Tillgångarna värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Moderföretaget 2017-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						Nivåindelning verkligt värde			Tillfälligt undantag från IFRS 9 Finansiella instrument verkligt värde ¹⁾	
	Innehav som bestämts tillhör kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden SPPI ²⁾	Andra finansiella tillgångar ³⁾
Tillgångar											
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	145	-	145	145	-	-	-	-	145
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	193	-	193	193	-	-	-	-	193
Aktier och andelar	7 542	-	-	-	7 542	7 542	5 836	-	1 706	-	7 542
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 701	-	-	-	26 701	26 701	26 670	31	-	-	26 701
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	13	13	-	-	-	-	13
Övriga lån	24	-	442	-	466	466	-	-	24	-	466
Utlåning till kreditinstitut	-	-	77	-	77	77	-	-	-	-	77
Derivat	-	18	-	-	18	18	-	18	-	-	18
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-
Övriga fordringar	-	-	685	-	685	685	-	-	-	634	51
Kassa och bank	-	-	1 011	-	1 011	1 011	-	-	-	677	334
Upplupna ränteintäkter	186	-3	65	-	248	248	186	-3	-	-	248
Övriga upplupna intäkter	-	-	51	-	51	51	-	-	-	51	-
Summa finansiella tillgångar	34 453	15	2 683	-	37 151	37 151	32 692	46	1 730	1 363	35 788
Byggnader och mark	-	-	-	-	1 750	1 750	-	-	1 750	-	-
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	2 700	3 421	-	-	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	4 424	4 424	-	-	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	8 874	9 595	-	-	1 750	-	-
Summa tillgångar	34 453	15	2 683	-	46 025	46 746	32 692	46	3 480	-	-
Skulder											
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	39	39	39	-	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	2	2	2	-	-	-	-	-
Derivat	-	17	-	-	17	17	1	15	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	592	592	592	-	-	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	301	301	301	-	-	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	17	-	934	951	951	1	15	-	-	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	28 024	28 024	-	-	-	-	-
Summa skulder	-	17	-	934	28 975	28 975	1	15	-	-	-

¹⁾ Under år 2018-2020 tillämpas ett tillfälligt undantag från den nya redovisningsstandarden IFRS 9 Finansiella instrument, upplysningar lämnas för att möjliggöra jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9. Upplysningar lämnas för finansiella tillgångar och avser att efterlikna de grupperingar som görs när IFRS 9 tillämpas utan att för den skull vara en fullständig tillämpning av det regelverket.

²⁾ Avser Finansiella tillgångar med avtalsvillkor som vid särskilda datum ger upphov till kassaflöden som endast är betalningar av räntor och kapitalbelopp på det utestående kapitalbeloppet och som ingår i en affärsmodell där syftet är att inkassera avtalsenliga kassaflöden, avser t.ex. övriga fordringar och banktillgodohavanden för t.ex. leverantörsbetalningar. Tillgångarna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

³⁾ Andra finansiella tillgångar avser alla andra finansiella tillgångar som inte hänförs till kategorin Finansiella tillgångar med avtalsenliga kassaflöden. Tillgångarna värderas till verkligt värde via resultaträkningen.

Not 28. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om finansiella instruments verkliga värden

I ovanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Folksam Sak har under året överfört obligationer till ett värde av 31 miljoner kronor från nivå 2 till nivå 1 i moderföretaget och i koncernen. Anledningen är att innehavet bedöms vara noterad på en aktiv marknad. Inga betydande överföringar har skett till eller från nivå 3 under året.

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

För finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen, såsom utlåning till kreditinstitut, övriga fordringar, kassa och bank, upplupna räntetäckter, övriga upplupna intäkter, skulder till kreditinstitut, övriga skulder och övriga upplupna kostnader anses det bokförda värdet reflektera det verkliga värdet.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt.

Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i så kallade alternativa placeringar, samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade andelar, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCs principer eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserat på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder som t.ex. diskonterat kassaflöde, substansvärdeметoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering används. Generellt gäller att innehaven ska uppvisa verkligt värde med beaktande av försiktighet och konsekvens i värderingen. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Verkligt värde för så kallade fond-i-fond ska fastställas utifrån underlag erhållet från extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

För aktier som inte är noterade på en aktiv marknad används värderingstekniker för att bestämma det verkliga värdet. De tekniker som används är främst diskonterade kassaflöden och substansvärdering.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt värde. Börshandlade ränte- och aktieterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senaste officiella köp- eller säljkurs. Ränteswappar värderas med hjälp av yieldkurvor baserade på köp- och säljkurs. OTC-aktieindexoptioner marknadsvärderas med hjälp av Black & Scholes värderingsmodell, med marknadsdata som input. Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Värderingsprocessen för finansiella instrument

Verkliga värden för finansiella tillgångar och skulder som handlas på en aktiv marknad baseras på noterade priser. För övriga finansiella instrument använder sig företaget av andra värderingstekniker. Finansiella instrument där handeln inte

är frekvent och det verkliga värdet därför mindre objektivt, krävs i varierande utsträckning att bolaget gör bedömningar beroende på likviditet, koncentrationer, osäkerheter beträffande marknadsfaktorer, prisantaganden och andra risker som påverkar ett specifikt instrument.

Företaget har ett värderingsforum för att uppfylla intern kontroll med hänsyn till finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Värderingsforum, där CFO är beslutande, har övergripande ansvar för att kontrollera alla väsentliga värderingar till verkligt värde. Värderingsforum hålls kvartalsvis för att analysera väsentliga ej observerbara indata och justeringar i värderingar. Om tredjepartsinformation används vid värdering utvärderas om informationen uppfyller kraven enligt IFRS, inklusive i vilken nivå i verkligtvärdehierarkin som innehavet ska kategoriseras.

Värderingsforumets huvuduppgift är att fastställa värderingsramverket för samtliga finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Detta innefattar en värderingsinstruktion som är gemensam för samtliga försäkringsföretag. Väsentliga värderingsfrågor rapporteras till Revisionskommittén.

Företaget har ett flertal kontroller för att säkerställa korrekt värdering för finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Det innebär bland annat oberoende kontroller av priser, uppföljning av avkastning mot index mm.

Tilläggsinformation avseende innehav inom nivå 3

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara marknadsdata (nivå 3).

	Aktier och andelar				Övriga			
	Koncernen		Moderföretaget		Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	1 706	935	1 706	934	24	-	24	-
Totalt redovisade vinster och förluster	-	-	-	-	-	-	-	-
redovisat i årets resultat ¹⁾	-836	756	-836	757	4	-	4	-1
Anskaffningsvärde förvärv	124	43	124	43	47	-	47	28
Försäljningslikvid	-36	-28	-36	-28	-4	-	-4	-2
Förflyttning in till nivå 3	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans	958	1 706	958	1 706	71	-	71	24
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen ¹⁾	-836	756	-836	757	4	-1	4	-

¹⁾Redovisas i kapitalavkastning, intäkter och kostnader samt realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i årets resultat

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

Folksam Sak har innehav i, swappar samt valutaterminer vilka hänförs till värderingskategori 2.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Swappar värderas med hjälp av yieldkurvor.

Värderingstekniker och väsentliga ej observerbara indata för innehav tillhörande nivå 3

Till nivå 3 hänförs onoterade andelar i investeringsfonder, onoterade aktier samt lån.

Folksam Saks innehav i investeringsfonder avser private equityfonder, private equityfond-i-fonder, hedgefond-i-fonder samt fastighetsfond-i-fonder. Fonderna värderas med alternativ värderingsmetod för vilka observerbara indata inte finns tillgänglig.

För private equityfonder och private equity-fond-i-fonder baseras värdering på kurser och andelsvärden som erhålls från fondförvaltaren. Värderingen följer IPEVCs principer (International Private Equity and Venture Capital) utfärdade av EVCA (European Venture Capital Association), som är en sammanslutning av riskkapitalföreningar som har gått

samman och tagit fram värderingsprinciper för beräkning av verkliga värden. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. IPEVCs värderingsmetoder inkluderar användning av diskonterat kassaflöde, substansvärdeметoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering, som innebär att jämförelse görs av relativa värden för aktie och/eller företaget s.k. multiplar (nyckeltal).

Värdering av fastighetsfond-i-fond baseras på kurser och andelsvärden som erhålls från fondförvaltaren och följer INREVs principer (Investors in Non-listed Real Estate Vehicles). Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas.

Onoterade aktier värderas antingen med hjälp av prognosticerade diskonterade kassaflöden med icke noterad indata som input eller till substansvärdet. Innehav i ekonomiska föreningar värderas till nominellt belopp.

Ett antal lån värderas till verkligt värde. Lånen avser lån till alternativa investeringsfonder och värderas med hjälp av NAV som erhålls från respektive fond.

Not 29. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Mkr	2018			2017		
	Längre än			Längre än		
Koncernen	Högst 1 år	1 år	Totalt	Högst 1 år	1 år	Totalt
Tillgångar						
Goodwill	-	30	30	-	37	37
Andra immateriella tillgångar	71	10	81	104	89	193
Förvaltningsfastigheter	-	2 372	2 372	-	2 561	2 561
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	-	-	15	15
Aktier och andelar i intresseföretag	-	405	405	-	258	258
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	-	87	87	-	193	193
Aktier och andelar	509	6 612	7 121	19	7 663	7 682
Obligationer och räntebärande värdepapper	2 182	28 515	30 698	2 252	27 551	29 803
Lån med säkerhet i fast egendom	-	10	10	-	13	13
Övriga lån	-	376	376	100	366	466
Utlåning till kreditinstitut	185	-	185	-	77	77
Derivat	87	3	90	14	4	18
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	383	-	383
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	-	1	1	1	2
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar						
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-	-	-	-	4	4
Oreglerade skador	70	96	165	65	148	213
Fordringar avseende direkt försäkring	4 519	-	4 519	4 352	-	4 352
Fordringar avseende återförsäkring	17	16	33	25	13	38
Övriga fordringar	845	-	845	776	-	776
Materiella anläggningstillgångar	-	898	898	21	871	891
Likvida medel	3 802	-	3 802	1 440	-	1 440
Aktuell skattefordran	39	-	39	123	-	123
Uppskjuten skattefordran	355	224	579	-	131	131
Upplupna ränte- och hyresintäkter	171	-	171	277	-	277
Förutbetalda anskaffningskostnader	-	-	-	166	-	166
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	113	-	113	162	-	162
Summa tillgångar	12 966	39 653	52 619	10 280	39 994	50 275
Skulder och avsättningar						
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)						
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	6 004	-	6 004	6 352	-	6 352
Oreglerade skador	4 868	17 759	22 627	4 622	17 561	22 182
Återbäring och rabatter	387	43	430	335	37	373
Pensioner och liknande förpliktelser	-	825	825	-	400	400
Aktuell skatteskuld	19	-	19	11	-	11
Uppskjuten skatteskuld	-	3 554	3 554	-	3 732	3 732
Depåer från återförsäkrare	23	-	23	39	-	39
Skulder avseende direkt försäkring	273	-	273	302	-	302
Skulder till kreditinstitut	10	-	10	2	-	2
Derivat	53	3	56	16	-	17
Övriga skulder	959	-	959	808	-	808
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	870	-	870	777	-	777
Summa skulder och avsättningar	13 467	22 183	35 650	13 267	21 730	34 997

Not 29. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder forts.

Mkr	2018			2017		
	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Moderföretaget						
Tillgångar						
Andra immateriella tillgångar	-	-	-	-	-	-
Byggnader och mark	-	1 714	1 714	-	1 750	1 750
Aktier och andelar i koncernföretag	-	1 900	1 900	-	2 619	2 619
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	-	145	145	-	145	145
Aktier och andelar i intresseföretag	-	55	55	-	81	81
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	-	87	87	-	193	193
Aktier och andelar	470	6 612	7 082	-	7 542	7 542
Obligationer och räntebärande värdepapper	1 824	27 357	29 181	1 585	25 116	26 701
Lån med säkerhet i fast egendom	-	10	10	-	13	13
Övriga lån	-	376	376	100	366	466
Utlåning till kreditinstitut	185	-	185	-	77	77
Derivat	87	3	90	14	4	18
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	-	1	1	-	1
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar						
Oreglerade skador	69	95	165	63	77	139
Fordringar avseende direkt försäkring	4 043	-	4 043	3 784	-	3 784
Fordringar avseende återförsäkring	17	16	33	14	13	27
Övriga fordringar	829	-	829	685	-	685
Materiella anläggningstillgångar	-	103	103	20	81	101
Kassa och bank	3 495	-	3 495	1 011	-	1 011
Aktuell skattefordran	-	-	-	110	-	110
Upplupna ränte- och hyresintäkter	163	-	163	248	-	248
Förutbetalda anskaffningskostnader	-	-	-	166	-	166
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	95	-	95	148	-	148
Summa tillgångar	11 278	38 473	49 752	7 949	38 077	46 025
Skulder och avsättningar						
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)						
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	5 511	-	5 511	5 604	-	5 604
Oreglerade skador	4 546	17 215	21 761	4 172	16 138	20 310
Återbäring och rabatter	387	43	430	335	37	373
Pensioner och liknande förpliktelser	-	-	-	-	10	10
Aktuell skatteskuld	9	-	9	-	-	-
Uppskjuten skatteskuld	-	934	934	-	1 225	1 225
Depåer från återförsäkrare	23	-	23	39	-	39
Skulder avseende direkt försäkring	268	-	268	284	-	284
Skulder till kreditinstitut	10	-	10	2	-	2
Derivat	53	3	56	16	-	16
Övriga skulder	885	-	885	593	-	593
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	548	-	548	519	-	519
Summa skulder och avsättningar	12 239	18 196	30 435	11 566	17 409	28 975

Not 30. Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark avser koncernens rörelsefastigheter

Mkr						
Koncernen 2018	Konst	Byggnader och mark	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga tillgångar	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	854	198	17	7	1 102
Övriga förvärv	4	30	23	9	-	66
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-6	-	-	-6
Valutakursdifferens	-	-	-	-4	-6	-10
Utgående balans	31	884	215	22	1	1 153
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-71	-129	-10	-1	-211
Övriga förvärv	-	-	-	-	-	-
Årets avskrivningar	-	-18	-31	-2	-	-52
Avyttringar och utrangeringar	-	-	5	3	-	9
Utgående balans	-	-89	-155	-9	-1	-254
Redovisat värde 1 januari 2018	27	783	69	7	6	891
Redovisat värde 31 december 2018	31	795	60	13	-	898

Koncernen 2017

Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	556	185	12	4	784
Förvärvat via rörelseförvärv	-	298	-	-	-	298
Övriga förvärv	-	-	13	4	19	36
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-	-18	-18
Valutakursdifferens	-	-	-1	-	2	1
Utgående balans	27	854	197	16	7	1 101
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-67	-98	-7	-2	-174
Årets avskrivningar	-	-4	-30	-3	-	-37
Valutakursdifferens	-	-	-	-	1	1
Utgående balans	-	-71	-128	-10	-1	-210
Redovisat värde 1 januari 2017	27	489	87	5	2	610
Redovisat värde 31 december 2017	27	783	69	6	6	891

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på rörelsefastigheter.

Byggnad		Installationer	
Utvändig mark	35 år	Hiss	55 år
Grund	100 år	El	45 år
Stomme	100 år	Luft	45 år
Yttertak	35 år	Rör	60 år
Fasader övrigt	30 år		
Fasader marmor	100 år		
Stomkomplettering	60 år		
Ytskikt	15 år		

Not 30. Materiella anläggningstillgångar forts.

Mkr						
Moderföretaget 2018	Konst	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga tillgångar	Totalt	
Akkumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	192	13	1	232	
Förvärv	4	23	9	-	36	
Utgående balans	31	215	22	1	269	
Akkumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-123	-7	-1	-131	
Årets avskrivningar	-	-31	-2	-	-34	
Utgående balans	-	-155	-9	-1	-165	
Redovisat värde 1 januari 2018	27	68	6	-	101	
Redovisat värde 31 december 2018	31	60	13	-	103	
Moderföretaget 2017						
Akkumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	178	9	1	216	
Förvärv	-	13	4	-	17	
Utgående balans	27	192	13	1	232	
Akkumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-94	-6	-1	-101	
Årets avskrivningar	-	-30	-1	-	-31	
Utgående balans	-	-123	-7	-1	-131	
Redovisat värde 1 januari 2017	27	85	3	-	115	
Redovisat värde 31 december 2017	27	68	6	-	101	

Not 31. Förutbetalda anskaffningskostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	166	138	166	138
Årets aktivering	-	166	-	166
Årets avskrivning	-166	-138	-166	-138
Utgående balans	-	166	-	166

Not 32. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Förutbetalda kostnader	77	105	71	97
Upplupna intäkter	35	57	24	51
Summa	113	162	95	148

Not 33. Disposition av företagets vinst eller förlust

Styrelsen och vd föreslår att vinstmedlen 8 208 929 001,24 kronor balanseras i ny räkning.

Till stämmans förfogande	
Balanserad vinst	8 068 206 354,68
Årets vinst	140 722 646,56
	8 208 929 001,24

Not 34. Obeskattade reserver

Mkr			
Moderföretaget	Periodiseringsfond	Säkerhetsreserv	Totalt
Ingående balans 2017	818	8 718	9 536
Avsättning/ Upplösning	374	85	459
Utgående balans 2017	1 192	8 803	9 994
Ingående balans 2018	1 192	8 803	9 994
Avsättning/ Upplösning	588	525	1 113
Utgående balans 2018	1 780	9 328	11 108

Periodiseringsfond	2018	2017
Avsättning 2014	177	177
Avsättning 2015	425	425
Avsättning 2016	203	203
Avsättning 2017	387	387
Avsättning 2018	589	-
Summa	1 780	1 192

Not 35. Ej intjänade premier och kvardröjande risker

Mkr	2018			2017		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Koncernen						
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	6 329	-4	6 324	6 685	-4	6 681
Beståndsoverlåtelse	114	-	114	-	-	-
Premieinkomst	14 049	-128	13 921	13 151	-134	13 017
Omräkningsdifferens	-	-	-	22	-	22
Intjänade premier under året	-14 260	146	-14 114	-13 530	134	-13 396
Säld verksamhet	-274	4	-270	-	-	-
Utgående balans	5 958	18	5 975	6 329	-4	6 324

Koncernen	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans	24	-	24	34	-	34
Förändring av avsättning	5	-	5	-10	-	-10
Utgående balans	29	-	29	24	-	24

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	5 580	-	5 580	5 953	-	5 953
Beståndsoverlåtelse	114	-	114	-	-	-
Premieinkomst	12 291	-119	12 171	11 413	-125	11 289
Intjänade premier under året	-12 503	119	-12 384	-11 786	125	-11 662
Utgående balans	5 482	-	5 482	5 580	-	5 580

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans	23	-	23	33	-	33
Förändring av avsättning	5	-	5	-9	-	-9
Utgående balans	28	-	28	23	-	23

Not 36. Oreglerade skador

Mkr	2018			2017		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Koncernen						
Avsättningar för oreglerade skador						
IB Rapporterade skador	12 475	-213	12 262	12 327	-239	12 089
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	9 707	-	9 707	9 188	-	9 188
Ingående balans	22 182	-213	21 969	21 516	-239	21 277
Beståndsoverlåtelse	1 203	-2	1 201	-	-	-
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-362	-45	-408	-71	30	-41
Andra förändringar	763	21	784	710	-3	707
Omräkningsdifferens	-	-	-	27	-1	26
Såld verksamhet	-1 160	74	-1 086	-	-	-
Utgående balans	22 627	-165	22 462	22 182	-213	21 969
UB Rapporterade skador	12 033	-165	11 868	12 475	-213	12 262
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	10 594	-	10 594	9 707	-	9 707

Koncernen	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar						
Avsättning för inträffade rapporterade skador	6 612	-165	6 447	7 218	-213	7 005
Avsättning för inträffade ännu ej rapporterade skador	10 594	-	10 594	9 669	-	9 669
Avsättning för skadelivräntor	4 820	-	4 820	4 721	-	4 721
Avsättning för skaderegleringskostnader	601	-	601	574	-	574
Summa	22 627	-165	22 462	22 182	-213	21 969

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar för oreglerade skador						
IB Rapporterade skador	11 530	-139	11 391	11 469	-168	11 300
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	8 780	-	8 780	8 335	-	8 335
Ingående balans	20 310	-139	20 171	19 803	-168	19 635
Beståndsoverlåtelse	1 203	-2	1 201	-	-	-
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-354	-45	-399	-63	29	-34
Andra förändringar	603	21	624	570	-	570
Utgående balans	21 761	-165	21 597	20 310	-139	20 171
UB Rapporterade skador	11 736	-165	11 571	11 530	-139	11 391
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	10 025	-	10 025	8 780	-	8 780

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar						
Avsättning för inträffade rapporterade skador	6 345	-165	6 181	6 299	-139	6 160
Avsättning för inträffade ännu ej rapporterade skador	10 025	-	10 025	8 780	-	8 780
Avsättning för skadelivräntor	4 820	-	4 820	4 721	-	4 721
Avsättning för skaderegleringskostnader	571	-	571	510	-	510
Summa	21 761	-165	21 597	20 310	-139	20 171

Not 37. Återbäring och rabatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	373	429	373	429
Bestandsöverlåtelse	41		41	-
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-325	-377	-325	-377
Andra förändringar	-13	-1	-13	-1
Årets avsättningar för rabatter	354	322	354	322
Utgående balans	430	373	430	373

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser

Mkr		
Koncernen	2018	2017
Pensionsförpliktelser		
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	4 214	3 591
Nuvärde av helt eller delvis ofonderade pensionsförpliktelser	-	11
Totalt nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	4 214	3 602
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-3 389	3 202
Netto redovisat avseende förmånsbestämda planer i balansräkning	825	400
Nettobeloppet för förmånsbestämda planer redovisas i följande poster i balansräkning		
Avsättningar till pensioner	825	400
Nettobeloppet i balansräkning	825	400

Förändring av nuvärdet för fonderade förpliktelser

Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	3 591	3 318
Utbetalda ersättningar	-152	-139
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	90	80
Räntekostnad	96	89
Omvärderingar:		
Aktuariella vinster och förluster avseende ändrade finansiella antaganden	304	262
Erfarenhetsbaserade justeringar		
Fordran	-	-19
Effekt av ändrad fördelningsmodell inom Folksamkoncerner ¹⁾	285	
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	4 214	3 591

¹⁾ Se not 1 Redovisningsprinciper för mer information

Förändring av nuvärdet för ofonderade pensionsförpliktelser

Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	11	30
Aktuariella vinster och förluster	-11	-19
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	-	11

Nuvärdet av förpliktelsen fördelar sig på planerna / medlemmar enligt följande

Aktiva medlemmar	23%	26%
Fribrevsinnehavare	36%	34%
Pensionärer	41%	40%

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Koncernen, Mkr		
Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde	2018	2017
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 1 januari	3 202	3 150
Avgifter från arbetsgivaren	53	63
Utbetalda ersättningar	-152	-139
Ränteintäkt redovisad i resultatet	85	84
Reduceringar och regleringar	-1	-
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	202	69
Fordran (+)/skuld (-) mellan Folksamkoncerner	-	-25
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 31 december	3 389	3 202

Förvaltningstillgångarna består av följande	2018	%	2017	%
Eget kapitalinstrument	983	29%	993	31%
Skuldinstrument	1 932	57%	1 825	57%
Fastigheter	474	14%	384	12%
Summa	3 389	100%	3 202	100%

Skuldinstrument	2018	%	2017	%
Bostadsobligationer	1284	38%	993	31%
Statsobligationer	766	23%	608	19%
Realränteobligationer	197	6%	160	5%
Kassa	-315	-9%	64	2%
Summa	1 932	57%	1 825	57%
varav				
Noterade innehav	1 932		1 825	
Onoterade innehav	-		-	

Eget kapitalinstrument	2018	%	2017	%
Sverige	373	11%	384	12%
Nordamerika	339	10%	320	10%
Europa exkl. Sverige	136	4%	160	5%
Japan	34	1%	64	2%
Asien exkl. Japan	34	1%	32	1%
Utvecklingsmarknader	68	2%	32	1%
Summa	983	29%	993	31%
varav				
Noterade innehav	983		993	

Fastigheter

Fastigheter utgör 14 procent (12 procent) av förvaltnings-tillgångarnas värde. Alla fastigheter är belägna i Sverige.

Pensionsstiftelsens tillgångar utgör förvaltningstillgångar för pensioner och värderas till marknadsvärde. Pensionsstiftelsen investerar på sådant sätt att likviditeten för pensionsstiftelsen är säkrad. Investeringsperioden är långsiktig och ska täcka ökningarna av pensionsförpliktelser. Den genomsnittliga löptiden på pensionsförpliktelserna uppgår till cirka 17 år.

I Konsumentkooperationens pensionsstiftelse finns tre portföljer med olika risknivåer, en låg, en mellan och en hög risknivå. I förvaltningen av Folksam tillgångar i pensionsstiftelsen har Folksam valt en fördelning av portföljen där tillgångsfördelningen är cirka 57 procent skuldinstrument, cirka 29 procent eget kapitalinstrument och cirka 14 procent fastigheter. Investeringsplaner beslutas av styrelsen för Pensionsstiftelsen och en gång per år görs en översyn av strategierna och tillgångsfördelningen.

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser forts

Koncernen, Mkr		
Kostnad redovisad i årets resultat	2018	2017
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande period	90	80
Netto ränteintäkt/räntekostnad	11	5
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) avseende förmånsbestämda pensionsplaner	101	85
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) avseende avgiftsbestämda pensionsplaner	47	36
Total pensionskostnad i årets resultat	148	121

Kostnaden redovisas i följande rader ingående i årets resultat		
Administrationskostnader	90	80
Kapitalavkastning intäkter	-85	-84
Kapitalavkastning kostnader	96	89
Summa	101	85

Verklig avkastning på förvaltningstillgångar	24	154
--	----	-----

Kostnad redovisad i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+) inkl löneskatt	-349	-293
Skillnad mellan faktisk avkastning och avkastning enligt diskonteringsräntan på förvaltningstillgångarna	-61	69
Netto redovisat i övrigt totalresultat	-410	-224

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser			2018	2017
Diskonteringsränta			2,18%	2,53%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar			2,18%	2,53%
Framtida löneökning			3,46%	3,50%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp			3,46%	3,50%
Framtida ökning av pensioner (inflation)			1,96%	2,00%
Avgångsintensitet			5,00%	5,00%
			FFFS	FFFS
Livslängdsantaganden			2007:31	2007:31

Livslängd

Antagandena om livslängd följer Finansinspektionens trygghandgrunder (generationsdödlighet). Tabellen nedan visar förväntad återstående livslängd för män och kvinnor i olika åldrar. Samma antaganden om livslängd används för Folksam samtliga pensionsplaner.

Förväntad återstående livslängd, år	Ålder	Man	Kvinna
	30	56	57
	50	34	37
	70	15	18

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Aktuariella antaganden

Den aktuariella beräkningen av pensionsförpliktelser och pensionskostnader baseras på följande antaganden.

Diskonteringsränta

För att bestämma diskonteringsräntan använder Folksam den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelsen.

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar beräknas baserat på den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelsen.

Framtida löneökning

Framtida löneökning avspeglar förväntade framtida procentuella löneökningar som en sammansatt effekt av inflation, tjänsteålder och befordran.

Inflation

Beträffande inflationsantagande har Folksam valt att följa Riksbankens uppsatta inflationsmål som utgångspunkt vid beräkningarna.

Framtida ökning av pensioner

Inflationsantaganden används för uppräknig av framtida ökning av pensioner.

Inkomstbasbeloppet

Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av regeringen och används bland annat för att bestämma taket i pensionsgrundande lön i det allmänna pensionssystemet.

Känslighetsanalys		
Koncernen, Mkr	Ökning	Minskning
Diskonteringsränta 1% förändring på pensionsskuld	-651	845
Framtida löneökning 1% förändring på pensionsskuld	164	-145

Känslighetsanalyserna baseras på en förändring i ett antaganden medan det andra antagandet är konstant.

Finansiering

Koncernen uppskattar att 97 (26) mkr blir betalda under 2019 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer.

Aktuariella beräkningar görs för Folksam Liv- och Folksam Sak-koncernerna på förmånsbestämda pensionsavsättningar enligt IAS 19. Beräkningarna görs per pensionsplan och arbetsgivare.

KTP planen, som är den största pensionsplanen inom Folksam, är tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för samtliga anställda inom Folksam.

Inom Folksam fördelas kostnaderna och åtaganden inom respektive koncern enligt en fördelningsnyckel baserad på lönesummor för respektive företag som ingår i Folksam Liv- och Folksam-Sak koncernerna. Detta görs för att återspegla en så korrekt bild som möjligt av kostnader och åtaganden inom koncernerna.

Lönesummorna varierar mellan åren varför den procentuella fördelningen av utgående pensionsavsättningen ändras mellan Folksam Liv- och Folksam Sak koncernerna. Fördelningsnyckeln avseende ingående pensionsskuld baseras på ett vägt tal av historisk data medan fördelningsnyckeln avseende årets avsättning baseras på årets fördelade lönekostnader. Mer om pensionsplaner och pensionsåtaganden finns att läsa i not 51 Medelantal anställda samt löner och ersättningar samt i not 1 Redovisningsprinciper.

Not 38. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Mkr				
Moderföretaget	2018	2017	2016	2015
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	10	28	48	62
Kostnader för tjänstgöring innevarande år	-	1	1	2
Räntekostnad	-	1	1	1
Aktuariella vinster och förluster	-10	-18	-22	-21
Fordran (-)/skuld (+) mellan Folksamkoncerner	-	-	-	4
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	-	10	28	48

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser	2018	2017
Diskonteringsränta	2,18%	2,53%
Framtida löneökning	3,46%	3,50%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,46%	3,50%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	1,96%	2,00%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
	FFFS	FFFS
Livslängdsantaganden	2007:31	2007:31

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Ytterligare information om pensionsåtaganden lämnas i not Medelantal anställda samt löner och ersättningar.

Not 39. Uppskjuten skatteskuld

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Uppskjutna skattefordringar (-) och skatteskulder (+)				
Andra immateriella tillgångar	17	35	-	-
Byggnader och mark	338	341	254	265
Aktier och andelar	585	866	585	865
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	93	134	91	101
Derivat	7	-	7	-
Obeskattade reserver	2 516	2 362	-	-
Avsättning för pensioner utanför tryggandelag	-225	-136	-2	-5
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1	-1	-1	-1
Övriga uppskjutna skattefordringar och skatteskulder, netto	2 975	3 601	934	1 225

I moderföretaget har samtliga förändringar avseende uppskjuten skattefordring/skatteskuld redovisats över resultaträkningen. I koncernen har årets förändring av uppskjuten skatt redovisats med 53 (23) miljoner kronor över resultaträkningen och 84 (50) miljoner kronor över övrigt totalresultat.

Ej aktiverade underskottsavdrag uppgår till 0 (0) miljoner kronor i koncernen, och i moderföretaget 0 (0) miljoner kronor.

I juni 2018 beslutades att bolagsskatten ska sänkas och att sänkningen ska ske stegvis. För åren 2019-2020 sänks bolagsskatten till 21,4 procent och för åren 2021 och framåt sänks bolagsskatten till 20,6 procent. Dock finns det särskilda regler för periodiseringsfonder samt

säkerhetsreserven. Återföring av existerande periodiseringsfonder 2018 ska räknas upp för att balansera den lägre skattesatsen. Vid återföring av åren 2019-2020 görs återföring med 103 procent av avdraget. Vid återföring av åren 2021 och framåt görs återföring med 106 procent av avdraget. Uppräkning sker endast i koncernen. Det utgår en engångsschablonintäkt om totalt 6 procent på säkerhetsreserven som finns vid början av beskattningsår 2021 (särskild schablonintäkt). Vidare införs en löpande schablonintäkt på säkerhetsreserven liknande den som finns på periodiseringsfonden. Uppskjuten skatt som återförs till beskattning 2019 eller senare omvärderas i bokslutet 2018 till den beslutade skattesatsen som gäller för det år den uppskjutna skatten beräknas återföras.

Not 40. Skulder avseende direkt försäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Skulder avseende försäkringstagare	196	238	196	225
Skulder avseende försäkringsföretag	77	64	72	59
Summa	273	302	268	284

Not 41. Skulder avseende återförsäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Skulder till koncernföretag	-	-	-	1
Summa	-	-	-	1

Not 42. Skulder till kreditinstitut

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Kreditinstitut övriga världen	10	2	10	2
Summa	10	2	10	2

Posten avser i sin helhet kontantsäkerheter hos kreditinstitut

Not 43. Derivat

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Derivatinstrument med negativa värden				
Verkligt värde				
Aktietermener	-	1	-	1
Valutaterminer	52	15	52	15
Ränteterminer	1	1	1	1
Ränteswappar	3	-	3	-
Summa	56	17	56	17

Nominellt belopp/ återstående kontraktssenlig löptid på derivat med negativa värden eller värde noll	Mindre än		
	1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Koncernen 2018			
Aktietermener	51	-	-
Ränteterminer	6 738	-	-
Koncernen 2017			
Ränteterminer	1 090	-	-
Valutaterminer	15	-	-
Moderföretaget 2018			
Aktietermener	51	-	-
Ränteterminer	6 345	-	-
Moderföretaget 2017			
Ränteterminer	995	-	-
Valutaterminer	15	-	-

Not 44. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Skulder till koncernföretag	-	2	-	2
Skulder till närstående företag	19	135	19	27
Övrigt	940	672	866	563
Summa	959	808	885	592

Not 45. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Upplupna kostnader	670	583	431	405
Förutbetalda intäkter	200	194	117	114
Summa	870	777	548	519

Not 46. Resultat per försäkringsklass

Mkr	Motorförsäkring					
	Olycksfall och sjukdom	Ansvar mot 3:e man	Övriga klasser	Sjöfart, luftfart och transport	Brand & annan skada på egendom	Allmän ansvarighet
Moderföretaget 2018						
Premieinkomst, brutto	2 780	1 144	3 462	6	3 483	163
Premieintäkt, brutto	2 913	1 132	3 374	6	3 637	173
Försäkringsersättningar, brutto	-2 171	-1 169	-2 634	-3	-2 801	-132
Driftskostnader, brutto	-508	-302	-571	-1	-670	-35
Resultat av avgiven återförsäkring	-4	14	-5	-	-21	8

	Kredit och borgen	Rätts-skydd	Övriga försäkringsklasser	Direkt försäkring	Mottagen återförsäkring	Totalt
Premieinkomst, brutto	-	240	980	12 258	33	12 291
Premieintäkt, brutto	-	261	970	12 466	32	12 498
Försäkringsersättningar, brutto	-	-195	-786	-9 891	-39	-9 930
Driftskostnader, brutto	-	-48	-156	-2 291	-1	-2 292
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-1	-8	-18	-	-18

Mkr	Motorförsäkring					
	Olycksfall och sjukdom	Ansvar mot 3:e man	Övriga klasser	Sjöfart, luftfart och transport	Brand & annan skada på egendom	Allmän ansvarighet
Moderföretaget 2017						
Premieinkomst, brutto	2 530	1 144	3 295	5	3 131	148
Premieintäkt, brutto	2 655	1 142	3 211	5	3 442	173
Försäkringsersättningar, brutto	-2 303	-997	-2 438	-4	-2 800	-116
Driftskostnader, brutto	-384	-245	-437	-1	-536	-33
Resultat av avgiven återförsäkring	-4	-1	-6	-	-58	-15

	Kredit och borgen	Rätts-skydd	Övriga försäkringsklasser	Direkt försäkring	Mottagen återförsäkring	Totalt
Premieinkomst, brutto	-	212	915	11 380	33	11 413
Premieintäkt, brutto	-	252	883	11 763	33	11 796
Försäkringsersättningar, brutto	-	-197	-750	-9 605	-12	-9 617
Driftskostnader, brutto	-	-39	-105	-1 780	-2	-1 782
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-5	-7	-96	-	-96

Not 47. Ställda säkerheter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar				
Förvaltningsfastigheter	2 372	2 561	-	-
Byggnader och mark	-	-	1 714	1 750
Aktier och andelar i koncernföretag	-	15	1 900	1 872
Aktier och andelar i intresseföretag	405	241	55	60
Aktier och andelar	6 918	6 395	6 879	6 377
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	30 564	28 006	29 051	26 595
Övriga lån	376	466	376	466
Derivat	34	1	34	2
Kassa och Bank	954	351	917	337
Upplupna räntor och hyresintäkter	171	196	162	186
Materiella tillgångar	795	783	-	-
Summa	42 589	39 016	41 089	37 645
För andras räkning pantsatta tillgångar				
Aktier i intresseföretag	-	17	-	17
Obligationer och räntebärande värdepapper	133	108	130	106
Övriga fordringar	33	-	33	-
Likvida medel	188	77	185	77
Summa	355	202	348	200
Totalt ställda panter	42 943	39 218	41 437	37 845

Säkerheter har ställts i enlighet med clearing-institutens angivna marginalsäkerhetskrav

Ställda säkerheter

I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Folksam Sak har rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som tillgångarna enligt Försäkringsrörelselagen överstiger de åtaganden som företaget har mot försäkringstagarna. De försäkringstekniska åtagandena uppgår till 29 061 miljoner kronor för koncernen och 27 702 miljoner kronor för moderföretaget.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser obligationer och/eller likvida medel pantsatta för positioner i börshandlade derivat. Pantsättning är ett krav från clearinginstitutet och således en förutsättning för handel.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser också likvida medel pantsatta för positioner i OTC-derivat samt depositioner. Pantsättningen avser reglering av orealiserat resultat och regleras via med motparterna ingångna ISDA-avtal.

I posten ingår också lämnad pant för aktier i intresseföretag där Folksam Sak enligt aktieägaravtal pantsatt sina aktier till förmån för övriga delägare. Panten får endast disponeras för att tillvarata avtalsparternas rättigheter enligt aktieägaravtalet.

Not 48. Eventualförpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Borgensförbindelser till förmån för intresseföretag	34	67	34	67
Övriga borgensförbindelser	78	-	78	-
Garantier	12	3	9	3
Solidariskt betalningsansvar för skulder i HB ¹⁾	-	-	112	112
Övriga eventualförpliktelser	288	338	288	338
Summa	412	408	521	519
<i>Varav till förmån för koncern-/intresseföretag</i>	46	67	155	179

¹⁾Jämförelsetal för koncernens eventualförpliktelser har ändrats. Förpliktelserna har minskat för koncernen till följd av att konsoliderade kommanditbolags förpliktelser redan är upptagna i koncernens balansräkning som skulder. Förpliktelserna för kommanditbolags skulder kvarstår som eventualförpliktelse i moderföretaget

Eventualförpliktelser Trafikförsäkringsföreningen (TFF)

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsföretag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsföretagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsföretagen på basis av företagets premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Av det solidariska ansvaret följer

att det enskilda medlemsföretaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsföretag inte kan fullgöra sina förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga. Av not 7 Övriga tekniska kostnader framgår att Folksam Saks andel av nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen uppgick till cirka 33 miljoner kronor för 2018. Detta motsvarar cirka 13 procent av det totala nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen.

Not 49. Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Redovisat åtagande för avtalat men ännu ej investerat riskkapital	676	257	676	257
Redovisat åtagande för avtalat men ännu ej utbetalt lån till intresseföretag	89	123	89	123
Summa	765	380	765	380
<i>Varav till förmån för koncern-/intresseföretag</i>	89	123	89	123

Not 50. Upplysningar om närstående

Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam Sak och närstående företag i Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga företag i Folksam definieras som närstående.

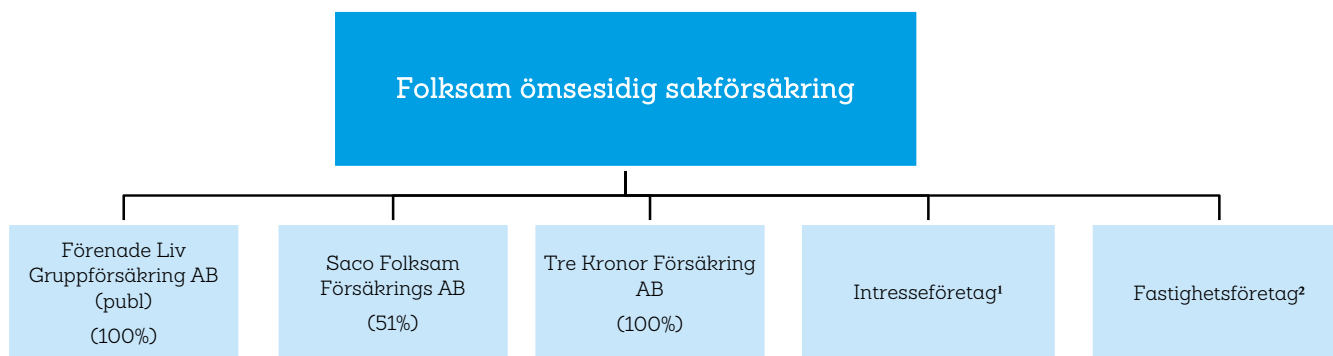
Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt företag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med företag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande

befattningshavare" i Not 51. Det förekommer inga transaktioner med övriga närstående parter utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i företag i Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkrings-tagarna.

Bolagsstruktur i Folksam

Folksam består av två koncerner. Folksam Sak-koncernen och Folksam Liv-koncernen. Bilden nedan visar legal struktur för Folksam Sak-koncernen. Detaljerad redovisning av samtliga Liv-koncernföretag finns i not 18 i Folksam ömsesidig livförsäkrings årsredovisning och samtliga Sak-koncernföretag finns i not 16.

- 1) Detaljerade redovisning av andelar i intresseföretag finns i Not 17.
- 2) Detaljerad redovisning av andelar i fastighetsföretag finns i Not 15.

Not 50. Upplysningar om närstående forts.

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen om en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vid ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplanen. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen beslutas av styrelsen.

Kostnadsfördelning

Varje företag, verksamhetsområde och produkt ska bära sina direkta och/eller indirekt hänförliga kostnader. Driftskostnader fördelas så långt som möjligt efter faktiskt nyttjande på företag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som överenskommit på övergripande nivå operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan kostnadsställen/företag som interndeberas. Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan företag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam Sak-koncernen uppgick internräntan 2018 från konsoliderade koncernföretag till 1 (1) miljoner kronor i intäkt och 0 (0) miljoner kronor i kostnad.

Lån

Folksam Sak har lånefordringar på koncernföretag med 145 (145) miljoner kronor och på intresseföretag med 87 (193) miljoner kronor. Ränteintäkter från lån till koncernföretag uppgick för år 2018 till 1 (1) miljoner kronor och från intresseföretag till 6 (16) miljoner kronor

Garantier/eventualförpliktelser

Avtal har upprättats mellan Folksam Sak och Folksam Liv gällande fördelning av ansvar för borgensförbindelse till förmån för intresseföretag samt övriga eventualförpliktelser, uppgående till totalt 412 (408) miljoner kronor. Garantier om 29 miljoner kronor har lämnats enligt överlåtelseavtal avseende aktier i PWP AB

Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen

Avtalat, ännu ej utbetalt lån till intresseföretag redovisas under Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen med 89 (123) miljoner kronor.

Återförsäkring

Folksam Sak har mottagit intern återförsäkring genom att Tre Kronor Försäkring AB och Folksam Skadeförsäkring AB har återförsäkrat sig hos Folksam Sak med en premievolyum uppgående till 17,3 (19) miljoner kronor år 2018.

Aktieägartillskott

Aktieägartillskott har lämnats till Förenade Liv om 24 miljoner kronor, Hoki Holding AB med 3 miljoner kronor och Pigghajen Holding AB med 3 miljoner.

Koncernbidrag

Aktieägartillskott har lämnats till Power Wind Partners AB med 0 (17) miljoner kronor, samt Kulltorp Holding AB med 0 (7) miljoner kronor.

Övrigt

Finansinspektionen gav sitt tillstånd att verkställa avtal om överlåtelse av försäkringsbestånd från Förenade Liv Grupp-försäkring AB till Folksam Sak och Folksam Liv. Överlåtelsen verkställdes per den första juni 2018. Folksam Sak övertog försäkringstekniska avsättningar om cirka 1 358 miljoner kronor och en konsolideringsfond om cirka 1 013 miljoner kronor. Folksam Liv övertog försäkringstekniska avsättningar om cirka 740 miljoner kronor och en konsolideringsfond om cirka 781 miljoner kronor.

Not 50. Upplysningar om närstående forts.

Följande transaktioner har skett mellan

moderföretaget Folksam Sak och närstående

parter inom:

Folksam Sak-koncernen, Tkr	2018				2017			
	Erlagd	Erhållen	Fordran	Skuld	Erlagd	Erhållen	Fordran	Skuld
Dotterföretag:	-	-	7 979	2	-	-	14 402	-
Administrativt stöd	84	20 097	-	-	2	39 241	-	-
Försäkringsrörelsen	-	2 616	-	-	-	1 964	-	-
IT	-	31 839	-	-	32	46 726	-	-
Försäkringsrörelsen	38	13 478	-	-	1 591	20 682	-	-
Summa	122	68 030	7 979	2	1 625	108 613	14 402	-
Folksam Liv-koncernen, Tkr								
Moderföretag:	-	-	647 168	18 632	-	-	598 159	26 768
Administrativt stöd	4 254	176 331	-	-	8 171	223 076	-	-
Kapitalförvaltning	-	40 963	-	-	-	45 927	-	-
IT	95 252	298 317	-	-	128 065	256 308	-	-
Försäkringsrörelsen	9 422	140 870	-	-	12 976	141 908	-	-
Dotterföretag:	-	-	3 054	71	-	-	-	-
Administrativt stöd	489	30 972	-	-	497	43 396	-	-
IT	-	18 259	-	-	-	6 186	-	-
Försäkringsrörelsen	-	26 481	-	-	4	25 645	-	-
Koncernföretag:	-	-	-	-	-	-	7 469	14
Kapitalförvaltning	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	109 417	732 193	650 222	18 703	149 713	742 446	605 629	26 781
KPA koncernen, Tkr								
Administrativt stöd	-	6	-	-	7	3 918	-	-
Kapitalförvaltning	-	-	-	-	38	6 915	-	-
IT	-	749	-	-	-	-	-	-
Försäkringsrörelsen	-	4	-	-	-	229	-	-
Koncernföretag:	-	-	21 215	-	-	-	13 644	104
Administrativt stöd	-	36 918	-	-	14	36 341	-	-
IT	1 008	40 981	-	-	248	39 208	-	-
Försäkringsrörelsen	-	6 079	-	-	73	5 391	-	-
Summa	1 008	83 978	21 215	-	366	92 002	13 644	104
Övriga närstående parter, Tkr								
Konsumentkoopera-	-	-	-	-	-	-	-	-
tionens pensionsstiftelse	-	-	-	-	-	-	-	-
Administrativt stöd	-	13	-	-	-	231	-	-
IT	-	36	-	-	-	60	-	-
Försäkringsrörelsen	-	-	-	-	-	20	65	-
Summa	-	59	-	-	-	311	65	-
Summa	110 547	885 019	679 416	18 705	151 704	943 372	633 740	26 885

¹⁾ Moderföretag i KPA-koncernen är KPA AB som även är ett dotterföretag till Folksam Liv.

Posten försäkringsrörelsen består framförallt av kostnader för den gemensamma marknadsorganisationen. Här ingår bland annat distribution, skadehantering, kundservice och försäkringsadministration. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna

ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning, revision och marknadsföring.

Not 51. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Medelantal anställda¹⁾				
Tjänstemän	2 619	2 774	2 605	2 574
varav män	48%	48%	48%	48%
Varav medelantal anställda i Finland				
Tjänstemän	-	186	-	-
varav män	-	45%	-	-

¹⁾Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera företag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett företag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Utifrån tillikaanställningsmodellen är medelantalet anställda 2 144 (1 956) personer.

Tkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Löner, ersättningar och övriga förmåner				
Anställda i Sverige				
Styrelse	3 283	3 220	3 121	3 003
Vd	4 587	4 381	3 200	3 128
Vice vd	1 601	1 592	1 601	1 592
Andra ledande befattningshavare	12 020	11 615	12 020	11 615
Summa ledande befattningshavare	21 491	20 808	19 942	19 338
Tjänstemän	1 350 940	1 298 788	1 344 156	1 292 732
Summa	1 372 431	1 319 596	1 364 098	1 312 070
Sociala kostnader	764 774	682 773	761 598	682 085
varav pensionskostnader vd, inklusive löneskatt	2 427	2 223	1 346	1 351
varav pensionskostnader vice vd, inklusive löneskatt	589	586	589	586
varav pensionskostnader andra ledande befattningshavare, inklusive löneskatt	4 411	4 396	4 411	4 396
varav pensionskostnader tjänstemän, inklusive löneskatt	300 780	223 263	301 101	225 455

	Koncernen				Moderföretag			
	2018		2017		2018		2017	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Fördelning kvinnor och män, ledande befattningshavare i Sverige, antal								
Styrelse	12	10	11	9	9	8	8	8
Vd	-	2	-	2	-	1	-	1
Vice vd	1	-	1	-	1	-	1	-
Andra ledande befattningshavare	5	4	5	5	5	4	5	5
Summa kvinnor och män, ledande befattningshavare i Sverige	18	16	17	16	15	13	14	14

Not 51. Medeltal anställda samt löner och ersättningar forts.

Ersättningspolicy

Ersättningspolicy Folksam Sak utgår från grundläggande värderingar i Folksam Sak och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att Folksam Sak når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på Folksam Sak. Ersättningarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. För vd och ledamot i koncernledningen gäller dessutom, "Övergripande principer vid avtal om ersättning och andra anställningsvillkor för Folksam Saks och Folksam Livs vd samt för ledamöterna i koncernledningen".

Folksam Sak har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar och där rörliga ersättningar förekommer ska dessa vara prestationsbaserade utifrån i förväg fastställda prestationskriterier. Utformning av rörliga ersättningar ska inte uppmuntra till överdrivet risktagande eller medföra intressekonflikter där kundens intressen inte tas till vara med tillbörlig omsorg. Rörliga ersättningar ska utgöra en liten del av den totala ersättningen samt att alla rörliga lönomodeller ska ha ett fast övre tak. Inom Folksam Sak utgår endast rörlig lön kopplad till distribution av sak- och riskprodukter.

För ledande befattningshavare och för chefen för internrevision utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda som kan påverka Folksam Saks risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för kollektiva program baserade på Folksam Saks övergripande mål fastställda av styrelsen för Folksam Sak och som gäller för alla anställda inom Folksam Sak inklusive dotterföretag.

Beslutsgång för ersättningspolicy

Ersättningspolicyen är fastställd av Folksam Saks styrelse. Styrelsens beslut grundades på en riskanalys av hur ersättningar påverkar de risker företaget utsätts för och hur dessa risker hanteras. Riskanalysen har utvisat att de existerande rörliga lönomodellerna samt befintliga belöningsprogram inte äventyrar Folksam Saks ekonomiska ställning. Moderföretagets styrelser har därefter verkat för att dotterföretagen inom koncernen fastställer sina egna ersättningspolicyer i linje med moderföretagets policy.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandatperiod

Ersättningsutskottet är gemensamt för Folksam Sak och Folksam Liv och består av tre ledamöter. Ledamöterna utses inom styrelserna i Folksam Sak och Folksam Liv för en period av ett år. Utskottet utser inom sig en ordförande. Ordförande är Ulf Andersson och övriga ledamöter är Lars Ericsson och Eva Nordström.

Utskottet ska bereda styrelsens beslut om ersättning och andra anställningsvillkor för vd och koncernledningen. Utskottet ska också lämna bolagstämman förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för vd och koncernledningen i övrigt i Folksam Sak och Folksam Liv.

Anställda som kan påverka Folksam risknivå

I Folksam Saks ersättningspolicy definieras vilka anställda som anses kunna påverka företagets risknivå. Denna grupp omfattar ledande befattningshavare; vd och koncernledning, samt vd och vice vd i dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn. Utöver dessa omfattas också personer som ansvarar för centrala funktioner (Aktuariefunktionen, Risk och compliance samt Internrevision) samt ytterligare befattningshavare såsom styrelseledamöter i moder- och dotterföretag (inte personalrepresentanter) som står under Finansinspektionens tillsyn, ansvariga aktuarier i respektive företag, anställda i oberoende kontrollfunktioner (Aktuariefunktionen, Risk och compliance samt Internrevision), ledamöter i risk- och kapitalkommittén samt risk- och kontrollkommittén, samt chefen för extern bolagsstyrning/ansvarsfullt ägande.

Folksam belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksam verksamhet utom vd, koncernledning, vd/vice vd i dotterföretagen och chef internrevision. Syftet med belöningsprogrammet för 2018 var att skapa fokus på Folksam strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensionssparandebanshens mest nöjda kunder. Detta innebar ett fokus på Folksam affärsområde - Nöjda kunder samt Helkunder - vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet. Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor till maximalt 20 000 kronor per medarbetare beroende på grad av måluppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet växlas obligatoriskt till en avsättning i en individuell tjänstepensionsförsäkring.

Not 51. Medeltal anställda samt löner och ersättningar forts.

Ersättning styrelse och utskott, Tkr

	Styrelse- arvoden	Revisions- och compliance- utskott	Ersättnings- utskott	Risk- och kapital- utskott	Övriga förmåner	Sociala kostnader ⁵⁾	Totalt
Moderföretaget 2018							
Styrelsens ordförande							
Karl-Petter Thorwaldsson ordförande	269	-	-	-	1	84	354
Eva Nordmark vice ordförande	187	-	-	98	1	90	376
Övriga styrelseledamöter							
Ulf Andersson ⁶⁾	149	114	73	-	-	105	441
Björn Eriksson	149	-	-	31	1	29	210
Bo Jansson ²⁾	88	-	-	60	-	47	195
Anders Lago	126	-	-	-	-	40	166
Leif Linde	149	114	-	-	-	82	345
Malin Ackholt	149	-	-	-	-	47	196
Pia Carlsson Thörnqvist	142	114	-	98	1	111	466
Helena Liljedahl	157	-	-	-	1	49	207
Patrik Nygren	157	-	-	-	1	49	207
Heidi Stensmyren	157	-	-	-	1	49	207
Åsa Fahlén ¹⁾	69	-	-	-	1	23	93
Suppleanter							
Kristina Edin, Personalföreningen	-	-	-	-	-	-	-
Magnus Johansson, HKF	-	-	-	-	-	-	-
Personalrepresentanter, 3(5) personer	463	-	-	-	1	145	609
Summa ersättning styrelse och utskott	2 411	341	73	287	9	951	4 071
Moderföretaget 2017							
Styrelsens ordförande							
Karl-Petter Thorwaldsson nyvald ordförande	272	-	-	-	1	85	358
Eva Nordmark vice ordförande	180	-	-	86	1	84	350
Övriga styrelseledamöter							
Ulf Andersson	151	86	77	-	1	99	413
Björn Eriksson	151	-	-	-	-	25	176
Therese Guovelin ⁴⁾	77	-	-	-	-	24	101
Bo Jansson	137	-	-	79	-	68	284
Anders Lago	144	-	-	-	-	45	189
Leif Linde	151	86	-	-	-	74	311
Eva Lindh ⁴⁾	84	-	-	-	-	26	110
Magnus Ling ⁴⁾	77	-	-	-	-	24	101
Anita Modin ⁴⁾	84	-	-	-	-	26	110
Malin Ackholt ³⁾	75	-	-	-	1	24	100
Karin Mattson Weijber ⁴⁾	77	56	-	49	-	57	239
Pia Carlsson Thörnqvist ³⁾	75	30	-	30	1	42	178
Helena Liljedahl ³⁾	75	-	-	-	1	24	100
Patrik Nygren ³⁾	75	-	-	-	1	24	100
Heidi Stensmyren ³⁾	68	-	-	-	1	21	90
Suppleanter							
Cecilia Graff, Personalföreningen	7	-	-	-	-	2	9
Kristina Edin, Personalföreningen	8	-	-	-	-	3	11
Magnus Johansson, HKF	8	-	-	-	-	3	11
Personalrepresentanter, 5 (5) personer	440	-	-	-	1	138	579
Summa ersättning styrelse och utskott	2 414	258	77	245	8	918	3 920

¹⁾ Invaldes på årsstämman april 2018²⁾ Avgick vid årsstämman april 2018³⁾ Invaldes på årsstämman april 2017⁴⁾ Avgick på årsstämman april 2017⁵⁾ Varav inga pensionskostnader⁶⁾ Gemensamt Ersättningsutskott med Folksam Liv, utbetalningen sker från Folksam Sak

Not 51. Medeltal anställda samt löner och ersättningar forts.

Tkr		
	2018	2017
Arvodessnivåer styrelsen		
Styrelseordförande, fast årsarvode	195	185
Vice ordförande, fast årsarvode	105	103
Övriga exklusive vd, fast årsarvode	74,5	73
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,7	7,5
Personalrepresentanter		
Ordinarie ledamot	74,5	73
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,7	7,5
Arvoden till utskott		
Arvoden till ledamöter i Revisions- och complianceutskottet		
Årsarvode	46	45
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,7	7,5
Arvoden till ledamöter i Ersättningsutskottet ¹⁾		
Årsarvode	18	17,5
Sammanträdesarvode per tillfälle	3,8	3,8
Arvoden till ledamöter i Risk- och kapitalutskottet		
Årsarvode	46	45
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,7	7,5

¹⁾ Ledamöter i Ersättningsutskottet (gemensamt med Folksam Liv) - arvodet avser Folksam Saks andel

Not 51. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner		
Moderföretaget, Tkr	2018	2017
Koncernchef och vd		
Jens Henriksson ¹⁾		
Grundlön	3 194	3 123
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	6	5
Pensionskostnad ³⁾	1 346	1 351
Summa kostnader	4 546	4 479
Vice vd		
Ylva Wessén, ¹⁾		
Grundlön	1 555	1 550
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	46	42
Pensionskostnad ³⁾	589	586
Summa kostnader	2 191	2 178
Andra ledande befattningshavare		
Andra ledande befattningshavare 9 (10) personer, varav 0 (0) personer med rörlig ersättning ^{1,4)}		
Grundlön	11 760	11 368
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	260	247
Pensionskostnad ³⁾	4 411	4 396
Summa kostnader	16 431	16 011
Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		
Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå 20 (26) personer, varav 19 (25) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	18 052	25 910
Rörlig ersättning ⁵⁾	139	230
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	365	881
Pensionskostnad ³⁾	7 741	11 779
Summa kostnader	26 297	38 800
Övriga tjänstemän		
Övriga anställda 2 574 (2 536) personer, varav 2 573 (2 536) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	1 326 104	1 266 822
Rörlig ersättning ⁵⁾	16 431	19 792
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	32 370	29 815
Pensionskostnad ³⁾	293 360	213 676
Summa kostnader	1 668 265	1 530 105

¹⁾Ersättningar och förmåner för koncernchef/vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare delas lika mellan Folksam Sak och Folksam Liv. Enligt ovan redovisas den del som avser Folksam Sak.

²⁾Övriga förmåner och ersättningar avser huvudsakligen tjänstebil.

³⁾Pensionskostnader avser kostnader, inklusive särskild löneskatt, hänförligt till respektive år.

⁴⁾Med andra ledande befattningshavare avses de 9 (10) personer vilka tillsammans med vd och vice vd utgör koncernledningen.

⁵⁾Rörlig ersättning avser Folksams belöningsprogram.

Not 51. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Övrig information om ersättningar till anställda enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12

Under 2018 har det totalt inom Folksam utbetalats 32 348 tusen kronor inklusive särskild löneskatt avseende utfall från belöningsprogrammet för 2017. För räkenskapsåret 2018 har det totalt inom Folksam avsatts 46 136 tusen kronor inklusive särskild löneskatt, för utbetalning under 2019. Av dessa avser 27 216 tusen kronor inklusive särskild löneskatt Folksam Sak och resterande 18 920 tusen kronor inklusive särskild löneskatt avser internt fördelade kostnader till övriga bolag inom Folksam. Belöningsprogrammet är inte föremål för uppskjuten utbetalning.

Räkenskapsårets kostnadsförda totalbelopp för avgångsvederlag uppgick till 3 107 tusen kronor.

Räkenskapsårets ackumulerade totalbelopp för avgångsvederlag uppgick till 1 929 tusen kronor och räkenskapsårets utbetalda avgångsvederlag uppgick till 13 802 tusen kronor. Överenskommelserna om avgångsvederlag har alla haft individuella behov. Inga avgångsvederlag avser anställda i ledande position eller anställda som kan påverka företagets risknivå.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till styrelsen

Bolagsstämman beslutar om de arvoden som ska utgå till styrelsen i form av årsarvoden och sammanträdesarvoden. Valberedningen ska enligt sin instruktion föreslå bolagsstämman arvoden som utgår från Folksams Saks grundläggande värderingar och som medverkar till att verksamheten bedrivs effektivt och rationellt. Arvodensnivåerna ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden som ligger i linje med ägarnas förväntningar. I syfte att bidra till ett sunt risktagande ska i rimlig omfattning hänsyn tas till vad som utgör marknadsmässiga arvoden. Arvodensnivåerna i kooperativa och folkrörelseägda företag ska därvid särskilt beaktas. Vid sidan av årsarvode och sammanträdesarvode kan förslag lämnas om att andra förmåner i begränsad omfattning ska utgå. Även sådana förslag ska vara i överensstämmelse med de angivna principerna.

Ersättningar till vd, vice vd och andra ledande befattningshavare

Principer för ersättning till vd, vice vd och andra ledande befattningshavare fastställs årligen av bolagsstämman. Ersättning utgörs av fast grundlön, övriga förmåner och pension. Lönesättningen för vd, vice vd och andra ledande befattningshavare ska utgå från Folksams Saks grundläggande värderingar och ska medverka till att

verksamheten bedrivs effektivt och rationellt samt bidra till ett sunt risktagande. Ersättningsnivåerna ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden som ligger i linje med ägarnas förväntningar. I rimlig omfattning ska hänsyn tas till vad som utgör marknadsmässiga löner på motsvarande nivå. Lönenivåerna i kooperativa och folkrörelseägda företag ska därvid särskilt beaktas. Vid sidan av lön och pension får andra anställningsförmåner förekomma i begränsad omfattning. Sådana förmåner är en del av den totala ersättningen och får därför endast utgå i överensstämmelse med ovanstående principer för lönesättning. Inga belöningsprogram eller rörliga ersättningar utgår till ledande befattningshavare. Enligt Folksam Saks ersättningspolicy fastställer styrelsen, efter förslag från ersättningsutskottet, lönen för vd, vice vd och ledande befattningshavare. Ersättningen till vd, vice vd och ledande befattningshavare revideras en gång per år.

Pensionsförmåner för vd, vice vd och andra ledande befattningshavare

Pensionsåldern för vd är 65 år. Vd har en premiebaserad pensionsförmån motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen. För vice vd och övriga ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Samtliga ledande befattningshavare har en premiebaserad pensionsplan motsvarande 31 procent av den årliga bruttolönen. I anställningsavtal för ledande befattningshavare finns inskrivet att flytträtt av pensionen inte får utnyttjas om det kan antas att personen har kunskap om att en flytt i det enskilda fallet påverkar övriga försäkringstagare negativt.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår för vd med 12 månadslöner. För vd gäller en uppsägningstid på 6 månader från företagets sida och från vd:s sida gäller en uppsägningstid på 6 månader. Avgångsvederlag utgår för samtliga ledande befattningshavare med 12 månadslöner. För samtliga ledande befattningshavare gäller en uppsägningstid på 6 månader från ledande befattningshavarens sida. Från företagets sida gäller en uppsägningstid på 6 eller 12 månader.

Pensionsförmåner för personer som ansvarar för centrala funktioner

Pensionsförmåner utgår från den i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggspension, KTP.

Not 51. Medeltal anställda samt löner och ersättningar forts.

Pensionsåtaganden moderföretaget

Folksam pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggs pension, KTP, för tjänstemän av den 1 juli 2011. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. Den som är född 30 juni 1978 eller tidigare omfattas av KTP avdelning 2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system. Detta kompletteras med KTP-K som är den premiebestämda delen inom KTP avdelning 2. Den som är född 1 juli 1978 eller senare omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebestämd. Dock hade den som var född 1 juli 1978 t o m 30 juni 1983 möjlighet vid införandet av den nya planen 2011 rätt att välja att stanna kvar i den förmånsbestämda pensionen. För de medarbetare som omfattas av kollektivavtal mellan KFO och Hotell- och Restauranganställdas förbund samt Telefonrådgivare, TR, gäller en premiebestämd pensionsplan, KAP.

Pensionsplanerna för förmånsbestämda pensioner är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för förmånsbestämd pension för samtliga anställda inom Folksam. Folksam Sak har gett Konsumentkooperationens pensionsstiftelse i uppdrag att ombesörja utbetalning av pension.

Vid redovisning av pensionsåtaganden i juridisk person tillämpas reglerna i tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen.

Mkr	2018	2017
Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse	2018	2017
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	4 383	4 402
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	-3 895	-3 814
Övervärde (inkl buffertkapital)	488	588
Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse		
Räntebärande värdepapper	2 498	2 509
Aktier	1 276	1 365
Övriga tillgångar	609	528
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	4 383	4 402
Kostnader för pensioner pensionering i egen regi		
Avsättning till Pensionsstiftelsen	19	222
Utbetalade pensioner	197	195
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	-197	-195
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26%	5	54
Avgår avkastning på särskilt avskiljda tillgångar	-27	-214
Nettokostnad för pensioner i egen regi	-3	62

Not 52. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr		Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total- avkastning
	Not	2018-01-01	2018-12-31	2018
Räntebärande				
Obligationer	20	26 701	29 181	
Upplupen ränta	28	186	161	
Räntederivat, netto	23, 43	1	-3	
Valutaderivat, netto		-1	35	
Övriga lån		100	-	
Upplupen ränta övriga lån		3	-	
Utlåning till kreditinstitut		77	69	
Skulder till kreditinstitut		-2	-10	
Omklassificering till alternativa placeringar		-	-4	
Likvida medel		301	798	
Räntebärande innan värderingsskillnader		27 366	30 227	295
Prisskillnader		22	27	-7
Värderingsprinciper terminer		1	2	11
Räntebärande enligt TAT		27 389	30 256	300
Aktier				
Aktier och andelar	19	7 542	7 082	
Aktiederivat	23, 43	-1	-	
Restitutioner		1	2	
Likvida medel		15	14	
Omklassificering till alternativa placeringar		-1 706	-958	
Aktier innan värderingsskillnader		5 851	6 140	271
Skillnad värderingskurs bid/traded		12	6	-7
Värderingsprinciper terminer		1	-	-1
Aktier enligt TAT		5 864	6 146	263
Specialplaceringar				
Omklassificering från aktier		1 706	958	
Omklassificering från räntebärande		-	4	
Aktier och andelar i intresseföretag	18	81	55	
Lån till intresseföretag		193	87	
Upplupen ränta på lån till intresseföretag		61	4	
Övriga lån		366	376	
Upplupen ränta övriga lån		1	-	
Utlåning till kreditinstitut		-	116	
Inteckningslån		13	10	
Likvida medel		22	40	
Specialplaceringar innan värderingsskillnader		2 443	1 649	279
Värderingsskillnader		25	213	187
Specialplaceringar enligt TAT		2 468	1 862	467

Not 52. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr		Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total- avkastning
Räntebärande	Not	2018-01-01	2018-12-31	2018
Fastigheter				
Byggnader och mark	15	1 750	1 714	
Tillkommer dotterföretag som förvaltar indirekt ägda fastigheter	16	1 493	1 497	
Lån till intresseföretag		145	145	
Bankmedel fastighet		7	-	
Rörelseskuld fastighet		-53	-13	
Fastigheter innan värderingsskillnader		3 342	3 343	294
Eliminering av internhyra				25
Marknadsvärdering av indirekt ägda fastigheter		273	384	110
Fastigheter enligt TAT		3 615	3 727	430
Bolagsstrategiska innehav				
Aktier och andelar koncernföretag till bokfört värde	16, 18	2 619	1 900	
Avgår innehav i dotterföretag som förvaltar fastigheter		-1 493	-1 497	
Bolagsstrategiska innehav innan värderingsskillnader		1 126	403	337
Uppdaterade marknadsvärden		425	367	-58
Bolagsstrategiska innehav enligt TAT		1 551	770	279
Summa		40 887	42 762	1 737

Not 53. Tvister

Det förekommer inte några tvister som väsentligt kan påverka företagets eller koncernens finansiella ställning. Inom ramen för den ordinarie affärsverksamheten förekommer visserligen löpande ett antal försäkringstvister, men de flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka företagets eller koncernens finansiella ställning. Om det i något fall skulle röra större belopp görs regelmässigt en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Not 54. Väsentliga händelser efter balansdagen

Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) (Förenade Liv) har den 1 januari 2019 trätt i likvidation.

Folksam Sak har per den 18 februari 2019 lämnat ett ovillkorat aktieägartillskott om 1,6 miljarder till Förenade Liv. Aktieägartillskottet kommer att hanteras som koncernbidrag i bolagens inkomstdeklarationer för beskattningsåret 2018.

Den 2 januari 2019 förvärvades 11,5 procent aktier i SOS International A/S, genom förvärvet innehar Folksam Sak 23,9 procent och innehavet är att betrakta som ett intresseföretag i koncernen.

Årsredovisningens undertecknande

Stockholm den 21 mars 2019

Karl-Petter Thorwaldsson
Styrelsens ordförande

Pia Carlsson Thörnqvist

Heidi Stensmyren

Ulf Andersson

Eva Nordmark

Björn Eriksson

Helena Liljedahl

Åsa Fahlén

Malin Ackholt

Anders Lago

Leif Linde

Patrik Nygren

Kerstin Kujala

Mikael A Carlsson

Ann-Louise Andersson

Jens Henriksson
vd

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 mars 2019

KPMG AB
Anders Bäckström
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Folksam ömsesidig sakförsäkring, org. nr 502006-1619

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Folksam ömsesidig sakförsäkring för år 2018 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 25-38 och hållbarhetsrapporten på sidorna 22-24. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 12-21 och 39-147 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 25-38 och hållbarhetsrapporten på sidorna 22-24. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till revisionsutskottet i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det

granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerande företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Värdering av placeringstillgångar i nivå 3 som innehas till verkligt värde

Se redovisningsprinciper för placeringstillgångar i not 1, not 2 samt not 28 i års- och koncernredovisningen årsredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Koncernen innehar placeringstillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki.

Placeringstillgångar i nivå 3 uppgår per den 31 december 2018 till 3 401 mkr i koncernen, vilket motsvarar 6 procent av koncernens totala tillgångar och 2 743 mkr i moderbolaget, vilket motsvarar 6 procent av moderbolagets totala tillgångar.

Placeringstillgångarna utgörs av onoterade aktier och andelar, lånefordringar samt förvaltningsfastigheter.

Verkligt värde bestäms med hjälp av värderingsmodeller som bedöms vara lämpliga för respektive innehav. Vid modellvärderingen används antaganden och icke observerbara indata för beräkningar av verkligt värde vilket innebär att värderingen av placeringstillgångar som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki innefattar bedömningar av företagsledningen.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har tagit del av och utvärderat bedömningen av verkliga värden för placeringstillgångar i nivå 3.

Vi har testat nyckelkontroller i värderingsprocessen, innefattande företagsledningen fastställande och godkännande av antaganden och metoder som använts i modellbaserade beräkningar, kontroller av kvalitet i data samt genomgång av värderingar utförda av externa specialister.

Vi har bedömt metoderna i modellerna mot praxis och värderingsriktlinjer. Vi har jämfört använda antaganden med lämpliga referensvärden och priskällor samt undersökt betydande avvikelser.

Vi har bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen och om informationen är tillräckligt omfattande som beskrivning av företagsledningens bedömningar.

Avsättning för oreglerade skador inom försäkringstekniska avsättningar

Se redovisningsprinciper för försäkringstekniska avsättningar i not 1, känslighet i antaganden som ligger till grund för värderingen i not 2 samt not 36 i års- och koncernredovisningen för detaljerade uppgifter och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Avsättningar för oreglerade skador inom försäkringstekniska avsättningar innefattar betydande bedömningar avseende osäkra framtida utfall, främst avseende tidpunkt och storlek för inträffade skador.

Koncernens avsättningar för oreglerade skador uppgår till 22 627 mkr per 31 december 2018, vilket motsvarar 43 procent av koncernens balansomslutning. Moderbolagets avsättningar för oreglerade skador uppgår till 21 761 mkr per 31 december 2018, vilket motsvarar 44 procent av moderbolagets balansomslutning.

Koncernen använder etablerade aktuariella modeller för beräkningarna av avsättningen för oreglerade skador. Modellernas komplexitet ger dock upphov till risk för fel på grund av otillräcklig och/eller ofullständig data och/eller felaktiga antaganden och/eller felaktiga aktuariella beräkningar.

Avsättningen för oreglerade skador avser ett flertal olika produkter med olika karaktär såsom avvecklingstid, skademönster och antaganden. Förändringar i bedömningen av dessa parametrar kan påverka värderingen av avsättningen för oreglerade skador.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har tagit del av och utvärderat värderingen av avsättningen för oreglerade skador.

Vi har med hjälp av KPMGs interna specialister på aktuariella frågor bedömt de modeller och antagandena som använts vid värderingen av oreglerade skador.

Vi har utmanat de modeller och antaganden som använts vid prognostidring av kassaflöden och värderingen av avsättningarna. Vi har bedömt aktuariella antaganden utifrån koncernens egna utredningar, myndighetskrav och branschstatistik.

Vi har stickprovsvis testat kontroller i koncernens process för extrahering av indata till de aktuariella beräkningarna och vi har stickprovsvis genomfört kontrollberäkningar av redovisade avsättningar.

Vi har också bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i års- och koncernredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå koncernens bedömningar.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-11, 22-24, 25-38 samt 153-155. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan eller när, i ytterst sällsynta fall, vi bedömer att en fråga inte ska kommuniceras i revisionsberättelsen på grund av att de negativa konsekvenserna av att göra det rimligen skulle väntas vara större än allmänintresset av denna kommunikation.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folksam ömsesidig sakförsäkring för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 25-38 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2-6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 22-24 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

KPMG AB, Box 382, 101 27. Stockholm, utsågs till Folksam ömsesidig sakförsäkrings revisor av bolagsstämman den 19 april 2018. KPMG AB har varit bolagets revisor sedan före den 17 juni 1994.

Stockholm den

KPMG AB

Anders Bäckström
Auktoriserad revisor

Definitioner och begrepp

Aktiefonder

En fond som placerar sitt kapital i aktier och andra aktie-relaterade instrument. Avkastningen är i regel starkt kopplad till hur den aktiemarknad där fonden investerar utvecklas.

Aktieoptioner

En option som har en aktie som underliggande vara. En aktieoption ger innehavaren rätten men inte skyldigheten att när som helst under löptiden köpa eller sälja aktier till ett på förhand bestämt lösenpris.

Direktavkastning, i procent

Kapitalavkastning, intäkter, minskat med driftskostnader för byggnader och mark, i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på posterna; placeringstillgångar, placerings-tillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk samt kassa och bank. Med Kapitalavkastning, intäkter menas hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter m.m.

Driftskostnadsprocent

Driftskostnader i procent av premieintäkt. Med driftskostnader menas anskaffningskostnader, förändring i posten Förutbetalda anskaffningskostnader, administrations-kostnader samt provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring.

Försäkrad

Den person som omfattas av försäkringen.

Försäkringstagare

Den som har ingått försäkringsavtal med ett försäkrings-företag.

Förvalt kapital

Totala tillgångar med avdrag för finansiella skulder (andra avsättningar, skulder samt upplupna kostnader och förut-betalda intäkter) enligt balansräkningen.

Kapitalandelsmetoden

Förvärv av andelar i ett intresseföretag (inte dotterföretag). Det förvärvande företagets andel av kapitalet i det förvärv-ade företaget beräknas. Beräkningen görs på samma sätt som enligt förvärvsmetoden (som används vid förvärv av dotterföretag).

Kapitalavkastning

Intäkter och kostnader samt orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångarna i årets resultat.

Kapitalbas (enligt Solvens II)

Kapitalbasen består av primärkapital och tilläggskapital som har godkänts av Finansinspektionen.

I primärkapital ingår följande poster, den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder, inklusive försäkringstekniska skulder samt efterställda skulder. Tilläggskapital är en post som inte ingår i primärkapitalet men som kan krävas in för att täcka förluster.

Kollektiv konsolideringskapital

Visar skillnaden mellan företagets tillgångar värderade till verkligt värde och företagets åtagande, garanterade och ej garanterade. Det kollektiva konsolideringskapitalet beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Konsolideringsgrad

Konsolideringskapitalet i procent av premieinkomsten för egen räkning.

Konsolideringskapital

Konsolideringskapital utgörs av i balansräkningen redovisat eget kapital, obeskattade reserver, uppskjuten skatt samt övervärden och undervärden i placeringstillgångar som inte redovisats i balansräkningen.

Medelantal anställda

Medelantalet anställda beräknas med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterad till en årsarbetstid, exklusive ombud.

Minimikapitalkrav

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 85 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Obligationer

En räntebärande löpande skuldförbindelse, eller ett skuldebrev, som ges ut (emitteras) av stat, kommun, kreditmarknadsföretag, hypoteksinstitut eller större företag. Obligationer har i allmänhet lång löptid, minst ett år. Obligationens nominella belopp återbetalas när löptiden gått ut, däremellan sker periodiska ränteutbetalningar.

ORSA

"Own Risk Solvency Assessment" det vill säga egen risk- och solvensbedömning där företagets risker och kapitalbehov bedöms.

Placeringstillgångar

Tillgångar som har karaktären av kapitalplacering, det vill säga räntebärande värdepapper, aktier och fondandelar.

Premie

Pengar som arbetsgivaren betalar in till en anställds tjänstepension kallas för premie.

Premieinkomster

Med premieinkomst avses vederlaget till försäkringsföretag för det försäkringsskydd som har börjat gälla under perioden. Premieinkomsten beräknas exklusive rabatter, kreditförluster på premiefordringar, premieskatter och övriga offentliga avgifter. Premieinkomsten uppges till bruttobelopp före avräkning av återförsäkrars andel.

Premieintäkter

Premieintäkter beräknas som summan av premieinkomsten och förändringen i premieansvaret efter avräkning av återförsäkrars andel. Med premieintäkter avses ersättningen till försäkringsföretag för företagets försäkringsskydd för egen räkning som gäller under perioden.

SCR-kvot

Med SCR-kvot avses solvenskapitalkrav i förhållande till kapitalbas.

Totala sjuktal

Det totala antalet sjuktimmar dividerat med schemalagd tid.

Skadeprocent

Försäkringsersättningar i procent av premieintäkter.

Solvens/Solvensgrad

Förmågan att lösa sina skulder eller stå för sina åtaganden till försäkringstagarna.

Solvens II

De regler för försäkringsföretags ekonomiska ställning och styrka (solvens) som arbetats fram inom EU. Reglerna började gälla den 1 januari 2016.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Solvenskvot

Ett försäkringsföretags kapitalbas dividerad med företagets solvensmarginal. Solvenskvoten måste överstiga 1, för att solvenskravet ska vara uppfyllt.

Solvensmarginal

Solvensmarginalen är den lägsta nivå som kapitalbasen ska uppgå till. Den beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning. I Solvens II införs i stället begreppet solvenskapitalkrav med mer detaljerade beräkningsregler.

Termin

Med termin menas ett avtal om köp av egendom vid en framtida tidpunkt till ett bestämt pris (som fastställdes i samband med upprättandet av kontraktet), eller alternativt rätt till kontantavräkning. Ibland används det engelska uttrycket futures även på svenska.

Totalavkastning

Totalavkastningen i procent är beräknad som kapitalavkastning i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Totalavkastning, i procent

Kapitalavkastning, intäkter jämte värdeförändringar och realisationsresultat vid försäljning av placeringstillgångar i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på posterna; placeringstillgångar, placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk samt kassa och bank. Med Kapitalavkastning, intäkter menas hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter m.m.

Totalkostnadsprocent

Summan av försäkringsersättningar enligt skadeprocent och driftskostnader enligt driftskostnadsprocent i procent av premieintäkter.

Valutakurssäkring

Används för att skydda utländska innehav från valutakursfall.

Bolagsbenämningar

Folksam och Folksamgruppen

Folksam och Folksamgruppen omfattar Folksam Liv-koncernen och Folksam Sak-koncernen. I begreppet koncern ingår konsoliderade och ej konsoliderade företag.

Folksam Liv-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Liv konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. För information om vilka företag som ingår i koncernen se not Aktier och andelar i koncernföretag samt not Aktier och andelar i intresseföretag.

Folksam Sak-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Sak konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. För information om vilka företag som ingår i koncernen se not Aktier och andelar i koncernföretag samt not Aktier och andelar i intresseföretag.

Folksam Liv-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt Solvens II-regelverket, för Folksam Liv motsvarar det företag som ingår i Folksam Liv-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna.

Folksam Sak-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt Solvens II-regelverket, för Folksam Sak motsvarar det företag som ingår i Folksam Sak-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna. Det som skiljer mellan Folksam Sak-koncern (finansiella rapporter) och Folksam Sak-gruppen (Solvens II) är hur vissa företag konsolideras. Ett företag kan t ex klassificeras som intresseföretag i de finansiella rapporterna men i Solvens II ingår de inte i gruppen då regelverket i Solvens II innebär en strikt gräns på att innehav mindre än 20 procent inte ingår i gruppen. Sicklaön Bygg Invest konsolideras som intresseföretag i de finansiella rapporterna men ingår inte i gruppen enligt Solvens II utan tas upp som ett externt innehav.